



**Централізована бібліотечна
система Деснянського району
м. Києва**

**Центральна районна бібліотека
№ 141**

Письменники Західної України



(згідно проекту «Відкриваємо Україну»)

Бібліографічний покажчик

Київ, 2010

Бібліографічний покажчик **«Письменники Західної України»**, підготовлений ЦРБ № 141 Деснянської ЦБС за проектом 2010 року **«Відкриваємо Україну»**.

Мета видання — всебічне висвітлення матеріалів про життя та творчість митців літературного слова Західної України 19-21 століття, які є визначальними не лише в українській культурі, а й в історії культури всього світу.

Матеріали про життя та творчість письменників в покажчику згруповані за чотирма місцевостями: Буковина, Волинь, Галичина, Закарпаття.

Прізвища письменників в середині рубрик подано за алфавітом, в межах підрубрик матеріал розташований за алфавітом прізвищ авторів та назв творів.

Посібник складено на основі матеріалів, відображених на web-сайтах Інтернету та літератури, яка є у фондах бібліотек Деснянської ЦБС.

Покажчик має передмову, зміст та довідковий апарат, до якого входять допоміжні покажчики: іменний покажчик авторів, адреси web-сайтів.

Покажчик розрахований на широке коло читачів, які хочуть ближче познайомитися з літературними здобутками письменників Західної України.

Відбір матеріалу закінчено 1 червня 2010 року.

Укладач: Рокіта Р. О.

Редактор : Баранова Н. А.

Відповідальний за випуск : Курило Т. І

ЗМІСТ

Письменники Буковини 5

Вишиваний Ярослав Григорович	6
Вільде Ірина	8
Воробкевич Сидір Іванович	13
Кобилянська О. Ю.	18
Колодій Віталій Дем'янович	24
Маковей Осип Степанович	28
Матіос Марія Василівна	31
Тарасюк Галина Тимофіївна	37
Федькович Юрій	43
Фольварочний Василь Іванович	48

Письменники Волині 51

Братунь Ростислав Андрійович	52
Гей Василь Степанович	54
Корсак Іван Феодосійович	57
Мах Петро Петрович	60
Пчілка Олена	62
Самчук Улас Олексійович	67
Слапчук Василь Дмитрович	73
Стефанович Олекса	76
Українка Леся	79

Письменники Галичини 85

Кобринська Наталія Іванівна	86
Кравченко Уляна	89
Левицький(Софронів)Василь	92
Лепкий Богдан Сильвестрович	94
Мартович Лесь	103
Пушик СтепанГригорович	108
Салига Тарас Юрійович	112
Стефаник Василь Семенович	115

Франко Іван Якович	120
Черемшина Марко (<i>Іван Юрійович Семанюк</i>)	125
Шашкевич Маркіян Семенович	131
Яцків Михайло	136

Письменники Закарпаття 141

Гренджа-Донський Василь Степанович	142
Зубанич Федір Іванович	146
Ірлявський Іван	149
Кешеля Дмитро Михайлович	154
Маркуш Олександр	157
Мейгеш Юрій Васильович	159
Ольбрахт Іван	162
Потушняк Федір Михайлович	165
Скунць Петро Миколайович	175
Томчаній Михайло Іванович	179
Чендей Іван Михайлович	183
Шип Юрій Васильович	186

Іменний покажчик 190

Адреси веб-сайтів 198

Письменники Буковини



Землею сизих буків,
буковинським
краєм, зеленою
Буковиною
називають цей
чарівний куточок
України.

Закосичена
водограєм
білопінного
Черемошу,

бистриною Пруту і тихим плином Дністра, на смерекових вітрах карпатського синьогір'я бринить вона срібною струною.

Кожного, хто загостить сюди, Буковина, наче дівчина-красуня у веселковій гаптованій сорочці, зустріне добром і ласкою. І поведе в глибину віків, у правічно слов'янську землю..

*Я край один лиш знаю,
Одну лише ріку –
Для них б'є серце в грудях,
Для них лиш я живу.
Для них із мого серця
Усі пісні пливуть –
То любя Буковина,
Мій милий синій Прут!*

С.Воробкевич

Вишиваний Ярослав Григорович (1935–2008)



*Композитор, диригент, викладач,
кандидат філологічних наук, письменник.*

Біографічна довідка

Народився **1 серпня 1935 року** в с. Устинівка Підгаєцького району Тернопільської обл.

У 1940 році опинився разом з батьками у Сибіру, на Єнісеї.

У 1944 році сім'я переселилася на Донбас, неподалік від Краснодону. Лише по війні повернувся в рідний край.

Закінчив хорово-диригентське відділення Теробовлянського культосвітнього училища (1958) та факультет української філології Чернівецького університету (1966).

Після закінчення вузу і до виходу на пенсію (від 1966-го до 1994-го) викладав у ньому на кафедрі української мови та літератури і керував студентськими хорами.

Творча діяльність

Вірші та оповідання почав писати ще в шкільні роки. З різножанровими творами виступав у газетах, журналах «Вітчизна», «Зміна», «Тернопіль», у збірниках «Від Дністра до Черемоша», «Сонячний годинник», «Новоліття», «Вокальні ансамблі».

Автор мелодій на слова М. Ткача, С. Будного, А. Добрянського, В. Гури, Й. Храпка. Написана ним у співдружності з О. Димиденком пісня «Плаче захмарене небо» стала народною.

Найплідніше працював Я.Вишиваний на терені художньої прози. Хоча першу книжку «Соловейкове

крило» (1998) видав у віці 63 роки, але за нею пішла ціла низка інших:

«Що ти знаєш про любов...», «Скажи мені правду», «Кардіограма долі», «Літо цвіту білого», «Абеценики» та ін.

П'ять років тому захоплено писала про дві книжки Я.Вишиваного Марія Матіос, нині лауреат Шевченківської премії: «Трагічне не культивується. Психологічне сприймається з усмішкою. Як і письмо романтичне. Я би сказала, цютливе. Як ось проза Ярослава Вишиваного з Чернівців. Прочитавши його «Скажи мені правду» і «Що ти знаєш про любов», знову зітхнула: зі студентських літ знаю свого колишнього викладача українського фольклору, а що він має такий добрий, саме добрий і добротний романтичний стиль, на якому ґрунтувалася і наша класика, – для мене стало відкриттям на тлі повсюдної «підпафної літератури» («Україна молода» від 5 лютого 2003 р.).

Трохи раніше видатний сучасний письменник, Шевченківський лауреат Роман Іваничук відзначав: «Годі шукати в творах Я. Вишиваного модерних сьогочасних новацій, і це добре: напевне, то знак до повернення від постмодерністської зумисної ускладненості до літературної прозорості, на яку особисто я чекаю від молодших за мене письменників уже десять літ.»

Збірки новел Я. Вишиваного «Соловейкове крило», «Скажи мені правду», «Що ти знаєш про любов» прості й щирі, але й глибоко художні, якщо брати до уваги не зовнішню вишуканість, а психологізм.

Я. Вишиваний – співавтор другого тому хрестоматії-антології «Письменники Буковини» (1998, 2003).

Помер 11 серпня 2008 року.

Похований на своїй батьківщині у маленькому

селищі на Тернопільщині - Юстинівці.

Твори

Вишиваний, Я. Князь Данило Галицький : [історична казка]. - Чернівці : Книги - XXI, 2007. - 48 с.

Вишиваний, Я. Г. Абеценики : повість. – Чернівці : Букрек, 2003. - 130 с.

Вишиваний, Я. Г. Кардіограма долі : роман-новела. - Чернівці : Золоті литаври, 2000. - 164 с.

Вишиваний, Я. Г. Літо цвіту білого : роман-новела. – Чернівці : Букрек, 2002. - 176 с.



Вільде Ірина

(справжнє ім'я - Дарина Дмитрівна Макогон
(по чоловікові — Полотнюк)

(1907–1982)

Ірину Вільде ЮНЕСКО внесла до числа знаменитих людей XX століття.

«Щоб увійти в безсмертя, людина мусить скласти два екзамени: один перед сучасниками, другий — перед історією»

**І. Вільде
Біографія**

Мало хто знає, що в перекладі з німецької «вільде» означає «дика, бурхлива», а ім'я Ірина — у даному разі похідне від Дарини. Ось так і «народився» псевдонім

«Ірина Вільде».

Народилася Дарина Полотнюк (справжнє ім'я) **5 травня 1907** року на Буковині в сім'ї народного вчителя і українського письменника Дмитра Макогона. Батько був її першим учителем літератури, а його книжки, початковою позакласною лектурою. Дитинство і юність пройшли у Чернівцях, Лукавиці та Веренчанці.

Гімназійну освіту завершила в Коломиї. У листопаді 1918 року Буковину окупувала Румунія. Рятуючись від переслідування й арешту, батько переїжджає 1922 року до Станіслава. Тут Дарина вчиться у приватній гімназії, потім вступає до Львівського університету. Коли через матеріальні нестатки вона мусила залишити університет, то вже була відома як перспективний молодий прозаїк. Влаштувавшись на роботу в часопис «Жіноча доля» у Коломиї, працює там до 1939 року, а потім переселяється до Львова.

В 1947 році обрана депутатом Верховної Ради Української РСР другого скликання.

Будучи шанованою письменницею, займаючи високе місце на «радянській соціальній драбині», Ірина Вільде час від часу наносила візити своїй любій Буковині, зокрема Веренчанці. І сьогодні в цьому мальовничому селі на Заставнівщині є чимало людей, котрі спілкувалися з Іриною Вільде. Її пам'ятають деякі шкільні вчителі. В середній школі є **кімната-музей Ірини Вільде**, в якій зберігаються навіть дві повісті 30-х років — «Метелики на шпильках» та «Б'є восьма», з яких постав згодом роман «Повнолітні діти».

Творчість

Першу літературну премію Товариства письменників і журналістів імені Івана Франка у 1935 році присудили Ірині Вільде – за повісті «Метелики на шпильках», «Б'є восьма» та «Повнолітні діти».

Є чимало свідчень ніжної, відданої любові Ірини Вільде до Буковини. У творчості передусім це чудовий роман «Повнолітні діти» (1938). Цей роман — серйозний історичний документ про 20-і роки на Буковині.

У 1990 році вперше в радянські часи вийшла збірка новел Ірини Вільде «Незбагненне серце», в яку увійшли твори, що публікувалися вперше. Уявіть собі, що письменниця, голова Львівської організації СПУ, делегат усіх письменницьких з'їздів та депутат Верховної Ради України багатьох скликань також мала твори, які були небажані радянській державі. Звичайно ж, твори раннього періоду. Ба навіть більше — в 1972 році Львівська наукова бібліотека імені Василя Стефаника підготувала до друку бібліографічний покажчик творів Ірини Вільде з передмовою самої письменниці — та передмова називалась «Через місток пам'яті» й у ній було багато сторінок, присвячених саме 30-м рокам. Передмова не була надрукована.

Ірина Вільде не приховувала, що є письменницею націоналістичного спрямування і всюди, де тільки могла, пропагувала українську мову. Не сприймала радянську диктатуру. В її творах не згадувалися Ленін, партія, Сталін. Але водночас письменниця отримувала визначні державні нагороди.

Премії

Шевченківська премія за роман «Сестри Річинські».

Нагороди

**Орден Трудового Червоного Прапора,
орден Знак Пошани.**

Основні публікації

Вільде, І. «Метелики на шпильках» : повість

(1936).

Вільде, І. «Б'є восьма» : повість (1936).

Вільде, І. «Химерне серце» : збірка новел (1936).

Вільде, І. «Повнолітні діти» : повість (1939).

Вільде, І. «Історія одного життя» (1946).

Вільде, І. «Наші батьки розійшлися» (1946).

Вільде, І. «Ті з Ковальської» (1947).

Вільде, І. «Її портрет» (1948).

Вільде, І. «Стежинами життя» (1949).

Вільде, І. «Яблуні зацвіли вдруге» (1949).

Вільде, І. «Повісті та оповідання» (1949).

Вільде, І. «Сватання» : одноактна п'єса (1950).

Вільде, І. «Повнолітні діти» : роман (1952).

Вільде, І. «Кури» (1953).

Вільде, І. «Нова Лукавиця» (1953).

Вільде, І. «Оповідання» (1954).

Вільде, І. «На порозі» (1955).

Вільде, І. «Сестри Річинські» : роман (кн. 1 — 1958; кн. 2 — 1964).

Вільде, І. Собрание сочинений. — Т. 1—5. — М., 1958.

Вільде, І. «Ти мене не любив» (1958).

Вільде, І. «Винен тільки я» (1959).

Вільде, І. «Життя тільки починається» (1961).

Вільде, І. «Троянди і терня» (1961).

Вільде, І. «Людське тепло» (1964).

Вільде, І. Твори. — Т. 1—5. — К., 1967—1968.

Вільде, І. «Окрушини» : збірка ліричних мініатюр (1969).

Вільде, І. «Метелики на шпильках» : трилогія (2007).

Твори

Вільде, І. Кроки часу : оповідання, нариси / І. Вільде. - Львів : Каменярь, 1979. - 207 с.

Вільде, Ірина. Метелики на шпильках ; Б'є

восьма ; Повнолітні діти : повісті / упоряд. і ред. Олег Баган). — 2-ге вид. — Дрогобич : Відродження, 2009. — 486 с. — (Український модерн).

Вільде, Ірина. Повнолітні діти : роман. — К. : Зелений пес, 2009. — 416 с. — (Серія "А + В").

Вільде, І. Сестри Річинські. Кн.1 : роман / І. Вільде ; вступне слово П.А. Загребельного - К. : Україна, 2004. - 696 с. - (Бібліотека Шевченківського комітету).

Вільде, І. Сестри Річинські. Кн.2 : роман / І. Вільде. - К. : Україна, 2005. - 912 с. - (Бібліотека Шевченківського комітету).

Вільде, Ірина. Твори ; Метелики на шпильках : повість. — Л. : Каменярь, 2009. — 143 с. — (Спадщина).

Вільде, І. Твори. [В 5 т.]. Т. 5. Оповідання та повісті, окрушини / Ірина Вільде. - Київ : Дніпро, 1987. - 390 с. : іл.

Вільде, І. Твори. [В 5 т.]. Т. 4. Повнолітні діти : роман / Ірина Вільде. - Київ : Дніпро, 1986. - 464 с.

Вільде, І. Твори. [В 5 т.]. Т. 1. Кн.1 . Сестри Річинські : роман / Ірина Вільде. - Київ : Дніпро, 1986. - 640 с. : портр.

Вільде, І. Твори [В 5 т.]. Т. 2. Кн. 2, ч. 1. Сестри Річинські : роман / Ірина Вільде. - Київ : Дніпро, 1987. - 424 с.

Вільде, І. Твори [В 5 т.]. Т. 3. Кн. 2, ч. 2. Сестри Річинські : роман / Ірина Вільде. - Київ : Дніпро, 1987. - 478 с.

Література про життя та творчість

Горак, Р. Кинути каменем : роман-есе // Дзвін. - 2004. - № 3. - С. 25-80 ; № 4. - С. 31-88.

Горак, Р. Колиска її любові : [про життя і творчість відомої української письменниці - Ірини Вільде, уродженки Буковини та її палку любов до рідного краю] // Дзвін. - 2008. - № 10. - С. 116-136. - (Чернівцям - 600).

Захарчук, І. Гендерна асиметрія канону соціалістичного реалізму : [версія Ірини Вільде] / І. Захарчук // Дивослово. - 2006. - № 6. - С. 48-53.

Качкан, В. А. Ірина Вільде : нарис життя і творчості / В. А. Качкан. - К. : Дніпро, 1991. - 159 с. : фото.

Качкан, В. Не фотограф, а творець : Ірина Вільде - публіцист і літературний критик / Володимир Качкан // Вітчизна. - 1987. - № 5. - С. 169-173.

Мафтин, Н. "Щоб запалити любов до Всесвіту..." : рання проза Ірини Вільде / Наталя Мафтин // Слово і час. - 2007. - № 5. - С. 49-54 : портр.

Павличко, Д. Нанашка : століття Ірини Вільде / Дмитро Павличко // Літературна Україна. - 2007. - 17 травня (№ 18). - С. 1, 7 : портр.

Перегінська, М. Ірина Вільде: 100 років і чотири спогади / Марина Перегінська // Пенсія. - 2007. - № 5. - С. 36-37 : іл., портр.

Старик, В. Ті, що були "повнолітніми..." : до 90-річчя від дня народження Ірини Вільде / Володимир Старик // Дзвін. - 1997. - № 5/6. - С. 98-109.

Харлак, О. Чернівецький текст у циклі повістей Ірини Вільде "Метелики на шпильках" : [про Ірину Вільде, як одну з найяскравіших українських письменниць 20-го ст.] // Слово і час. - 2008. - № 2. - С. 27-32 : портр.



Воробкевич Сидір Іванович
(1836–1903)

Український письменник,
композитор, музично-культурний діяч,
православний священник, педагог,
редактор часописів Буковини,
художник. Мав псевдоніми: Данило

Млака, Демко Маковійчук, Морозенко, Семен Хрін, Ісидор Воробкевич, С. Волох та інші.

За словами І. Франка, С. Воробкевич був одним з "перших жайворонків нової весни нашого народного відродження".

Біографічна довідка

Народився **5 травня 1836 року** в місті Чернівці в сім'ї священника, вчителя богослов'я, брат Григорія Воробкевича.

Його прадід утік свого часу з Литви й звався Сеульський Млака де Орочко, а дід переробив Орочко на Воробкевича. Частина прізвища Млака стала улюбленим псевдонімом Сидора. Батько його, Іван, на той час працював при Чернівецькій гімназії (тодішній лицей) професором релігії та філософії. Його мати померла в 1840 році. Через п'ять років помер і батько, і Сидір разом зі своїм братом Григорієм залишилися сиротами. Отець Михайло Воробкевич забрав їх до своєї родини в місто Кіцмань.

Навчався Сидір Воробкевич у Чернівецькій гімназії, згодом – у духовній семінарії, яку закінчив 1861 року. У гімназії він почав складати вірші й створювати до них музику. Потім був священником у буковинських селах, де вивчав фольклор і побут місцевого населення.

Музичну освіту Сидір здобував приватно в професора Віденської консерваторії Ф.Кренна. У 1868 році склав іспит на звання викладача співу й регента хору у Віденській консерваторії.

З 1867 року викладав спів у Чернівецькій духовній семінарії та гімназії, а з 1875 р. – на богословському факультеті Чернівецького університету. Як композитор складав літературні пісні й псалми, komponував хорові твори, сольні пісні та оперети, писав мелодії на власні вірші.

Творчість

Літературна діяльність Сидора Воробкевича розпочалася 1863 року, коли в збірнику "Галичанин" було надруковано п'ять перших віршів під загальною назвою "Думки з Буковини". В 1877 році він видав перший буковинський альманах "Руська хата".

Сидір Воробкевич – один із засновників і редакторів журналу "Буковинська зоря". Працюючи в Чернівецькому університеті, він очолював "Руське літературне товариство", а з 1876 року – студентське товариство "Союз".

Сидір Воробкевич писав українською, німецькою та румунською мовами. У літературному доробку письменника – вірші, поеми, оповідання, повісті реалістичного й романтичного характеру. Він розробляв теми історичного минулого – оповідання "Турецькі бранці" (1865), поема "Нечай" (1868), драми "Петро Сагайдачний" (1884), "Кочубей і Мазепа" (1891), писав про тяжку долю селянства – вірші "Рекрути" (1865), "Панська пімства" (1878). Одним з перших в українській літературі відобразив життя робітників (драма "Блудний син").

Найповніше талант С. Воробкевича проявився в ліричних віршах, де поет "розсипає велике багатство життєвих спостережень, осяяних тихим блиском щирого, глибокого, людського і народолюбного чуття" (І.Франко). Характерними рисами поезії Воробкевича є мелодійність, близькість до фольклорних джерел (вірш "Летить, летить чорний ворон..." та ін.). Багатьом його творам властивий гумор.

Вірш Сидора Воробкевича "Мово рідна, слово рідне", покладений на музику автором, став хрестоматійним. Чимало творів С.Воробкевича перекладено болгарською, німецькою, російською й іншими мовами.

Перебуваючи на викладацькій роботі в Чернівець-

кій духовній семінарії, гімназії, університеті, Сидір Воробкевич багато уваги приділяв молоді: уклав пісенники для початкової школи, створив посібники з теорії музики й співу та ін. Виступаючи одночасно як композитор і письменник, він створює чимало віршів, пісень для дітей ("Рідна мова", "То наші любі, високі Карпати", "Веснянка", "Осінь"). Після поїздки до Києва (1874) Воробкевич написав два чоловічі хори "Цар-ріка наш Дніпро" та "Я родився над Дніпром, отому я козаком".

За життя письменника було видано збірку віршів "Над Прутом" (1901) за участю І.Франка. Перу поета належить ряд оповідань, новел, нарисів і сміховинок ("Нерон", "Сабля Сканденберга", "Клеопатра", "Іван Грозний"). Він – автор циклу статей "Наші композитори", у якому чільне місце відведене композиторові М.І.Глінці. Автор багатьох і різноманітних за жанром літературних, музичних творів - пісень і хорів, романсів, оперет. Писав музику на слова Т. Шевченка, Ю. Федьковича, І. Франка, В. Александрі, М. Емінеску, В. Бумбака.

Помер Сидір Воробкевич **19 вересня 1903 року** в Чернівцях.

Твори

Воробкевич, С. Твори // Дивослово. – 2003. - № 7. – С. 31-33.

Воробкевич, С. Твори. – Ужгород : Карпати. - 1986. - 562 с.

Воробкевич, С. Вибрані твори. - К. : Дніпро. - 1987. - 358 с.

Воробкевич, С. Вибрані поезії. – К. : Радянський письменник. - 1964. - 155 с.

Воробкевич, С. Хорові твори без супроводу / за ред. упоряд. та комент. А. М. Кушніренка. - К. : Музична Україна. - 1996. - 145 с.

Література про життя та творчість

Білинська, М. Сидір Воробкевич. – К. : Музична україна 1982. – 46 с.

Буковинський жайвір : до 170-річчя від дня народження С. І. Воробкевича // Знаменні дати : календар. - 2006. - С. 94-98.

Воробкевич Сидір Іванович // Короткий енциклопедичний словник з культури. - К., 2003. - С. 70.

Воробкевич Сидір (Ісидор) Іванович // Муха, А. І. Композитори України та української діаспори : довідник. - К., 2004. - С. 59.

Воробкевич Ісидор Іванович: український композитор, диригент, письменник, музично-громадський діяч // Провідники духовності в Україні : довідник / за ред. І. Кураса. - К., 2003. - С. 631.

Воробкевич Сидір Іванович // Богайчук М. А. Література і мистецтво Буковини в іменах : словник-довідник. – Чернівці. - 2005. - С. 58.

Жайвір весни відродження : [Сидір Воробкевич] // Демочко К. Мистецтво Буковини : нариси з минулого. – Чернівці. - 2008. - С. 127-140.

Кухар, Л. А. Жайворонок рідного краю // Календар знаменних і пам'ятних дат. - 2001. - 2-й кв. - С. 47-51.

Никоненко, П. Сидір Воробкевич : життя і творчість. – Чернівці : Рута. - 2003. - 208 с.

Пенцакова, Л. Буковина і рідна мова в поезіях Сидора Воробкевича // Дивослово. - 2003. - № 7. - С. 29-31.

Сидір Воробкевич // Дивослово. - 2003. - № 7. - С. 28-29.

Сидір Воробкевич // Демочко, К. Музична Буковина : сторінки історії... - К., 1990. - С. 19-28.

Сидір Воробкевич // Хто є хто на Буковині : довідник. - К., 2006. - С. 25.

Янко, Г. К. Етнографія Буковини. – Чернівці. -

1999. - 384 с.



Кобиланська Ольга Юліанівна (1863–1942)

Доки мені Бог сил дасть і доки буду жити, буду робити... Наша доля працювати, тому що й відпочинок наш потім без кінця.

О. Кобиланська Біографічна довідка

Народилася Ольга Кобиланська **27 листопада 1863 року** у містечку Гура-Гумора на Буковині (тепер м. Гура-Гуморулуй, Румунія).

З 1891 року жила у Чернівцях. Закінчила чотирикласну німецьку школу. Подальшу освіту здобула самотужки. Вихована під впливом німецької культури, перші літературні спроби зробила на німецькій мові - "Гортенза, або Картина з життя однієї дівчини" (1880), "Долячи воля" (1883) та ін.

В 1899 році здійснила подорож у Наддніпрянську Україну, де познайомилася з М. Лисенком, М. Старицьким, Лесею Українкою. В дальших творах, написаних українською мовою ("Людина", 1894, "Impromptuphantasie", 1894; "Valse melancholique", 1894; "Він і Вона", 1895; "Царівна", 1896; "Що я любив", 1896; "Некультурна", 1897; "Покора", 1898; "Ніоба", 1905 та ін.), Кобиланська порушує проблеми жіночої емансипації, формує культ сильної жіночої особистості "аристократичного характеру". Тему життя буковинських селян Кобиланська змалювала в оповіданнях "У св. Івана" (1890), "Банк рустикальний" (1895), "На полях" (1898) та особливо яскраво - в одному з найкращих творів світової літератури про селянство -

психологічній повісті "Земля" (1902). У повісті "У неділю рано зілля копала..." (написана за мотивами української народної пісні "Ой не ходи, Грицю", 1909) у філософському плані розкрито тему краси людських почуттів, великого кохання і людської гідності.

Протягом 1915-1923 років Кобилянська написала ряд антивоєнних оповідань - "Лист засудженого вояка до своєї жінки", "Назустріч долі", "Сниться" (1917), "Зійшов з розуму" (1929) та ін.

Значний вплив на творчість Кобилянської мали ідеї імпресіонізму та неоромантизму. В 1920-30-х роках створила низку оповідань з народного життя ("Вовчиха", 1923; "Але Господь мовчить", 1927 та ін.).

Померла Ольга Кобилянська в 1942 році в Чернівцях.

У 1944 відкрито *літературно-меморіальний музей письменниці у Чернівцях* та в с. Димці (тепер Глибоцького району Чернівецької області), де довгий час жила Ольга Кобилянська.

Щоденник О. Кобилянської

У Чернівцях існує єдиний в Україні *Літературно-меморіальний музей* письменниці, який знаходиться у будинку, де Ольга Юліанівна жила з 1925 року і до самої своєї смерті. Там, серед численних експонатів і особистих речей, зберігається **унікальний документ — щоденник Кобилянської**. Це два загальні зошити, написані німецькою мовою і лише деякі слова українською та польською (в їхньому домі розмовляли цими трьома мовами). Перший запис зроблено 1 листопада 1883 року. Вона вела їх понад сім років, коли жила в Кімполунзі, Димці, Болехові. Майже 70 років ці раритети були за кордоном, їх зберіг і передав у музей відомий американський адвокат Іван Панчук.

Основні публікації

Кобилянська, О. Битва
Кобилянська, О. В неділю рано зілля копала
Кобилянська, О. Гортенза
Кобилянська, О. Доля чи воля
Кобилянська, О. За ситуаціями (1913)
Кобилянська, О. Земля
Кобилянська, О. Лист засудженого вояка до своєї жінки
Кобилянська, О. Людина
Кобилянська, О. Меланхолійний вальс
Кобилянська, О. Назустріч долі
Кобилянська, О. Некультурна Ніоба (1905)
Кобилянська, О. Слово зворушеного серця
Кобилянська, О. Фантазія-експромт
Кобилянська, О. Царівна (1895)
Кобилянська, О. Через кладку
Кобилянська, О. Юда

Екранізації

За творами письменниці знято фільми:

«Земля» (1954) А. Бучми, О. Швачка,

«Вовчиха» (1967),

«Меланхолійний вальс» (1990, т/ф) Б.

Савченка,

«Царівна» (1994, т/ф) Р. Балаяна тощо.

Література про життя та творчість

Венгер, А. Творчість Ольги Кобилянської у контексті німецької літератури // Дивослово. – 2006. - № 1. – С. 54-59.

Венгуренко, Н. Художній світ О. Кобилянської у контексті проблеми синтезу музики та живопису в

українській літературі // Київська старовина. - 2003. - № 4. - С. 55-59.

Вознюк, В. Два ранні твори Ольги Кобилянської // Дзвін. - 2005. - № 9. - С. 124-126.

Вознюк, В. Духовна донька Ольги Кобилянської : [творчі стосунки між письменницями О. Кобилянською та І. Блажкевич] // Дзвін. - 2007. - № 1. - С. 125-131.

Вознюк, В. Земля і люди Ольги Кобилянської : [Інтерв'ю з Володимиром Вознюком - директором Чернівецького музею письменниці] / вів Володимир Бурбан // Культура і життя. - 2007. - 8 серп. (№ 32). - С. 2.

Врублевська, В. В. Шарітка з Рунгу : біографічний роман про Ольгу Кобилянську / В. В. Врублевська. - К. : Академія, 2007. - 511 с. : фотоіл. - (Автографи часу).

Гаврилюк, О. Тема духовного розкріпачення жінки у творчості Ольги Кобилянської // Дивослово. - 2006. - № 4. - С. 15-18.

Гомон, Д. Потракткування циганської ментальності : [повість Ольги Кобилянської «В неділю рано зілля копала...»] // Слово і час. - 1990. - № 1. - С. 83-84.

Горак, Р. Таємнича квітка з нового роману про Ольгу Кобилянську : [про новий біографічний роман про Ольгу Кобилянську "Шарітка з Рунгу" Валерії Врублевської у вид. центрі "Академія"] // Літературна Україна. - 2007. - 20 верес. (№ 36). - С. 6, 7.

Горболіс, Л. Важливий засіб вироблення в учнів уміння аналізувати, порівнювати : [матеріали до уроку за творами Ф. Достоєвського "Злочин і кара" та О. Кобилянської "Земля"] // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. - 2009. - № 6. - С. 48-50.

Гоч, С. Художня специфіка вітального образу землі в однойменних романах "Земля" Е. Золя та О. Кобилянської // Зарубіжна література. - 2009. - № 4. - С. 9-11.

Гуменна, Г. Є. Проблема вільного життєвого вибору людини за творами Г. Ібсена "Ляльковий дім" та О. Кобилянської "Людина" : урок компартивного аналізу з елементами психодрами // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. - 2007. - № 7. - С. 22-24.

Денисюк, І. Новелістика Ольги Кобилянської // Кобилянська, О. Оповідання. - Львів, 1982. - С. 268-270.

Дорошко, А. Влада землі — зло чи благо // Слово і час. - 1992. - № 8.

Загарук, О. Ідеологія статі : урок-семінар у 10-му класі за феміністичними творами Ольги Кобилянської // Українська мова та література. - 2006. - № 39. - С. 14-18.

Камінчук, О. Провісниця українського модернізму : [про творчість Ольги Кобилянської] // Дивослово. - 2004. - № 4. - С. 2-5 ; № 5. - С. 36-39.

Ковальчук, О. Письменницька позиція в повісті О. Кобилянської «Земля» // Українська мова і література в школі. - 1993. - № 2.

Лебідь, Н. Заплач над нею : [О. Кобилянська - біогр.] // Україна молода. - 2009. - 4 лип. (№ 119). - С. 12.

Луган, О. В. Ольга Кобилянська "Людина". Життєвий шлях жінки : вибір чи призначення? // Вивчаємо українську мову та літературу. - 2010. - № 1. - С. 23-30.

Мельничук, Б. Ольга Кобилянська, не розмежована кордонами // Слово і час. - 2004. - № 5. - С. 91.

Мельничук, Я. Мандрі плідні і корисні : [Ольга Кобилянська з біографічно-краєзнавчого ракурсу] // Дзвін. - 2009. - № 2. - С. 150-152.

Мельничук, Я. Присвячена Ользі Кобилянській і не тільки... : [про міжнар. наук. конф. "Актуальні проблеми вивчення життя і творчості О. Кобилянської та

українського літературного процесу", що відбулася 27-28 листоп. 2008 р. в Чернівцях з нагоди 145-літнього ювілею письменниці] // Слово і час. – 2009. – № 4. – С. 80-81.

Михайліна, Т. М. Вияв ніцшеанської філософії в повісті О. Кобилянської "Людина" // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 22/23. – С. 21-23.

Погребеник, Ф. Ольга Кобилянська // Кобилянська, О. Повісті ; Оповідання ; Новели. – К., 1988. – С. 5-24.

Пономарьов, П. Видатна українська письменниця-гуманістка // Кобилянська, О. Твори. – Ужгород, 1983. – С. 5-22.

Пономарьов, П. Твори про трагедію селянства в умовах капіталізму // Кобилянська, О. Земля. – Ужгород, 1981. – С. 5-17.

Рада, І. Зрозуміти жінку! : питання жіночої емансипації під час вивчення літератури у 10 класі : [Ш. Бронте, Л. Українка, О. Кобилянська] // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 3. – С. 44-51 : іл.

Семиног, О. Земля і люди : [урок за соціально-психологічною повістю О. Кобилянської «Земля»] // Українська література в загальноосвітній школі. – 2001. – № 4. – С. 34-40.

Філіпчук, Н. "Болісна думка "за що?" часом загрожує мені втратою розуму : [є згадка про О. Кобилянську, яка посприяла звільненню із заслання молодшої сестри Л. Українки І. Косач] // Голос України. – 2009. – 9 груд. (№ 233). – С. 28-29.

Хомич, Н. Життєвий і творчий шлях Ольги Кобилянської : [система уроків] // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. – № 11. – С. 14-18 ; № 12. – С. 12-15.

Шевченко, Г. Біблійно-психологічні мотиви повісті Ольги Кобилянської "Земля" : [урок-прес-конференція в 10 кл.] // Дивослово. – 2009. – № 2. – С. 22-27.

Якименко, О. Трансформація міфу про вічне повернення у повісті Ольги Кобилянської "В неділю рано зілля копала" // Дивослово. – 2008. – № 6. – С. 43-46.



Колодій Віталій Дем'янович
(1939)



Письменник, перекладач, журналіст.

*За видимою гранню – все твоє.
Не сховане – заглиблене в основі.
Чим вище сонце, тим ясніш стає
Неодногранна суть життя
і слова*

В. Колодій

За словами Петра Скунця, лауреата Державної премії України імені Т. Г Шевченка, «Віталій Колодій – це та література, яка є власне літературою, а не обслугою часу. З високою культурою письма. І з вірою у високе людське призначення».

Біографічна довідка

Народився Віталій Дем'янович в м. Первомайську Миколаївської області **19 січня 1939 року** де і закінчив школу. Уже семикласником друкувався. Закінчивши школу, під впливом традиції робітничої родини вступив на механічне відділення Одеського нафтового технікуму.

Рано втратив батька (1946), треба було заробляти на хліб, але коли закінчував технікум, уже мав публікацію в солідній колективній книжці.

З дипломом механіка приїхав на Буковину і працював на Сторожинецькій нафтобазі. Попрацювавши певний час, вступив до Чернівецького університету на філологічний факультет. Закінчивши його в 1963 році понад чверть століття віддає журналістській і видавничій роботі в Одесі та Чернівцях.



В Одесі обіймав посади відповідального секретаря газети “Чорноморська комуна”, завідувача редакції художньої літератури і головного редактора видавництва “Маяк” (70-ті роки).

У Чернівцях завідував відділом культури газети “Радянська Буковина” (60-80-ті роки).

У 1990-1991 роках редагував часопис “Буковинське віче”, а в 1997-1998 роках редагував газету “Літературно-мистецька Буковина”, працював директором Чернівецького музею діаспори, нині обіймає посаду **голови Чернівецької обласної організації Спілки письменників України**.

Живе в Чернівцях і продовжує плідно працювати.

Творчість

Віталій Колодій має в своєму активі більше десятка окремих книжок найрізноманітнішого характеру, численні публікації у періодиці та різного роду збірниках. До виходу кількох книг він спричинився як упорядник і співупорядник (спільні одесько-варненські видання “Дві хвили”, “Береги” та ін.).

Працюючи на Буковині, видав путівник, присвячений Вижниці, й здійснив літературний запис двох книжок – “Селом своїм пишаюсь” М.В. Садового (1981) та “Я

– робітник – і гордий з цього” Д.Г. Шведека (1982).

Низку віршів В. Колодія внесено до недавно виданої хрестоматії «Письменники Буковини другої половини ХХ ст.».

Поетичний відділ книжкових видань, на яких значиться ім'я В. Колодія, започаткований збіркою “Зажинки” (1967), він увібрив ще сім інших – “Слов'янська дума” (1969), “Серпень і птиці” (1973), “Північний вирій” (1978), “Зоряне дерево” (1982), “Птахи на вітрах” (1983), “Погляд за видиму грань” (1986), “За обрієм літа” (1989). Кілька віршів включено до шеститомної “Антології української поезії” (1986).

Включав до своїх збірок і здійснені ним переклади. Твори Колодія перекладені російською, румунською, естонською, абхазською, болгарською та угорською мовами.

Проза зібрана у книзі “Вечірній сніг” (1989).

Нагороди :

У 1996 році за твори про Л. Кобилицю та Ю. Федьковича відзначений **літературною премією ім. Дмитра Загула**.

У 1999 році присуджено **літературно-мистецьку премію ім. С. Воробкевича** за книгу “Найлюбіша в світі панна” (1998) та збірку сонетів “При сповідальних свічах” (1999).

В 2002 році був відзначений **премією Івана Бажанського**.

В 2003 році отримав престижну **румунську премію ім. М. Емінеску** за переклад твору “Лучафер”.

Твори

Колодій, В. Д. Вечірній сніг / вступ. ст. П. Осадчук. – Ужгород : Карпати, 1989. – 230 с.

Колодій, В. Д. Зоряне дерево : поезії. – Ужгород : Карпати, 1982. - 103 с.

Колодій, В. Д. Найлюбіша в світі панна : оповідання, повісті, вірші, поеми, переклади. – Чернівці : Прут, 1998. - 351 с. : іл.

Колодій, В. Перо в облозі часу : публіцистика. - Чернівці : Букрек, 2009. - 312 с.

Колодій, В. Д. Прощальна сльоза ранку : поезії. – К. : Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України, 2002. - 208 с. : порт. - (Джерела духовності).

Література про життя та творчість

Абрамович, С. "Зустрілись ангел дня і ангел ночі..." // Київ. - 2009. - № 11/12. – С. 172-174. - Рец. на кн. : Колодій, В. Псалом на чорно-білому : зб. поезій. - Чернівці, 2006.

Браеску, А. На обрії дорога // Літературна Україна. - 2007. - 24 трав. (№ 19). - С. 6. - Рец. на кн. : Колодій, В. Псалом на чорно-білому : зб. поезій. - Чернівці, 2006.

Дячков, В. Час осягнень і сповідань : [про кн. В. Колодія "За обрієм літа"] // Київ. - 1993. - № 10. - С. 139-140.

Лазарук, М. Прекрасна жінка в строгому убранні [Електронний ресурс] : [про кн. В. Колодія «Сто сонетів».] – Режим доступу: http://www.molbuk.cv.ua/archive/2002/155/zu_2.html.

Мельничук, Б. Багатогранність та органеність : [В. Колодію - 60] // Літературна Україна. - 1999. - 11 лют. - С. 9.

Мільйонновільна Україна є! [Електронний ресурс] : [Віталій Колодій : біогр. довідка, поезії]. – Режим доступу : http://www.chas.cv.ua/59_04/kol.html.

Премія Румунії - українському письменнику : [премію ім. Міхая Емінеску одержав письменник В. Колодій за переклад укр. мовою поеми "Лучафер" та за популяризацію румунської поезії в Україні] //

Літературна Україна. - 2003. - 30 січ. - С. 2.

Севернюк, Т. "Є час для молитов і є для вчинків" : [про кн. В. Колодія "Найлюбіша в світі панна"] // Літературна Україна. - 2000. - 27 квіт. - С. 6.

Ткач, А. "Чи стрінемося коли ще?" : урок літератури рідного краю за оповіданням В. Колодія "Гординя" // Українська література в загальноосвітній школі. – 2006. - № 7. – С. 24-27.

Переклади, редакції

Емінеску, М. Лучафер = Luceafarul : поема / пер. з рум. Віталія Колодія. - К. : Етнос, 2004. - 78 с. : портр. - (Перлини світової класики).

Гуцулятко : літ.-худож. видання / упоряд. В. Колодій ; худож. Р. Рязанова. – Чернівці : Букрек, 2004. - 178 с. : ілюстр.

Богдан Ступка : фотоальбом / ред. Віталій Колодій ; ідея Семена Цидельковського ; фото Л. Богдан. – [Б. м.] : Букрек, 2001. – 51 с. : фотогр.



Маковей Осип Степанович
(1867-1925)

Поет, прозаїк, публіцист,
літературний критик, редактор
багатьох періодичних видань,
досвідчений педагог і визначний
громадсько-культурний діяч кінця
XIX–поч. XX століття.

Біографічна довідка

Народився Осип Маковей **23 серпня 1867 р.** в м. Яворові Львівської обл. в родині селянина. Після початкової школи навчався в українській гімназії у

Львові, а потім на філософському факультеті Львівського університету.

Ще в студентські роки О. Маковей розпочав свою літературну діяльність. Він починає писати ліричні вірші, громадські поезії, сатиричні образки, а згодом нариси, оповідання, новели.

Прагнення здобути науковий ступінь привело письменника до Віденського університету. З 1899 р. почав працювати викладачем учительської семінарії в Чернівцях, а через два роки отримав вчений ступінь доктора філософії.

Творча праця О. Маковея була перервана Першою Світовою Війною. Дальший життєвий шлях письменника пов'язаний з містом Заліщики. Тут він працював директором учительської семінарії і викладав українську літературу.

При праці застав Маковея і Листопадовий зрив 1918 року, який дав початок Західно – Українській народній республіці. О. Маковей в цей час зголосився добровольцем до українського війська, але з уваги на його вік та професію йому порадили повернутися до праці в учительській семінарії.

21 серпня 1925 р. письменник помер.

Творчість

Поетична спадщина О. Маковея, як і вся його творчість є цікавим, оригінальним і значним явищем в українській літературі. Його поетичні твори різноманітні за темами, мотивами, образами.

Проживаючи в Заліщиках, О. Маковей написав ряд оповідань, нарисів, фейлетонів, віршів, поем: «Як Шевченко шукав роботи» (1919), «Кроваве поле» (1921), «Примруженим оком» (1923) та інші.

Осип Маковей – автор багатьох ліричних пісень, частина яких стала народними. Його вірші «Сон», «Ми – гайдамаки», «Там, за лісом», «Марш Заліщицької

молоді» та інші покладені на музику місцевими композиторами, їх виконують самодіяльні колективи району.

Осип Маковей досліджував творчість І. Франка, Лесі Українки, П. Грабовського, Т. Бурдуляка, Ю. Федьковича.

Твори

Маковей, О. Вибране : для старшого шк. віку. - К. : Школа, 2008. – 192 с.

Маковей, О. Життєпис Осипа Юрія Гординського-Федьковича. - Чернівці : Золоті литаври, 2005. – 432 с.

Маковей, О. Стрілецький марш ; Ми гайдамаки : вірші [текст] // Стрілецька голгофа : спроба антології. - Львів, 1992. – С. 31-33.

Маковей, О. Твори : в 2 т. – К. : Дніпро, 1990.

Література про життя та творчість

Бурлака, Галина. Співпраця Михайла Грушевського та Осипа Маковея в перші роки видання "Літературно-наукового вісника" : [з додатком вибраних листів О. Маковея до М. Грушевського] // Слово і час. - 2004. - № 5. – С. 58-85.

Ковалець, Л. Із федьковичезнавчих студій Осипа Маковея : [до 175-ліття від дня народження поета] // Українська мова і література в школі. – 2009. - № 7. – С. 43-44.

Мединська-Ковальчук, М. Директор учительської семінарії : [23 серпня минуло 135 років від дня народження О. Маковея] // Літературна Україна. - 2002. - 5 верес. - С. 7.

Мединська-Ковальчук, М. Осип Маковей - наш сучасник // Слово Просвіти. - 2007. - 9-15 серп.

Мединська-Ковальчук, М. Спогад про Маковея : [Маковей О. - український письменник-реаліст,

активний громадський діяч] // Українське слово. – 2002. – 29 серп. – 4 верес. – С. 13.

Мединська-Ковальчук, М. Спогад про Осипа Маковея // Молодь України. – 2002. – 5 верес.

Осип Маковей : [життя і творчість] // Зеров, М. Українське письменство / упоряд. М. Сулима. – Київ, 2002. – С. 458-459.

Павлишин, М. "Мені соромно отворити уст про мої чувства" : [неопубліковані листи Ольги Кобилянської до Осипа Маковея] // Сучасність. – 2003. – № 2. – С. 127-143 с.

Погребенник, Ф. Провісник самостійності й злуки : [образ України в ліриці Осипа Маковея] // Слово і час. – 1997. – № 8.

Сюндюков, І. Будівничий культури : Осип Маковей на тлі своєї доби // День. – 2003. – 14 лип.



Матіос Марія Василівна
(1959)

*Поетеса, прозаїк, публіцист.
Корінна гуцулка з Буковини.*



Критика її називає як не «чортиком, що вискочив із табакерки», то «грант-дамою української літератури».

Біографічна довідка

Народилася **19 грудня 1959 року** в с. Розтоки Путильського району Чернівецької області. Перші вірші надрукувала у 15 років.

У 1982 р. закінчила філологічний факультет Чер-

нівецького державного університету, відділення української мови та літератури (тепер - Національний університет імені Юрія Федьковича).

Працювала відповідальним секретарем "Буковинського журналу", Чернівецької обласної організації Спілки письменників України, в Раді національної безпеки та оборони України.

У листопаді 2005 року призначена заступником голови Комітету з Національної премії України ім. Тараса Шевченка.

Нині Марія Матіос живе та працює в Києві.
Одружена, має сина.

Творчість

У 1992 р. дебютувала як прозаїк в журналі "Київ", опублікувавши новелу "Юр'яна і Довгопол".

Автор семи книг поезії: "Жіночий аркан у саду нетерпіння" (2007), "Жіночий аркан" (2001), "На Миколая" (1995), "Десять дек морозної води" (1995), "Сад нетерпіння" (1994), "Вогонь живиці" (1986), "З трави і листя" (1982).

В доробку Марії Матіос прозові твори: "Життя коротке" (2001), "Нація" (2001, 2002, 2007), "Солодка Даруся" (2004, 2005, 2007, 2008), "Щоденник страченої" (2005), "Mr.&Ms.U in country UA, або Містер і місіс Ю в країні укрів" (2006), "Нація. Одкровення" (2006), "Насція" (польською мовою, 2006) та ін.



Твори письменниці перекладені сербською, румунською, російською, польською, хорватською, білоруською, азербайджанською, японською, китайською, єврейською мовами. Друкувалися у Канаді, США, Китаї, Хорватії, Росії, Сербії.

Марія Матіос має некоронований титул "найпліднішої письменниці України". Є автором першої у



сучасній українській літературі книжки кулінарних рецептів "Фуршет від Марії Матіос" та контраверсійного "Бульварного роману".

Письменниця є переможницею конкурсу "Книжка року 2005" за роман "Солодка Даруся" та відзначена **Національною премією України ім. Т. Шевченка 2005 року**.

У 2007 році отримала **гран-прі конкурсу "Коронація слова"** за роман "Майже ніколи не навпаки". Цей роман також став "Книжкою року 2007".



У 2008 році — переможниця конкурсу «Книжка року 2008» в номінації «Красне письмо — Сучасна українська проза» за роман «Москалиця. Мама Мариця — дружина Христофора Колумба».

У 2009 році на V Київському міжнародному книжковому ярмарку книга "Москалиця" отримала державну нагороду - **диплом першого ступеня в номінації "Бестселлер."**

Звання

Член Національної спілки письменників України (з 1986 року) та Асоціації українських письменників.

Заслужений працівник культури України 2008 року.

Має титул почесного громадянина міста Чернівці.

Премії

Лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка 2005 року.

Лауреат літературно-мистецької премії ім. К. Галкіна.

Лауреат літературної премії "Благовіст" та премії ім. Володимира Бабляка (в галузі публіцистики).

Основні публікації

Збірки віршів

Матіос, М. «З трави і листя» (1982)

Матіос, М. «Вогонь живиці» (1986)

Матіос, М. «Сад нетерпіння» (1994)

Матіос, М. «Десять дек морозної води» (1995)

Матіос, М. «Жіночий аркан» (2001)

Матіос, М. «Жіночий аркан у саду нетерпіння» (2007)

Найбільшу популярність здобули її книжки

Матіос, М. «Нація» (2001)

Матіос, М. «Життя коротке» (2001)

Матіос, М. «Бульварний роман» (2003)

Матіос, М. „Фуршет» від Марії МАТІОС (2003)

Матіос, М. «Солодка Даруся» (2004)

Матіос, М. «Щоденник страченої» (2005)

Матіос, М. «Містер і місіс Ю в країні укрів» (2006)

Матіос, М. «Нація. Одкровення.» (2006)

Матіос, М. «Щоденник страченої» (2007)

Матіос, М. «Майже ніколи не навпаки» (2007)

Матіос, М. „Москалиця ; Мама Мариця — дружина Христофора Колумба.» Видавництво «Піраміда» (2008)

Матіос, М. «Кулінарні фіглі» (2009)

Матіос, М. «Чотири пори життя» (2009)

Література про життя та творчість

Бондаренко, С. Між законами серця та честі : письменниця Марія Матіос відкрила „Відомостям”

таємниці автотерапії, морального коду і своєї ментальності // Київські відомості. – 2007. - 28 листоп.

Бондаренко, С. Форум, фатум и футурум // Киевские ведомости. – 2005. - 29 сент.

В среде кумовьев с заплечными мешками для денег : [о новом романе Марии Матиос „Мистер и миссис Ю в стране укрив”] // Киевские ведомости. – 2006. - 22 апр.

Вергеліс, Олег. Солодка Даруся заговорила : [про виставу Івано-Франківського театру] // Зеркало тижня. – 2009. – 11 лип. (№ 26-27).

Гнідан, О. Люблю негідників, яких змальовую у своїх книжках // Молодий буковинець. – 2007. - 20 верес.

Голобородько, Я. Соціум душевних драм. Рефлексії над текстами Марії Матиос // Зеркало тижня. – 2009. - 30 трав. (№ 19). – С. 11.

Дроздовський, Д. Український жоржандизм ХХІ століття : [про повісті М. Матиос "Москалиця" і "Мама Маріца - дружина Христофора Колумба"] // Дивослово. - 2009. - № 2. – С. 61-62.

Жила, С. "...Кожна любов інша..." : [літ.-мист. вітальня як форма позаклас. читання за романом М. Матиос "Майже ніколи не навпаки"] // Українська література в загальноосвітній школі. – 2009. - № 2. – С. 25-29.

Жодна книжка не допомогла жодному політикови // Зеркало тижня. – 2006. - 25 берез.

Кожен відповідає за свої слова // Літературна Україна. – 2005. - 20 жовт.

Коженівська-Бігун, А. Історія завжди ошукує совісних людей // Літературна Україна. – 2006. - 20 лип.

Лебедева, К. На дачі Марії Матиос понад 50 сортів квітів // Газета по-українськи. – 2007. – 13 лют.

Мазуренко, І. Від мого письма не страждає ніхто,

окрім мене // Друг читача. – 2005. – берез. (Ч. 6).

Мазурин, М. Я не хочу, щоб мене читали в метро // День. – 2001. - 23 берез.

Нарешті я побачила, що Буковина мене любить // Високий замок. - 2008. - 19 берез.

Матиос, М. Не знаю жодного читача, який би оскаржував правду часу в моїй «Нації» // Дзеркало тижня. – 2008. - 8 берез.

Марциновський, А. Батіг потрібний як частині нації, так і владі // Газета по-українськи. – 2007. - 15 черв.

Молчанова, Н. Развращают не книги, а то, что ложь называют правдой // Сегодня. – 2004. - 7 февр.

Роздобудько, І. Глупость нужно игнорировать // Академия. – 2003. - квіт.

Сім нот від геніїв : [гість номера М. Матиос] // Культура і життя. – 2009. - 18-31 груд. (№ 51/52). – С. 58, 60, 61.

Степова, П. Життя – коротке, нація – вічна // Україна молода. – 2002. - 26 січ.

Талалай, Н. Я готова волосами вытереть ноги тому, кто возобновит в Украине систему книгораспространения // Бизнес. - 2004. - 30 авг. (№ 35).

Татаренко, І. Люблю, коли мене впізнають по голосу // Друг читача. – 2008. - № 16.

Фасоля, А. Наближення... : [вивчення творчості М. Матиос на уроках укр. літ. в профільній школі] // Українська мова і література в школі. – 2009. - № 7. – С. 23.

Чужинова, И. Наказание без преступления : в Ивано-Франковске перенесли на сцену роман Марии Матиос «Сладкая Даруся» // Столичные новости. – 2009. - 14-20 апр.





**Тарасюк Галина Тимофіївна
(1948)**

*Сучасна українська поетеса,
прозаїк, критик, перекладач, член
Асоціації українських письменників
(АУП), Національної спілки
журналістів України*

Біографічна довідка

Галина Тимофіївна Тарасюк народилася **26 жовтня 1948 року** в селі Орлівка Теплицького району Вінницької області в родині бібліотекаря, завідуючого сільським клубом.

Після закінчення Великомочульської середньої школи Г. Тарасюк працювала вчителькою англійської мови Бджільнянської восьмирічки та літпрацівником Теплицької райгазети «Зірка» на Вінниччині.

У 1968 році переїхала до Чернівецької області. Закінчила філологічний факультет Чернівецького Національного університету імені Юрія Федьковича. Жила в Чернівцях. Працювала в Заставнівській районній газеті «Прапор перемоги», обласних та міських часописах: «Молодий буковинець», «Буковина», «Чернівці», «Доба», на місцевому телебаченні, старшим науковим працівником Чернівецького літературно-меморіального музею Юрія Федьковича. Була редактором першої в краї демократичної (відродженої) газет «Час», організатором прогресивного жіночого руху, головою Жіночої Громади Буковини.

З 2000 року переїхала в Київ до чоловіка - кінорежисера Володимира Андрощука. Працювала заступником редактора газети "Слово Просвіти", кореспондентом "Вечірнього Києва", редактором відділу "Літературної України", головним редактором телестудії "Наше місто"(м. Бровари).

Творчість

Новели Г. Тарасюк публікувались у газеті «Літературна Україна», часописах «Жінка», «Вітчизна», «Березіль», «Київ», «Дніпро», «Дзвін», інших українських періодичних виданнях.

Поезія Г. Тарасюк друкувалася в зарубіжній періодиці німецькою, італійською, киргизькою, латиською, румунською мовами (антологія «80 de privighetori Ucrainene», 1995 рік).

Вірші поетеси вийшли окремою книжкою російською мовою «Свет родника» у московському видавництві «Советский писатель» (1989).

Новели в перекладах німецькою — в журналі «Literatur und Kritik» (Австрія, 1998).

Премії :

Літературно-мистецька премія ім. Сидора Воробкевича (1998 р.),

Всеукраїнська літературна премія імені Володимира Сосюри (1999 р.),

*Премія Ліги українських меценатів (2000),
Державна літературна премія ім. Олесь Гончара (2006),*

Міжнародна літературно-мистецька премія імені Григорія Сковороди (2007 р.),

Літературно-мистецька премія ім. Ольги Кобилянської (2008 р.),

Літературно-мистецька премія ім. Григорія Косинки (2008 р.),

літературно-мистецька премія ім. І. Нечуя-Левицького (2009 р.), а також журналів «Жінка», «Німчич», «Березіль» (2008).

Нагороди:

«Орден княгині Ольги» III ст.

Медаль "Незалежність України"
Міжнародного Академічного Рейтингу
популярності "Золота Фортуна",
Відзнака Міжнародного лицарського
Ордена Архистратига Михаїла

Звання:

Заслужений працівник культури України.

Основні публікації

Збірки поезії

Тарасюк, Г. «Горельєфи». - К. : Молодь, 1988.

Тарасюк, Г. «Жайворове поле». - К. : Радянський письменник, 1987.

Тарасюк, Г. «Любов і гріх Марії Магдалини» . - Чернівці : Облдрук, 1995.

Тарасюк, Г. «Множина». - К. : Молодь, 1982.

Тарасюк, Г. «На трійцю дощ». – Чернівці : Місто, 1998.

Тарасюк, Г. „Світло джерела». - Ужгород : Карпати, 1984.

Тарасюк, Г. «Смерековий міст». - К. : Радянський письменник, 1976.

Тарасюк, Г. «Сотворіння гнізда». - Ужгород : Карпати, 1989.

Книги прози

Тарасюк, Г. «Дама останнього лицаря» : збірка новел. - Чернівці : Місто, 2004.

Тарасюк, Г. „Жіночі романи”. - Бровари : Відродження, 2006.

Тарасюк, Г. „Короткий танець на Віденськiм балу». -Бровари : Відродження, 2009.

Тарасюк, Г. «Між пеклом і раєм» : роман. - Чернівці : Місто, 2005.

Тарасюк, Г. "Мій третій і останній шлюб" . –

Бровари : Відродження, 2007.

Тарасюк, Г. «Новели». - Бровари : Відродження, 2006.

Тарасюк, Г. «Сестра моєї самотності» : роман. - К. : Освіта України, 2010

Тарасюк, Г. «Трепанація» . - Бровари : Відродження, 2006.

Тарасюк, Г. «Храм на болоті» : роман. - Бровари : Відродження, 2006.

Тарасюк, Г. «Цінь Хуань Гонь» : роман. - Біла Церква : Буква, 2008.

Тарасюк, Г. «Янгол з України : Київ : Либідь, 2006.



Твори

Тарасюк, Г. А жити треба! // Дивослово. – 2004. - № 7. – С. 3. – Обкладинки.

Тарасюк, Г. Відлетіла душа золота : [про Володимира Дячкова - відомого критика, прозаїка] // Літературна Україна. - 2008. - 13 листоп. (№ 44). – С. 2.

Тарасюк, Г. Ганька сама собі ворог : [новела] // Літературна Україна. – 2008. - 2 жовт. (№ 38). – С. 7.

Тарасюк, Г. Дві повісті : ["Гаспид і Маргарита", "Покоївка"] // Березіль. – 2003. - № 3/4. – С. 33-131.

Тарасюк, Г. Дорога додому : [Чорнобильська катастрофа] // Дивослово. – 2004. - № 4. – С. 80.

Тарасюк, Г. З висоти вічності і моменту : [враження від прочитання Л. Тарнашинської] // Вітчизна. - 2002. - № 9/10. – С. 142-146.

Тарасюк, Г. Зоряний хрест Петра Федотюка // Вітчизна. – 2002. - № 7/8. – С. 136-140.

Тарасюк, Г. Ірокез - брат ірокеза : новела // Березіль. - 2008. - № 11/12. – С. 38-51.

Тарасюк, Г. Іронічне : вірш // Дніпро. – 2009. -

№ 5. – С. 88.

Тарасюк, Г. Ковчег для метеликів : недитяча казочка // Березіль. – 2009. - № 7/8. – С. 51-63.

Тарасюк, Г. "Література зруйнувала моє життя" : [інтерв'ю з укр. письм. Галиною Тарасюк] / вела Олена Логвиненко // Літературна Україна. – 2008. - 30 жовт. (№ 42). – С. 1, 6 ; 6 листоп. (№ 43). – С. 5.

Тарасюк, Г. Ми не письменники - ми біль : [інтерв'ю з укр. письм., лаур. міжнар. премії ім. Григорія Сковороди (2007 р.)] / вела О. Логвиненко // Вітчизна. – 2008. - № 1/2. – С. 146-149.

Тарасюк, Г. Милосердний // Дивослово. – 2004. - № 9. – С. 76-80.

Тарасюк, Г. Новели // Київ. – 2007. - № 2. – С. 71-102.

Тарасюк, Г. Оповідання // Вітчизна. – 2001. - № 9/10. – С. 71-77.

Тарасюк, Г. Повернення Тарасового чуда : [буковин. орнаменталіст, презентація видання "Світ української вишивки. Феномен Георгія Гараса"] // Літературна Україна. - 2009. - 5 берез. (№ 9). – С. 6.

Тарасюк, Г. Привіт сердечний останній : новела // Дніпро. – 2002. - № 11/12. – С. 112-114.

Тарасюк, Г. Проблема реалізації принципу єдиного громадянства в Україні // Економіка. Фінанси. Право. - 2009. - № 8. – С. 32-35.

Тарасюк, Г. Сама собі ворог... : новелла // Дніпро. – 2008. - № 11/12. – С. 45-52.

Тарасюк, Г. "Час для всіх " : [укр. поет М. Шевченко] // Літературна Україна. – 2007. - 30 серп. (№ 33). – С. 2.

Тарасюк, Г. "Я знайшла свій "Березіль", як колись Курбас знайшов свій : [інтерв'ю з укр. письм. Галиною Тарасюк] / вела І. Лобовик // Березіль. – 2006. - № 1. – С. 39-46.

Тарасюк, Г. Як перед смертю... : [новела] // Березіль. - 2007. - № 9/10. – С. 16-23.

Література про життя та творчість

Боронь, О. "Не фантом, а реальність" // Літературна Україна. – 2003. – 26 черв.

Дячков, В. Із "пуці страждань" і "крізь хащі забуття" : [новий роман Галини Тарасюк "Між пеклом і раєм"] // Дзвін. – 2006. - № 3. – С. 135-136.

Дячков, В. Потужна енергія : [аналіз прози Галини Тарасюк] // Дзвін. – 2005. - № 7. – С. 148-149.

Ковалів, Ю. Романні експерименти Г. Тарасюк // Літературна Україна». – 2006. – 1 лют.

Костенко, М. Правда ремесла // Літературна Україна. - 2009. - 12 лют. – С. 6.

Косяченко, В. Галина Тарасюк // Письменники Буковини другої половини ХХ століття. – Чернівці : Прут, 1998.

Кухарук, Р. "Лісу зелена вода" : штрихи до портрету // Літературна Україна. - 1998. - 21 січ.

Левчук, О. Знає більше, ніж написала // Літературна Україна. - 2006. - 25 січ.

Літературні премії "Березоля" 2008 року : [Г. Тарасюк - за повість "Гуляй Троя" (ч. I-II) та новелу "Ірокез - брат Ірокеза" (ч. XI-XII)] // Літературна Україна. – 2009. - 26 лют. (№ 8). – С. 2.

Лобовик, І. "Три виміри буття Галини Тарасюк" // Березіль. – 2002. - № 1/2. – С. 165-170.

Логвиненко, О. «Г. Тарасюк : «Література зруйнувала мені життя» // «Літературна Україна». - 2008. - 30 жовт.

Логвиненко, О. Дама у сідлі, або жіночий феномен в українській прозі на зламі століть : [українська "жіноча" проза (С. Майданська, Г. Тарасюк, Л. Пономаренко, М. Матіос, Є. Кононенко)] // Київ. – 2006. - № 2. – С. 178-182.

Нечаєва, П. Короткий танець на Віденськiм балу // День. – 2009. – берез.

Новочасна лiтература : Галина Тарасюк // Дивослово. - 2004. - № 10.

Пастушенко, Л. Знак скорпiона або жива i мертва вода... // Днiпро. – 2008. - № 5/6.

Пономаренко, О. I смiх, i сльози... : [про кн. "Цiнь Хуань Гонь" Г. Тарасюк] // Лiтературна Україна. – 2009. - 16 квіт. (№ 15). – С. 7.

Соболь, В. Сили небеснi з тими, з ким правда // Лiтературна Україна. – 2008. – 10 квіт.

Таран, Л. "Г. Тарасюк : "Тепер я пишу так, як хочу, не боячись, що це комусь не сподобається" // Вечiрнiй Киiв. – 2003. – 22 жовт.

Якубовська, М. Мiж Едемом i Гадесом : [аналiз твору Галини Тарасюк "Мiж пелом i раєм"] // Киiв. – 2006. - № 3. – С. 167-169.

Яремчук, I. Iз Буковини до Києва : [Галинi Тарасюк - 60!] // Дзвiн. – 2008. - № 10. – С. 137-139. - Бiблiогр. : с. 139.

Яремчук, I. "Резистанс української жiночої прози" // Лiтературна Україна. – 2003. – 3 берез.



Федькович Юрiй
(Осип-Юрiй Адальбертович
Федькович)
(1834–1888)

Український письменник
романтичного напрямку, предвiсник
українського національного
вiдродження Буковини.

За висловом Iвана Франка Юрiй Федькович ввiйшов

в iсторiю Української лiтератури як „буковинський Кобзар.”

Бiографiчна довiдка

Юрiй Федькович (повне iм'я i прiзвище — Осип Домiник Гординський де Федькович; iм'я Юрiй письменник прибрав у зрiлому вiцi)

Народився **8 серпня 1834 року** в с. Сторонець-Путилiв (тепер смт. Путила Чернiвецької обл.) в родинi небагатого шляхтича-службовця на буковинській Гуцульщинi.

Вчився у Чернiвецькiй нiмецькiй реальнiй школi (1846-1848), пiзніше працював у Ясах i Нямцi в Молдавiї (1849–1852); вiдбував вiйськову службу (1858- 1863) у Семигородi й 1859 року став поручником; тодi ж брав участь у походi до Iталiї, пiд час якого написав перший вiрш українською мовою (перед тим писав по-нiмецьки) «Нiчлiг» (1858).

По звiльненнi з вiйськової служби Федькович працював у рiдному селi (вiйтом), був шкiльним iнспектором Вижицького повіту (1869–1872). Запрошений до Львова, Федькович у 1872 —1873 роках працював редактором видавництва «Просвiти» i театру «Руська Бесiда».

Останнi роки провiв у Чернiвцях, де у 1885 -1888 роках був редактором газети «Буковина».

За заслуги на лiтературному полi обраний почесним членом НТШ.

Помер у Чернiвцях **11 сiчня 1888 року** де й похований на цвинтарi Гореча.

Вшанування пам'ятi

Именем Юрiя Федьковича названо **Чернiвецький державний унiверситет.**

Основні публікації

Федькович, Ю. Дезертир
Федькович, Ю. Лук'ян Кобилиця
Федькович, Ю. Нива
Федькович, Ю. Пречиста діво, радуйся, Маріє!
Федькович, Ю. Русь
Федькович, Ю. Сафат Зінич
Федькович, Ю. Серце не навчити
Федькович, Ю. Три як рідні брати
Федькович, Ю. Україна
Федькович, Ю. Шельвах

Твори

Федькович, Ю. Твори : в 2 т. - К. : Дніпро, 1984. - 426 с.
Федькович, Ю. Твори. Ч. 1. - Чернівці : Буковина, 2004. - 272 с.
Федькович, Ю. Твори : в 2 т. К. : Держлітвидав. - 1960.
Федькович, Ю. Вибрані твори. - К. : Дніпро. - 1976. - 362 с.
Федькович, Ю. Вибрані твори. - Ужгород : Карпати, 1978. - 254 с.
Федькович, Ю. А. Поезії ; Поєми. - К. : Дніпро. - 1990. - 366 с.
Федькович, Ю. А. Поетичні твори ; Прозові твори ; Листи. - К. : Наукова думка. - 1985. - 574 с.
Федькович, Ю. Щоби знали руські діти : вибрані твори. - Чернівці : Книги-XXI, 2004. - 304 с.

Література про життя та творчість

Андрухович, Ю. "Федькович і порожнеча" // День. - 1999. - 10 серп.
Вергій, О. З'ясування народних джерел творчості

письменника в школі : [на прикладі творчості Ю. Федьковича] // Українська мова і література в школі. - 2003. - № 5. - С. 29-36.

Вергій, О. І. Юрій Федькович і народна творчість // Українська мова і література в школі. - 1984. - № 8. - С. 19-26.

Заславець, Г. І словом, і ділом : [про вшанування пам'яті письменника Юрія Федьковича на Буковині] // Дзвін. - 2008. - № 4. - С. 155-157.

Ковалець, Л. Адальберт Гординський де Федькович крізь призму часу і новознайдених архівних документів : [спроба реставрації заретушованого] // Київська старовина. - 2007. - № 3. - С. 145-149.

Ковалець, Л. Два щастя матері Федьковича : [до ювілею її видатного сина] // Дзвін. - 2004. - № 2. - С. 129 - 134.

Ковалець, Л. Львів у житті Буковинського Соловія : [розглядається яке місце займає Львів у творчості Ю. Федьковича] // Дзвін. - 2006. - № 4. - С. 103-121. - Бібліогр. : 70 назв.

Ковалець, Л. Новознайдені вірші Юрія Федьковича // Слово і час. - 2009. - № 8 - С. 97-100. - Бібліогр. : с. 100.

Ковалець, Л. Педагогічна діяльність Юрія Федьковича як соціальний і моральний феномен : до 175-річчя від дня народження видатного письменника : [дослідження педагогічної спадщини Юрія Федьковича] // Рідна школа. - 2009 - № 4. - С. 70-73.

Ковалець, Л. Портрет на полотні часу, долі сина і власного буття : [до 170-ліття від дня народження Ю. Федьковича і 195-х роковин від дня народження його батька] // Дзвін. - 2004. - № 8. - С. 106-115.

Ковалець, Л. "Стояв же він на шельваху в цісарським дворі..." : [Осип Юрій Федькович (Гординський) пори військової служби в австрійській армії] //

Дзвін. – 2008. - № 10. – С. 93-115. - Бібліогр. : с. 115 (22 назв.).

Ковалець, Л. Федьковичезнавчі мемуари: типологія та особливості авторських позицій // Слово і час. – 2008. - № 4. – С. 72-87. - Бібліогр. : 38 назв.

Ковалець, Л. Юрій Федькович як правозаступник селян у сервітутному процесі : [до 175-літнього ювілею письменника і громадсько-культурного діяча] // Київська старовина. – 2009. - № 3. – С. 150-158.

[Листи Ю. Федьковича до Д. Тянькевича (24 січ. 1864 р.) та Б. Дідицького (6 лип. 1861 р.)] // Українська мова і література в школі. – 2009. - № 1. – С. 48-49.

Маковей, О. Життєпис Осипа-Юрія Гординського-Федьковича. – Чернівці, 2005.

Матвіяс, І. Г. Відбиття говорів у мові творів Юрія Федьковича // Мовознавство. – 2009. - № 5. – С. 37-43. - Бібліогр. : с. 42 (3 назви).

Полек, В. Джерело живої води // Вітчизна. - 1984. - № 8. - С. 173-176.

Похлік, Є. К. Самобутнє явище романтичної прози // Українська мова і література в школі. - 1984. - № 8. - С. 12-18.

Радовський, В. С. Юрій Федькович - редактор "Буковини" // Радовський, В. С. Книги живуть і борються. - Ужгород, 1986. - С. 74-90.

Тарасюк, Г. Таємниця на ім'я Федькович // Літературна Україна. – 2004. - 16 верес. (№ 36). – С. 7.

Ткач, Л. Юрій Федькович і Микола Лукаш: спільний історико-культурний контекст до однієї лексичної паралелі // Урок української. – 2007. - № 7/8. – С. 34-40.

Шевчук, В. Пілігрим із порожньою тайстрою : оповідання про Ю. Федьковича // Дніпро. - 1984. - № 8. - С. 69-83.

Ящук, І. С. Юрій Федькович: цікаві сторінки творчості. – Чернівці, 1994.



Фольварочний Василь Іванович (1941)

Поет, прозаїк, драматург

Відомий в Україні письменник і громадський діяч, драматург, автор більше двох десятків п'єс, котрі з великим успіхом йшли на сценах багатьох вітчизняних та зарубіжних театрів. Його перу належить також сім збірок поезій.

Біографічна довідка

Народився в **1941** році. Закінчив Львівський Університет (1963), з 1976 року — відповідальний секретар Чернівецької організації Спілки Письменників України.

В останні роки заявив про себе як талановитий прозаїк гостросюжетними романами із сучасного життя: «Сказ», «Обірвані струни», «Чорний бумер».

Впродовж десятиліття письменник працює над циклом романів «Симон Петлюра».

Нагороди

Указом Президента України від 20.01.2010 року № 53/2010 нагороджений орденом "За заслуги" II ступеня.

Основні публікації

Збірки поезій

«Тривога» (1966), «Ростуть сини» (1967), «Досві-

ток» (1968), «Уроки вірності» (1975); документальні повісті: «Сонце в зернині» (1972), «Цілющі джерела», «Під знаком братерства» (1975);

П'єси

«Складна гама» (1968), «Друге цвітіння» (1969), «Жива вода» (1974), «Не проспати роси» (1976), «Зорі отчого краю» (1978), «Весняна музика» (1979).

Твори

Фольварочний, В. Духовна окупація. Вставаймо в оборону : [з виступу на з'їзді письменників України] : [йдеться про взаємини драматурга і театру] // Культура і життя. - 2006. - 13 груд. - С. 3.

Фольварочний, В. І. Обірвані струни : роман / Василь Фольварочний. - Київ : Фенікс, 2004. - 280 с.

Фольварочний, В. Петлюра : трагедія на дві дії : фрагменти // Літературна Україна. - 2005. - 20 жовт. (№ 41). - С. 4 ; 13 жовт. (№ 40). - С. 5.

Фольварочний, В. Поминальна неділя : повість // Дзвін. - 2008. - № 4. - С. 30-55.

Фольварочний, В. Симон Петлюра : уривок з роману / Василь Фольварочний // Літературна Україна. - 2009. - 14 трав. (№ 18). - С. 5 : портр.

Фольварочний, В. Сказ // Літературна Україна. - 2004. - 16 верес. (№ 36). - С. 4,5 ; 23 верес. (№ 37). - С. 4, 5.

Фольварочний, В. Сказ : кінороман / В. Фольварочний. - К. : Фенікс, 2004. - 136 с.

Фольварочний, В. Соняшник на балконі : вибрані поезії / Василь Фольварочний. - К. : ЛК Мейкер, 2005. - 102 с.

Фольварочний, Василь Іванович. Спокуса : драми. - Чернівці : Зелена Буковина, 2000. - 272 с.

Фольварочний, В. Чорний бумер : роман // Київ. - 2007. - № 12. - С. 24-80 : портр.

Фольварочний, Василь. Чорний бумер : роман. - К. : Просвіта, 2008. - 376 с.

Література про життя та творчість

Барабан, Л. Василь Фольварочний: п'єси і час : [український драматург] // Культура і життя. - 2007. - 10 січ. - С. 1.

Дігай, Т. Що робити тим, хто залишився? : [йдеться про третій роман письменника (перші два, "Сказ" та "Обірвані струни", видано 2004 року) - проблемний сучасний твір, гостро спрямований проти певних соціальних сил, явищ та осіб, сповнений різких звинувачень і одвертого осуду] // Літературна Україна. - 2008. - 18 груд. (№ 49). - С. 4. - Рец. на кн. : Фольварочний, В. Чорний бумер : роман. - К., 2008.

Костишин, Л. Перша книга циклу романів "Симон Петлюра" : [про кн. письм., заст. голови Всеукр. ТОВ "Просвіта", драматурга, засл. діяча мистецтв В. Фольварочного] // Українське слово. - 2009. - 10-16 черв. - (№ 23). - С. 3.

Хомова, О. Психологія людини в драматургії Василя Фольварочного // Дивослово. - 2010. - № 2. - С. 55-58.



Письменники Волині



Свій відгук у серцях читачів знаходить творчість літераторів Волині — краю, де поряд живуть і поезія «ніжної задумливої поліської краси», і тривога за долю природи, народу, його дарованих Богом пісні та слова.

Престиж Волині як літературно-мистецького краю - це її письменники, які відомі читачам України та шанувальникам слова за її межами.

*Волинський край, священний край
Тут весни квітнуть зазвичай,
Співає літо, зими сплять.
Діди про вічність гомонять.
Тут Лесині живуть русалки,
Тут „греблі рве” цибатий дід.
Тут найсвітліші днів світанки,
Калини червоніший цвіт.
Живуть тут легендарні вчинки
Шановних нами прадідів,
Тут пісню я співала змалку
Тут є земля моїх батьків!
Ірина Гнатюк*

Братунь Ростислав Андрійович (1927 – 1995)



Український поет, громадський та державний діяч.

Син українського письменника та громадсько-політичного діяча.

В юності підтримував зв'язок із юнацькою мережею ОУН.

Біографічна довідка

Народився 7 січня 1927 року в місті Любомль на Волині. В 1950 році закінчив Львівський державний університет ім. І. Франка. Ще студентом видав збірку поезій.

Дружина Неоніла — донька поета-партизана Миколи Шпака (його пам'яті присвячена пісня В. Івасюка «Юнацька балада»).



Неоніла та Ростислав Братунь

До 1979 року очолював Львівську організацію спілки письменників.



Братунь і батьки В.Івасюка

1987—1995 роки — був активним учасником громадсько-політичних процесів в Україні. 1987 рік — став «хрещеним батьком» Товариства Лева у Львові.

1989 рік — обраний народним депутатом СРСР (перший демократичний депутат від західного регіону України), обстоював українську національну символіку.

Особливо яскраво дар патріота-публіциста, політика найвищого рівня, розкрився в Братуневі під час

його праці у Москві.

На з'їздах народних депутатів СРСР його позиція викликала повагу російських демократів і представників Балтії (особисто дружив із Альгірдасом Бразаускасом, який представляв Литву). Його позиція щодо незалежності України була категоричною — це він сказав Михайлові Горбачову: «А Україна буде вільною!».

1993 рік — підняв український національний прапор над «Гетьманом Сагайдачним» — флагманом Військово-Морських Сил України.

Помер за загадкових обставин у 1995 році.
Похований на Личаківському цвинтарі.



Академік А.Сахаров і поет Р.Братунь

Творчість

Автор поетичних збірок «Вересень» (1949), «Пісня про волю» (1953), «Вогонь» (1956), «Я син України» (1958), «Буйноцвіт» (1964), «Ватра» (1966), «Перехрестя» (1969), «Вітрила моєї долі» (1971), «Грані віку», «Одержимість» (1976), «Цвіт жоржин» та ін.

Також він написав кілька книжок, статей, памфлетів : «Крапка без „і“» (1959), «Людина розправляє крила» (1961), «Слово гніву» (1975). Братунь є автором лібрето опери «Зарево» (1975).

Будучи головним редактором журналу «Жовтень» (сьогодні «Дзвін»), друкував твори заборонених режимом письменників, зокрема І. -Б. Антонича і В. Гжицького.

Писав слова до пісень композитора Володимира Івасюка.

Нагороди

Нагороджений орденами СРСР — *Дружби*

народів та «Знак Пошани».

Твори

Братунь, Р. А. Білі троянди / Р. А. Братунь. - К. : Музична Україна, 1982. - 96 с. : портр., нотн. - (Вокальні твори на слова українських поетів).

Братунь, Р. // Письменники Радянської України : бібліографічний довідник. - К., 1988. - С. 86.

Братунь, Р. Співацьці досвітніх вогнів : [вірш про Л. Українку] // Радянська Волинь. - 1991. - 23 лют.

Братунь, Р. Спрага правди // Сучасність. - 1988. - № 11. - С. 118-124.



Гей Василь Степанович
(1942)

*Український поет, прозаїк, критик,
публіцист.*

Біографічна довідка

Народився **14 січня 1942 року** (Заболоття, Любомльського району Волинської області).

Після закінчення семирічки у рідному селі та десятирічки в с. Головно працював завідувачем сільської бібліотеки та клубу, вчителював, служив у війську. Повернувшись після трирічної служби в армії, став працювати кореспондентом Любомльської районної газети. Звідти запрошений на роботу в обласну молодіжну газету до Луцька, де був кореспондентом, завідувачем відділу, керівником літературної студії "Лесин кадуб".

Водночас навчався на редакторському факультеті Українського поліграфічного інституту імені Івана

Федорова у Львові.

Разом з композитором Олександром Огородником Василь Гей створив ціле гроно пісень про любов до землі, до матері, до жінки, до України.

У 1989-2006 роках очолював Волинську організацію Національної спілки письменників України.

Член ради Національної Спілки письменників України.

Нагороди

*Лауреат премій імені А.Головка,
міжнародної — імені Д. Нитченка та обласної
імені А. Кримського.*

Основні публікації

Автор поетичних збірок

Гей, В. С. Витоки

Гей, В. С. Вічно пам'ятати

Гей, В. С. Восьмивірші з рідного села

Гей, В. С. Де маминим голосом тиша мовчить...

Гей, В. С. Закон вірності

Гей, В. С. Зоря з криничної води

Гей, В. С. Кольори весни

Гей, В. С. Краплі на листі

Гей, В. С. Кривавник рідного слова

Гей, В. С. Крила Світязя (1978)

Гей, В. С. Лесин кадуб

Гей, В. С. Підрубане дерево роду

природознавчої книжки

Гей, В. С. «Під сузір'ям калини»

повістей

Гей, В. С. «Вихор у стиглому житі»

Гей, В. С. «Яворник»

збірок статей, виступів, рецензій

Гей, В. С. «При світлі сивої роси»,

Гей, В. С. «Рядки з рецензій»

Твори

Гей, В. Антиконституційна двомовність в Україні: постколоніальний чи малоросійський синдром? // Вітчизна. - 2002. - № 7/8. - С. 117-120.

Гей, В. Від болю - до гніву, любові і віри : поетичний "Почаїв" Антоніни Листопад // Дзвін. - 2007. - № 9. - С. 141-144.

Гей, В. Вода з Лесинога кадуба : поезія // Київ. - 2004. - № 6. - С. 51-54.

Гей, В. Води свободи ще скуті льодами : поезія : [вірші] // Дзвін. - 2005. - № 4. - С. 2-6.

Гей, В. Гомін по діброві : документальна повість // Дзвін. - 2004. - № 7. - С. 90-110.

Гей, В. Жалобний обід : повість // Дзвін. - 2002. - №1 1/12. - С. 44-66.

Гей, В. С. Лесин кадуб : поезії / В. С. Гей. - Львів : Каменярь, 1991. - 111 с. : іл.

Гей, В. Полин і живиця : [вірші] / Василь Гей // Літературна Україна. - 2009. - 30 квітня (№ 17). - С. 4 : портр.

Гей, В. Сльоза закипає у слові : поезія // Дніпро. - 2005. - №1/2. - С. 32-33.

Література про життя та творчість

Назарук, Є. Вихор у долі народу : [аналізується нова книга Василя Гея, у якій автор пропонує читачам три повісті, вихоплені із суворої української історії] // Дзвін. - 2005. - № 8. - С. 140-141.

Хоміч, М. Підрубане дерево роду : сценарій літературного вечора за творами Василя Гея // Дивослово. - 2002. - № 10. - С. 64-68.



Корсак Іван Феодосійович
(1946)



*Український письменник,
журналіст. Член Національної Спілки
письменників України з 1992 року.*

Біографія

15 вересня 1946 р. в селищі Заболоття Ратнівського району Волинської області народився Іван Феодосійович Корсак. Навчаючись у Забо-лоттівській середній школі, вперше пробував писати, як поетичні рядки так і прозу. На формування світогляду молодого волинянина впливало багато факторів – світ такий великий і безкінечно цікавий. Іван Корсак зачитувався творами М. Пришвіна – письменника, великого знавця природи.

Після закінчення школи вступив на агрономічний факультет Української сільськогосподарської академії, де навчався до 1969 року, одночасно працюючи робітником Заболоттівського деревообробного заводу, але цікавості до літератури, до письма не втрачав.

Весною 1966 року Іван Феодосійович прийшов кореспондентом у ратнівську районну газету.

З грудня 1968 року він працював у старовижівській газеті «Сільські новини».

У 1973 році Іван Феодосійович, вже маючи чималий досвід журналістської роботи, вступив на перший курс відділення журналістики ВПШ при ЦК КПУ. Навчався стаціонарно, співпрацював з українським телебаченням і радіо, готував цікаві репортажі.

У 1975 році очолив районну газету Камінь-Каширщини «Радянське життя. Співпраця з Іваном Денисюком та Тамарою Борисюк дозволила дослідити поліські стежки Лесі Українки. Спільно з тодішнім директором Камінь-Каширського краєзнавчого музею,

краєзнавцем Василем Кмецинським брав участь у дослідженні історії рідного краю.

Особливо напруженим був період, який характеризувався демократичними змінами в суспільстві. В цей час газета стала фактично органом Народного Руху. Сам Іван Корсак, активний учасник тих подій, часто виступав на мітингах, зустрічах. Численні зустрічі з Д. Павличком, В.Яворівським, І.Драчем додавали впевненості, що преса на Волині має бути відкритою і вільною, що потрібно дати свободу слова волинянам.

У 1990 році І.Ф. Корсак став редактором газети Луцької міської ради «Народна трибуна» (1990–1995). Газета «Народна трибуна» з епіграфом «Вставай, хто живий, в кого думка повсталала» – одне з перших видань демократичного напрямку на Волині, що мало республіканський статус.

27 грудня 1996 року вийшов перший номер правонаступниці «Народної трибуни» – газети «Сім'я і дім», шеф-редактором якої є І. Корсак. Нині це видання найавторитетніше з групи сімейно-молодіжної, пізнавально-розважальної преси в області. Крім того Іван Феодосійович – редактор однойменного радіо «Сім'я і дім». До його останніх здобутків належить запис аудіо збірника «Головне – погода в домі»

І.Ф. Корсак активний у громадському житті краю. Депутат Волинської обласної ради кількох скликань, у п'ятій каденції – голова постійної комісії з питань культури, духовності і ЗМІ.

Почесний громадянин міст Луцька і Каменя-Каширського.

Нині працює шеф-редактором газети «Сім'я і дім».

Творчість

У 1990 р. вийшли дві книги оповідань «Тіні і полиски» та «Покруч». Третя книга «Оksamит нездавних літ» побачила світ у 2002 р. У 2006 році вийшла

друком книга «Гетьманич Орлик», в 2007 – «Імена, твої Україно», у 2008 – «Таємниця святого Арсенія», у 2009 – «Тиха правда Модеста Левицького».

Нагороди та почесні відзнаки

Іван Корсак – лауреат премії *імені В'ячеслава Чорновола 2007* року (за книгу «Гетьманич Орлик»), премії *імені Агатангела Кримського* (за книгу «Імена твої, Україно», 2008), Міжнародної літературної премії *імені Гоголя* («Тріумф», 2008).

Нагороджений **Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, орденом Архистратига Михаїла.**

Твори

Корсак, І. Гетьманич Орлик / І. Корсак. – Луцьк : Твердиня, 2008. – 124 с.

Корсак, І. Імена твої, Україно / І. Корсак. – Луцьк : Твердиня, 2007. – 300 с.

Корсак, І. Оксамит недавнених літ / І. Корсак. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2001. – 224 с.

Корсак, І. Покруч : оповідання / І. Корсак. – Луцьк, 1990. – 172 с.

Корсак, І. Таємниця святого Арсенія / І. Корсак. – Луцьк : Твердиня, 2008. – 160 с.

Корсак, І. Тиха правда Модеста Левицького / І. Корсак. – К. : Ярославів Вал, 2009. – 165 с.

Корсак, І. Тіні і полиски : оповідання / І. Корсак. – К. : Радянський письменник, 1990. – 198 с.

Корсак, І. Три історичні нариси // Дзвін. – 2008. - № 2. – С. 116-123.



Мах Петро Петрович (1934)



*Український письменник, публіцист,
громадський діяч*

Біографічна довідка

Місце народження Петра Петровича Маха – с. Корхів на Люблінщині (Польща), **25 травня 1934 року**. Родина Махів була переселена в Україну (Мелітополь).

В 1945 році родина переїхала до Луцька. Вчився в Луцькій СШ №1, закінчив український відділ Львівського університету імені Івана Франка.

Працював у пресі на Волині, брав участь в організації товариств книголюбів, „Просвіта”, створював і очолював Волинсько-Рівненську організацію Спілки письменників України (1980–1989 рр.), обласне відділення товариства „Україна”, а з 1995 року – Конгрес інтелігенції Волині, є членом Національної Ради Конгресу інтелігенції України, почесним професором Волинського державного університету імені Лесі Українки. Член Національної спілки письменників України з 1963 року. Очолював обласне літературне об'єднання, Волинську організацію Спілки письменників України.

Творчість

Петро Мах – автор понад 25-ти книжок поезій („Перші промені”, „Поезії”, „Світанкові роси”, „Посвіт”, „Плеса”, „Край поле”, „Светелка”, „Христос воскрес – воскресне Україна”, „На білих крилах рушників”, „Ластівка з крилами журби”, „Ластів'ятко”), прози та публіцистики (роман „Вруна”, „Дикий брід”, повість „Віра Глод”, оповідання „Гостини в матері”, новели „Поклін Джоконді”, нарис „Козацькі могили”, пастелі „Пісня кленів”, „Вікна” та інші), а також низки сценаріїв

телефільмів.

Пісні на вірші поета „Ожини”, „Вишивала мати зозуленьку”, „Питала мати в далини”, „Лесина казка”, „Тополя”, „Сон-трава”, „Сповідь Сивого Клена”, „Айстри осінні”, „На білих крилах рушників”, „Журавлина” (музика Віктора Герасимчука, Анатолія Шашкевича, Бориса Буєвського, Валерія Маренича, Ярослава Найди, Богдана Янівського) співають як в Україні, так і за її межами.

Для дітей П. Мах написав оповідання про Лесю Українку „Гостина в матері” та збірку віршів „Ластів'ятко”.

Його творчий доробок друкувався в польській, румунській, болгарській, словацькій та азербайджанській антологіях української поезії, перекладався також на російську, білоруську та грузинську мови.

Нагороди

Лауреат літературно-мистецької премії імені
Агатангела Кримського.

Твори

Мах, П. Гостини в матері : новели, вірші. – К. : Веселка, 1971.

Мах, П. Ластів'ятко : вірші для дітей. – Луцьк : Надстир'я, 1998.

Мах, П. Не вбити волі, що горить в мені : [вірші] // Дзвін. - 1998. - № 2. - С. 90-93.

Мах, П. Пісня прилетіла із Карпат... : [спогад про незабутні роки знайомства з відомим львівським композитором Богданом Янівським] // Дзвін. – 2008. - № 8. – С. 99-101.

Мах, П. П. Христос воскрес – воскресне Україна! : поет. сповідь / [ред. В. Кава, Т. Сергійчук]. - К. : Дніпро, 1999. – 287 с. : іл., нот.

Література про життя та творчість

Братунь, Р. Світло синівського почуття : [про книжку П. Маха „Посвіт”] // Радянська Волинь. – 1980. – 19 берез.

Гей, В. Неспокійні весни поета : 25 травня виповнюється 60 років поету Петру Маху // Волинь. - 1994. – 24 трав.

Дубина, М. Петру Маху – 50 років // Радянська Волинь. – 1984. – 25 трав.

Панько, Т. Петро Мах : з біографії нашого роду // Літературна Україна. – 1991. – 7 лют.

Петренко, М. Переатестація через півсторіччя : [нова книжка поезій Петра Маха возвіщає козацьку, повстанську і новочасну волю] // Дзвін. – 2009. - № 3/4. – С. 148-149.

Рисак, О. Утвердження краси і добра : збірка Петра Маха „Плеса” // Жовтень. – 1981. - № 12.



Пчілка Олена

(Справжнє ім'я- Ольга Петрівна
Косач)
(1849–1930)



Письменниця, драматург,
публіцистка, громадська і культурна
діячка, перекладачка, етнограф, член-
кореспондент Всеукраїнської академії
наук (1925); мати Лесі Українки, сестра М.
Драгоманова.

*Бажання ясне - мислити, творити,
Живиться силою думок цілющих
І правду й боротьбу благословити!*

Біографічна довідка

Народилася Олена Пчілка в містечку Гадяч на Полтавщині в **1849 році** в родині небагатого поміщика Петра Якимовича Драгоманова. Початкову освіту отримала вдома. Батьки прищепили їй любов до літератури, до української народної пісні, казки, обрядовості. Закінчила київський «Зразковий пансіон шляхетних дівиць» (1866).

Влітку 1868 року разом з чоловіком виїхали на Волинь до місця служби П. А. Косача у містечко Звягель (нині Новоград-Волинський).

25 лютого 1871 року тут народилася дочка Лариса, яка ввійшла в світову літературу як Леся Українка. Два сини й чотири дочки виростила сім'я Косачів. Та не тільки сімейними клопотами жила Ольга Петрівна. Вона розпочала свій творчий шлях з перекладів поетичних творів Пушкіна і Лермонтова. В 1876 році вийшла друком у Києві її книжка «Український народний орнамент», яка принесла Олені Пчілці славу першого в Україні знавця цього виду народного мистецтва.

Весною 1879 року О. П. Косач з дітьми приїхала в м. Луцьк до свого чоловіка, якого було переведено на посаду голови Луцько-Дубенського з'їзду мирових посередників.

У 1890-х роках Пчілка жила в Києві, у 1906-1914 роках була редактором-видавцем журналу «Рідний Край» з додатком «Молода Україна» (1908-1914).

У 1920 році за антибільшовицькі виступи вона була заарештована в Гадячому. Після звільнення з арешту виїхала в Могилів-Подільський, де перебувала до 1924 року, а відтоді до смерті жила в Києві, працюючи в комісіях УАН, членом кореспондентом якої була з 1925 року.

Померла **4 жовтня 1930 року**.

Творчість

Після одруження з П. Косачем (1868) виїхала на Волинь, де записувала пісні, обряди, нар. звичаї, збирала зразки народних вишивок. Тоді ж опублікувала дослідницьку працю «Український орнамент» (1876), збірку перекладів з М. Гоголя (1881) і з О. Пушкіна й Ю. Лермонтова «Українським дітям» (переклад російських і польських письменників, була підготовлена книга 1882), видала своїм коштом «Співомовки» С. Руданського (1880). З 1883 Пчілка почала друкувати вірші та оповідання у львівському журналі «Зоря», перша збірка поезій «Думки-мережанки» (1886). Одночасно Пчілка брала діяльну участь у жіночому русі, разом з Н. Кобринською видала у Львові альманах «Перший Вінок» (1887).

Олена Пчілка - один з родоначальників української дитячої літератури.

Національні і соціальні мотиви становили основний зміст творів Пчілки, в яких вона виступала проти політичного гніту, проти чужої школи з її бездушністю та формалізмом, показувала, як національно свідомо українська молодь в добу глухої реакції шукала шляхів.

Пчілці належить чимало перекладів і переспівів світової класики: Овідія, А. Міцкевича, О. Пушкіна, Й. В. Гете, Г. К. Андерсена, В. Гюго. Крім того, вона написала низку публіцистичних, літературно-критичних статей і спогадів: «М. П. Старицький» (1904), «Марко Кропивницький як артист і автор» (1910), «Євген Гребінка і його час» (1912), «Микола Лисенко» (1913), «Спогади про Михайла Драгоманова» (1926), «Автобіографія» (1930).

Великі заслуги Пчілки в ділянці дослідження українського фольклору та етнографії.

Наукове значення мають такі праці: «Українські узорі» (1912 і 1927), «Про легенди й пісні», «Українське селянське малювання на стінах» та ін.

Основні публікації

- Пчілка, О.** «Товаришки» (1887)
Пчілка, О. «Світло добра і любові» (1888)
Пчілка, О. «Соловйовий спів» (1889)
Пчілка, О. «За правдою» (1889)
Пчілка, О. «Артишоки» (1907)
Пчілка, О. «Півтора оселедця» (1908)
Пчілка, О. п'єса «Сужена не огужена» (1881)
Пчілка, О. п'єса «Світова річ» (1908) та ін.
Пчілка, О. «Весняний ранок Тарасовий» (1914)
Пчілка, О. «Казка Зеленого гаю»
Пчілка, О. Щасливий день Тарасика Кравченка» (1920)
Пчілка, О. «Киселик», «Скарб», «Мир миром» (1921),
«Кобзареві діти»

Твори

Пчілка, О. Годі, діточки, вам спати! : вірші, оповідання, казки, фольклорні записи : для дошк. та мол. шк. віку / упоряд. та передм. О. М. Таланчук. - К. : Веселка, 1991. - 334 с. : іл.

Пчілка, О. Сосонка : [вірші, байки, оповідання, казки: для молодшого та середнього шкільного віку]. - К. : Школа, 2007. - 176 с.

Пчілка, О. Твори / упоряд., авт. передм. і приміт. Н. О. Вишнеvsька. - К. : Дніпро, 1988. - 583 с.

Література про життя та творчість

Антипчук, Н. Журнал "Молода Україна" Олени Пчілки, його ідейно-естетична та виховна цінність // Українська мова і література в школі. - 2009. - № 6. - С. 39-43. - Бібліогр. : 16 назв.

Вітренко, Р. Жінка з роду Драгоманових // Дивослово. - 1994. - № 9. - С. 62-63.

Гажаман, Н. Олена Пчілка - "образ Української Жінки" : [рекомендаційний бібліографічний список до 160-річчя від дня народження] // Українська мова й

література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2009. - № 6. - С. 121-125.

Гнатенко, В. До історії волинської косачініани : [про нову книгу "Олена Пчілка і Волинь" (матеріали конференції (29-30 червня 1999 р.)) // Дивослово. - 1999. - № 12. - С. 55-56.

Дрофань, Л. І правду й боротьбу благословити : до 150-річчя від дня народження О. Пчілки // Дивослово. - 1999. - № 6. - С. 50-54.

Дрофань, Л. Світло добра і любові : [до 140-річчя з дня народження О. Пчілки] // Українська мова і література в школі. - 1989. - № 6. - С. 74-76.

Іваненко, В. Г. Олена Пчілка як дослідниця народного мистецтва // Народна творчість та етнографія. - 1989. - № 6. - С. 69 - 77.

Камінчук, О. Образний світ лірики Олени Пчілки // Українська мова і література в школі. - 1993. - № 10. - С. 56 - 58.

Камінчук, О. Олена Пчілка : аспекти творчої діяльності // Слово і час. - 1999. - № 6. - С. 12-18.

Кондратенко, Л. Олена Пчілка - мати, письменниця, педагог // Дошкільне виховання. - 1990. - № 7. - С. 20-21.

Косач-Борисова, Ізидора. Спогад про Олену Пчілку : [наймолодша сестра Лесі Українки розповідає про матір] // Українська культура. - 1996. - № 1. - С. 27-28.

Мірошниченко, Л. Олена Пчілка про світ дитини // Берегиня. - 1999. - число 3. - С. 3-8.

Мірошниченко, Л. "Український дитячий театр" Олени Пчілки // Київська старовина. - 1999. - № 4. - С. 114-126.

Новаківська, Л. Подвижницька діяльність Олени Пчілки // Пам'ять століть. - 1998. - № 3. - С. 35-40.

Памірська, Л. Леся Українка і традиції

педагогічної школи Олени Пчілки // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2007. - № 4. – С. 135-138. - Бібліогр. : 7 назв.

Струганець, Л. Олена Пчілка як мовна особистість // Дивослово. - 1995. - № 2. - С. 33-35.

Тарнавська, М. Ювілей Олени Пчілки та її англomовний дебют // Сучасність. - 2000. - № 2. - С. 100-108.

Третяченко, А. "Олена Пчілка і Гадяч" : [до 160-річчя письменниці] // Слово і час. – 2009. - № 7. – С. 116-120.

Хорунжий, Ю. Шляхетні українки : есеї-парсуни. - К. : Видавництво ім. О.Теліги, 2004. - 208 с.

Шалагінова, Л. Сестри : маловідомі сторінки родинного літопису сестер Лесі Українки та її матері О. Пчілки // Київ. – 1992. - № 3. - С. 21-126.

Шумілова, А. Олена Пчілка: світло добра і любові // Вісник Книжкової палати. – 2009. - № 12. – С. 32–34. -Бібліогр. в кінці ст.



Самчук Улас Олександрович
(1905 – 1987)

*Український письменник, журналіст і публіцист, редактор, лауреат УММАН (Українська Могиллянсько-Мазепинська Академія Наук), член уряду УНР на вигнанні, член ОУП.
Гомер ХХ ст.*

Я не тому письменник українського народу, що вмю писати. Я тому письменник, що відчуваю обов'язок перед народом. Бог вложив в мої руки перо.

Хай буде дозволено мені використати його для доброго, для потрібного." У. Самчук

Біографічна довідка

Улас Олександрович Самчук народився **20 лютого 1905** року в селі Дермань на Рівненщині.

Навчався в Бреславському (нині Вроцлавському) університеті. Пізніше переїхав до Чехо-Словаччини, де навчався в Українському вільному університеті в Празі.

Перше оповідання У. Самчука «На старих стежках» видруковане у варшавському часописі «Наша бесіда» 1926 року, а з кінця 20-х років він вже активно співпрацює з українськими літературно-художніми часописами.

Трагедія голодомору 1932 – 1933 років в Україні стала тематичною основою його роману «Марія» (1933). В 1932 році написаний політично загострений роман «Кулак», в якому автор показує абсурдність насильницької колективізації.

Одним з визначних досягнень української літератури стала тетралогія У. Самчука «Волинь» (1928 – 1937) – розлоге епічне полотно, яке зображує буття українського селянина в добу воєн та революцій. Головний персонаж твору, Володька Добенко, через усі життєві катаклізми проносить віру в незнищенність народу.

Героїчна історія Закарпатської України відображена в патріотичному романі «Гори говорять» (1936).

У роки німецької окупації письменник продовжує культурно-просвітницьку роботу на посаді редактора газети «Волинь».

Проте вже 1943 році він був заарештований нацистами за свої патріотичні переконання.

В післявоєнний час письменник переїздить до Канади, де публікує перший том трилогії «Ост» –

«Морозів хутір» (1948), (другий роман — «Темнота» побачив світ 1957 року, третій - «Втеча від себе» — 1982р.).

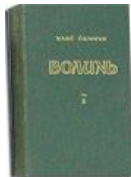
Улас Самчук відомий також як автор спогадів: «На білому коні» (1955), «Чого не горить вогонь» (1959), «На коні вороному» (1975), «Плянета Ді-Пі» (1979).

Помер **9 липня 1987** року в Канаді.

Вшанування пам'яті

У 1988 році у Торонто відкрито *музей-архів* Уласа Самчука.

Твори



Самчук, У. Волинь : роман. У 3 ч. — К. : Дніпро, 1993.

Самчук, У. Втеча від себе : роман. — Вінніпег : товариство Волинь, 1982. — 429 с.

Самчук, У. Гори говорять! : роман. У 2 ч. / післямова А. Жив'юка. — Ужгород : Гражда : Карпати, 1996. — 270 с.

Самчук, У. Марія : хроніка одного життя : роман / У. Самчук. — К. : Український письменник, 2007. — 191 с.

Самчук, У. Марія ; Куди тече та річка. — К. : Наукова думка, 2003. — 416 с.

Самчук, У. На білому коні: спомини і враження. — Вінніпег : товариство Волинь, 1972. — 250 с.

Самчук, У. На коні вороному : спомини і враження. — Вінніпег : товариство Волинь, 1975. — 360 с.

Самчук, У. Чого не гоїть огонь : роман. — К. : Український письменник, 1994. — 233 с.

Самчук, У. Юність Василя Шеремети : роман. — Рівне : Волинські обереги, - 2005. — 328 с.



Література про життя та творчість

Бабій, С. Завітаймо до Дерманя : 100-річний ювілей Уласа Самчука // Літературна Україна. — 2004. — 15 квіт.

Бончева, Г. Вічне дерево Маріїного життя : вивчення твору «Марія» в 11 класі // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. — 2004. - № 3. — С. 38-43.

Вараніца, В. Чиста стежина до Собору : [роздуми учительки Барабойської ЗОШ Овідіопольського р-ну Одеської області про велику моральну відповідальність відомих українських письменників перед собою і своїм народом (Т. Шевченко, О. Гончар, М. Хвильовий, У. Самчук)] // Дивослово. — 2008. - № 1. — С. 23.

Гром'як, Р. Розпросторення духовного світу Уласа Самчука : [світомислення У. Самчука у повоєнних романах і новій епопеї "ost"] // Слово і час. - 2005. - № 7. - С.3-14.

Гупало, С. Невідомий Улас Самчук : [дослідження невідомих фактів з життя відомого письменника, журналіста] // Дзеркало тижня. - 2006. - 13-19 трав. (№ 18). - С. 12.

Жив'юк, А. Улас Самчук і розвиток національної свідомості українців у 1930-1940-х роках // Пам'ять століть. — 2001. - № 6. — С. 103-109.

Кизилова, В. Роман Уласа Самчука "Морозів хутір" : [специфіка оповідного канону] // Слово і час. - 2001. - № 4. - С.69 - 72.

Копитько, І. Гірка пам'ять : [про відображення голодомору в творах Уласа Самчука і Василя Барки] // Вісник Книжкової палати. — 2008. - № 12. — С. 32-34.

Кузьменко, С. Таким був Улас Самчук // Березіль. — 2001. - № 1/2. — С. 183-185.

Кузьменко, С. Улас Самчук : [спогад про письменника] // Сучасність. — 2000. - № 11. — С. 137-138.

Кузьминець, Л. Українська людина на зламі століть і епох : [за романом Уласа Самчука "Марія"] / Л. Кузьминець, О. Риченда // Історія в школах. – 2002. - № 1. – С. 30-34.

Лемешко, Н. В. Улас Самчук : [20 лютого виповнюється 105 років від дня народження письменника] // Шкільна бібліотека. – 2010. - № 1. – С. 117-118.

Луцій, С. "Я розумію вагу і значення вашого видання..." : про епістолярну історію "Літературно-наукового збірника" : [дослідження історії одного з кращих еміграційних видань - "Літературно-наукового збірника" (1952), невідомі листи Ю. Лавріненка, У. Самчука, Олекси Ізарського, Михайла Ореста, С. Драгоманова та Р. Маланчука, про редакторську діяльність Ю. Лавріненка тощо] // Слово і час. – 2009. - № 1. – С. 79-100. - Бібліогр. : с. 100.

Мовчан, Р. Привид реалізму, або проза Уласа Самчука на перетині національної традиції та модернізму : [до 100-річчя з дня народження українського письменника Уласа Самчука] // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2005. - № 3. - С. 108-115.

Мухіна, Ю. В. Чорна сповідь твоя, Україно : [роман Уласа Самчука "Марія"] // Все для вчителя. – 2009. - № 23/24. – С. 67-70.

Павлюк, І. Улас Самчук і преса Волині, Полісся, Холмщини та Підляшшя 1937-2000 років : [публікація творів Уласа Самчука] // Слово і час. - 2005. - № 7. - С. 61-64.

Пінчук, С. Улас Самчук та його роман про Голодомор 33-го // Самчук, У. Марія : хроніка одного життя : роман. – К., 2000. - С. 171 – 185.

Поліщук, Я. Формули ідентичності Уласа Самчука на тлі доби : [творчість Уласа Самчука] // Дивослово. - 2004. - № 7. - С. 26-29.

Рахманова, В. Урок-реквієм за романом Уласа Самчука "Марія" / В. Рахманова // Українська література в загальноосвітній школі. - 2008. - № 6. - С. 24-27.

Руснак, І. Кохання-шлюб-щастя : [проза Уласа Самчука] // Слово і час. - 2005. - № 2. - С. 27-38.

Руснак, І. Художня візія тоталітарної дійсності у прозі Уласа Самчука : [до 100-ліття від дня народження письменника] // Дивослово. - 2005. - № 2. - С.49-54.

Руснак, І. Яке обличчя у війни : діякі аспекти історіософії Уласа Самчука : [тема Другої світової війни у творчості українського письменника У. Самчука] // Київська старовина. - 2005. - № 1. - С. 121-127.

Степанишин, С. Гомер із Волині : Улас Самчук : письменник, публіцист, патріот // День. – 2004. – 14 трав. – С. 8.

Сулима, В. Євангельські архетипи "Марії" Уласа Самчука // Урок української. – 2002. - № 2. – С. 48-51.

Тихоненко, Л. Тридцять третя сльоза : урок-драматичний діалог-колаж : [за творами Уласа Самчука, засновника нової української драматургії Миколи Куліша та Слобожанського письменника Михайла Олефіренка] / Любов Тихоненко // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2007. - № 2. - С. 19-23.

Ткачук, М. Художні виміри творчості Уласа Самчука : [творчість українського письменника У. Самчука] // Українська мова і література в школі. - 2005. - № 6. - С. 43-47.

Тригуб, Т. Духовний світ Уласа Самчука. Авторське "Я" письменника на сторінках спогадів "На білому коні" та "На коні вороному" : урок з української літератури в 11 класі // Українська мова і література в школі. – 2005. - № 2. – С. 40-44.

Федоренко, В. Роман-хроніка, роман-сага, роман-спалах... : вивчення твору "Марія" Уласа Самчука в

11 класі // Дивослово. - 2009. - № 11. - С. 14-20.

Фурсова, Л. Аналіз статті У. Самчука "Нарід чи чернь?" : [проблемні ситуації в роботі з публіцистичними творами на уроках літератури] // Українська література в загальноосвітній школі. - 2007. - № 11. - С. 34-37.

Шевчук, С. Народна культура Волині у спадщині Уласа Самчука // Народна творчість та етнографія. - 2001. - № 1/2. - С. 6-12.



міжнародний

Слапчук Василь Дмитрович
(1961)

Василь Слапчук - це єдине ім'я письменника-волинянина, чия творчість – невід'ємна складова сучасного літературного процесу, має не регіональний, а всеукраїнський резонанс.

Віктор Вербич

Біографічна довідка

Народився Василь Слапчук у 1961 році 23 грудня в селі Новий Зборишів на Горохівщині. Після закінчення Лобачівської середньої школи навчався в технічному училищі м. Луцька, працював шліфувальником на Запорізькому автозаводі.

Після служби в Афганістані, де отримав важке поранення, був нагороджений орденом Червоної Зірки та відзнакою Президента, орденом „За мужність III ступеня”.

Закінчив факультет української філології Луцького педагогічного інституту ім. Лесі Українки.

Звання

**Заслужений діяч мистецтв України.
Член Національної Спілки письменників
України з 1993 року.**

Премії

Лауреат **премії імені Бориса Неchedи** (2002),
Лауреат **літературної премії імені Івана Огієнка** (2002),
Лауреат **Шевченківської премії** (2004 р.),
Літературно-мистецької **премії імені Агатангела Кримського,**
премії імені Василя Стуса (1999), **Дмитра Павличка, Павла Тичини** (2001), **фонду Водяників-Швабінських** з Вільного українського університету (США), міжнародної **премії „Тріумф”**.

Твори

Слапчук, В. Бути псом : новела // Березіль. - 2005. - № 1/2. - С. 140-148.
Слапчук, В. Гарний настрій : оповідання. - К. : Веселка, 1990.
Слапчук, В. Глобус України : повість // Березіль. - 2006. - № 2. - С. 50-101.
Слапчук, В. Жінка зі снігу : повість / Василь Слапчук. - Київ : Факт, 2008. - 277 с.
Слапчук, В. Зелений ведмедик : оповідання. - Львів : Каменярь, 1993.
Слапчук, В. Д. Золоті куполи : поезії / Василь Слапчук. - Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2008. - 274 с.
Слапчук, В. Йшов їжак бережком : вірші. - Дубно, 1992.
Слапчук, В. Д. Клітка для неба : повісті / Василь Слапчук. - Київ : Факт, 2007. - 280 с.
Слапчук, В. Миколаєва ніч : поезія. - Луцьк :

Твердиня, 2004.
Слапчук, В. Окраєць хліба : вірші. – Луцьк :
Твердиня, 2005.

Слапчук, В. Осінь за щокою : роман / Василь
Слапчук. - Київ : Факт, 2006. - 278 с.

Слапчук, В. Риба під парасолем : повісті для
дітей. - К. : Ярославів Вал, 2005.

Слапчук, В. Спокушення паперовим змієм
: поезія // Березіль. - 2005. - № 7/8. - С. 124-129.

Література про життя та творчість

Бондар-Терещенко, І. Від пафосу до скепсису :
[деконструкція сакрального в поезії В. Слапчука] //
Слово і час. - 2004. - № 7. - С. 48-51.

Діалоги про літературу : двадцять запитань
поетові Василю Слапчукові від критика Євгена Барана
// Березіль. - 2001. - № 7/8. - С. 171-179.

Дігай, Т. Кохання лише до кінця зими... //
Літературна Україна. - 2008. - 9 жовт. (№ 39). - С. 5. -
Рец. на повість : Слапчук, В. Жінка зі снігу. - К., 2008.

**Лауреати премії імені Бориса Неchedи за
2002 рік** : [лауреатом 2002 року став Василь Слапчук -
за поетичну збірку "Навпроти течії трави"] //
Літературна Україна. - 2003. - 10 лип. (№ 27). - С. 6.

Кодак, М. Сходінками поетичної свободи : про
творчість поета В. Слапчука // Київ. - 2002. - № 6. - С.
156-167.

Павленко, М. Ідеологічний аспект української
літератури до і після проголошення Незалежності в
контексті поезії Василя Слапчука // Сучасність. - 2003. -
№ 2. - С. 147 - 150.

Рудницька, О. "Хто я? Я - той, що в мені" : урок-
роздум про поезію Василя Слапчука // Дивослово. -
2004. - № 6. - С. 69-73.

Слапчук, В. Інтерв'ю з Василем Слапчуком
/ Вела Неліна Т // Дивослово. - 2004. - № 6. - С. 73-76.

Слапчук, В. "Молоді - інакші... ": [інтерв'ю з
лауреатом Національної премії ім. Т. Шевченка, поетом,
літературним критиком з Луцька] / В. Слапчук ;
записала Тетяна Мокренко] // Дніпро. - 2009. - № 11. - С.
168-173.



Стефанович Олекса
(1899 - 1970)

*Український поет, літературний
критик*



Біографічна довідка

Народився **5 жовтня 1899 року**
у с. Милятині Острозького повіту на
Волині в родині православного
священика. Закінчив духовну школу в
Клевані (1914), потім духовну семінарію в Житомирі
(1919).

У 1920—1921 рр. учителював у с. Садки. З 1922 року
мешкав у Празі. Навчався на філософському факультеті
Карлового університету (1922—1928), у 1930 р. захистив
докторат із філософії (тема дисертації — «Метлинський
як поет»). Викладав на філософському факультеті
Українського вільного університету (1928—1930). У
1939—1941 рр. працював домашнім учителем. У 1944—
1949 рр. перебував у Німеччині, з 1949 р. — у м. Боффало
(США). Працював на фабриці, після виходу на пенсію (з
1962 р.) учителем в українській православній суботній
школі.

Помер **4 січня 1970 р.** в м. Боффало, шт. Нью-
Йорк, похований там же, перепохований на цвинтарі в

Бавнд-Бруку.

Творчість

Друкувався в «Новій Україні», «ЛНВ», «Пробоем», «Христ. Шляху», «Новому Шляху», «Христ. Голосі» й ін. Зб. поезій: «Поезії» (1927), «Stefanos I» (не датована, 1938) і «Зібрані твори» (1975), що включають недруковані зб. «Stefanos II», «Кінецьсвітне» та «Фрагменти». Хоч Стефанович належав до празької групи, його творчість позбавлена характеристичного для цього кола волюнтаризму. Поетична творчість Стефановича живиться спогадами про елегійні волинські краєвиди, постаті минулого, трагічні картини історії й сучасности..

Основною характеристикою стилю Стефановича є його дуже індивідуальна поетична мова, базована на вживанні архаїзмів і неологізмів (теж творених в архаїчно-ритуальному дусі) та на своєрідній синтаксі. У ранній творчості Стефановича переважають романтично-символістичні елементи (образно споріднені з народився творчістю), у пізнішій - його мова стає рубаною і загостреною, поет часто ламає ритміку в різких спадистих каденціях, що дає відчуття рокованости, кінець світности, апокаліптичности.

Автор поетичних збірок «Поезії» (1927), «Stefanos I» (1938), «Зібрані твори» (1975, посмертно).

Основні публікації

Стефанович, О. Возлюби її до крови. Літературна спадщина. Дослідження. Документи. — Рівне, 2003. — 140 с.

Стефанович, О. Зібрані твори / Упор. Б. Бойчука. — Торонто : Євшан-зілля, 1975. — 304 с.

Стефанович, О. Поезії. Збірка I (1923—1926). —

Прага, 1927. — 48 с.

Стефанович, О. Stephanos. — Прага: Дніпрові пороги, Б. р. — Вип. 1. — 79 с.

Література про життя та творчість

Андрухович, Ю. Олекса Стефанович: буколіка та героїка // Дзвін. — 1990. — № 2.

Дем'янчук, Г. Олекса Стефанович: літературний портрет. — Рівне : Волинські обереги, 1999. — 23 с.

Дрозд, Л. Сміслові наповнення образу Ісуса Христа в поетів "Празької школи" // Дивослово. - 2005. - № 8. - С. 64-69.

Празька літературна школа: Ліричні та епічні твори / упорядкування і передмова В. А. Просалової. — Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. — 280 с.

Рязанцева, Т. Бранець вічності: аспекти поетичної творчості Олекси Стефановича. — К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. — 106 с.

Рязанцева, Т. Поезія "In extremis": спроба порівняння релігійної лірики Олекси Стефановича і Марини Цветаєвої // Сучасність. - 2000. - N7/8. - С. 66-69.

Рязанцева, Т. Символіка кольорів у поезіях Олекси Стефановича. - Урок української. - 2004. - № 7. - С.29-31.

Слабошпицький, М. Самітник із Боффало. Олекса Стефанович // 25 поетів української діаспори. — К. : Ярославів Вал, 2006. — С. 677—707.

Цимбалюк, Євген. Один з незабутньої Празької школи // Свобода. - 2009. - 30 жовт. - С. 17.

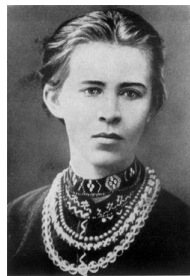


Українка Леся
(справжнє ім'я - Лариса Петрівна **Косач-Квітка**)
(1871–1913)

*Українська письменниця, перекладачка,
культурна діячка.*

*Леся Українка – найславніша
українська поетеса, послідовний та
енергійний борець за утворення українського народу, за
його консолідацію в політичну націю. Вся сукупність її
творів – це образ ідеальної землі, земного раю, що
зветься „Україною”*

*Ні! Я жива, я буду вічно жити,
Я в серці маю те, що не вмирає.*
Леся Українка



Біографія

Лариса Петрівна Косач (літературний псевдонім — Леся Українка) народилася **25 лютого 1871 року** у Новограді-Волинському. Мати її — письменниця Олена Пчілка, батько — юрист.

В дев'ять років вона вже писала вірші, у тринадцять - почала друкуватись. У 1884 році у Львові в журналі «Зоря» було опубліковано два вірші («Конвалія» і «Сафо»), під якими вперше з'явилося ім'я — Леся Українка.

Дитячі роки поетеси минули на Поліссі. В юнацькі роки Леся починає хворіти на туберкульоз. Хвороба спричинила до того, що дівчинка не ходила до школи.

Письменниця знала більше десяти мов, вітчизняну і світову літературу, історію, філософію. Так, наприклад, у 19 років вона написала для своєї сестри підручник «Стародавня історія східних народів».

На початку 1893 року у Львові виходить перша збірка поезій Лесі Українки — «На крилах пісень». Серед вміщених у збірці творів виділяється вірш «Contra spem spero», що сприймається як кредо молодої письменниці, декларація її незнищеного оптимізму. Та особливо гостро, як заклик і гасло, прозвучали у тогочасній суспільній атмосфері «Досвітні огні».

Початок роботи Лесі Українки над прозовими жанрами пов'язаний з діяльністю гуртка київської літературної молоді «Плеяда». Тут були написані і деякі оповідання Лесі Українки.

У 1894-1895 роках Леся Українка перебувала в Болгарії у Драгоманова. У Болгарії була написана переважна частина циклу політичної лірики «Невільничі пісні».

У 1899 року у Львові виходить друга збірка поезій — «Думи і мрії». Ця збірка засвідчила безсумнівний злет творчості молодої поетеси.

Після смерті її близького друга С. Мержинського, в одну з найстрашніших ночей у стані невимовної туги створила вона драматичну поему «Одержима» (1901 р.).

Феномен таланту Лесі Українки полягав у тому, що вона одночасно плідно працювала в різних літературних жанрах.

Особливе місце у творчій біографії Лесі Українки займає фольклор. Починаючи з дитячих вражень (поема в народному дусі «Русалка») і кінчаючи останньою казкою «Про велета», він органічно входить у поетичний світ письменниці.

Через хворобу Лесі Українці доводилось багато їздити по світу. Вона лікувалася в Криму і на Кавказі, у Німеччині і Швейцарії, в Італії та Єгипті. Так, у циклі «Весна в Єгипті» (1910 р.), Леся Українка знайомить українського читача з цим краєм, його природою, людьми.

У 1904 році в Києві вийшло ще одне видання поетичних творів Лесі Українки (вибране) під заголовком «На крилах пісень».

1905 рік не був несподіваним для Лесі Українки. Драматичні поеми «Осінь казка» і «В катакомбах», датовані 1905 роком, були безпосереднім відгуком на революційні події.

Після поразки революції Леся Українка співробітничала в журналі «Шершень».

В останнє десятиліття у творчості Лесі Українки переважає драматургія. За порівняно короткий час було написано понад двадцять драматичних творів, які відкрили нову сторінку в історії театральної культури.

Визначним досягненням драматургії Лесі Українки є її «Камінний господар». Це одна з найцікавіших версій легенди про Дон Жуана, до образу якого зверталось багато великих художників.

Останні роки Леся Українка жила в Грузії та Єгипті. Невблаганно прогресувала хвороба. На Кавказі вона все частіше згадувала волинське дитинство, перед нею поставали картини задумливої поліської краси. Так виникла «Лісова пісня», яка була написана за кілька днів тяжкохворою поетесою.

Леся Українка померла **1 серпня 1913** року в грузинському містечку Сурамі. Тіло її перевезли до Києва і поховали на Байковому кладовищі.

Основні публікації

Українка, Леся. Зібрання творів у 12 т. – К. : Наукова думка, 1976.

Українка, Леся. Твори. В 10 т. – К., 1963.

Українка, Леся. Твори. В 5 т. – К. : Держлітвидав, 1951.

Українка, Л. Твори. – К. : Дніпро, 2000. – 652 с.

Українка, Л. Вибрані твори. – К. : Дніпро, 1974.
Українка, Л. Поезія ; Драматичні твори. – Київ. - Наукова думка. - 1999.

Поеми

Українка, Леся. Віла – посестра.

Українка, Леся. Давня казка

Українка, Леся. Ізольда Білорука.

Українка, Леся. Роберт Брюс, король

Шотландський

Українка, Леся. Самсон.

Прозові твори

Українка, Леся. Біда навчить (1890 р.)

Українка, Леся. Весняні співи (1889 р.)

Українка, Леся. Волинські образки. І. Школа (1895 р.)

Українка, Леся. Враги (кінець 1900-х рр.)

Українка, Леся. Голосні струни (1897 р.)

Українка, Леся. Ein Brief ins Weite (1899 р.)

Українка, Леся. Жаль (1893 р.)

Українка, Леся. Лелія (1890 р.)

Українка, Леся. Мгновение (кінець 1890 –х початок 1900-х рр.)

Українка, Леся. Метелик (1889 р.)

Українка, Леся. Місто смутку» (1896 р.)

Українка, Леся. Над морем (1898 р.)

Українка, Леся. Пізно (1897 р.)

Українка, Леся. Примара (1905 р.)

Українка, Леся. Приязнь (1905 р.)

Українка, Леся. Розмова (1908 р.)

Українка, Леся. Святий вечір! (1888 р.)

Українка, Леся. Сліпець (1902 р.)

Українка, Леся. Така її доля (1888 р.)

Українка, Леся. Чашка (кінець 1880-х рр.)

Українка, Леся. Щастя (1895 р.)

Драматичні твори

Українка, Леся. Бояриня. (Драматична поема)
Українка, Леся. В катакомбах
Українка, Леся. Вавілонський полон
Українка, Леся. Камінний господар. (Драма)
Українка, Леся. Касандра. (Драматична поема)
Українка, Леся. Лісова пісня. (Драма феєрія)
Українка, Леся. На полі крові
Українка, Леся. Одержима. (Драматична поема)
Українка, Леся. Оргія. (Драматична поема)
Українка, Леся. Осіння казка
Українка, Леся. Руфін і Трісцілла
Українка, Леся. У пуші

Збірки

Українка, Леся. Відгуки
Українка, Леся. Думи і мрії
Українка, Леся. На крилах пісень

Література про життя та творчість

Бабишкін, О. Драматургія Лесі Українки. - К., 1964.
Дем'янівська, Л. С. Українська драматична поема. - К., 1984.
Забужко, Оксана. Notre dame d'Ukraine : Українка в конфлікті міфологій. - К. : Факт, 2007. - 640 с.
Драч, І. Слово про Лесю // Драч, І. Духовний меч : літературно-критичні статті та есе. - К., 1983.
Костенко, А. І. Леся Українка : документальна повість. - К., 1971.
Кулінська, Л. П. Поетика Лесі Українки. - К. : Дніпро, 1967. - 116 с.
Кулінська, Л. П. У світі ідей та образів : особливості поетики драми Лесі Українки. - К., 1971.
Леся Українка в воспоминаниях современни-

ков. - М., 1971.

Українка, Леся. Лірика ; Драми / вступна стаття Ф. Кислого. - К. : Дніпро, 1986. - 415 с.

Міщенко, Л. І. Леся Українка - К., 1986. - С. 27-103.

Мороз, Л. Про символізм в українській драматургії // Сучасність. - 1993. - № 4.

Радишевський, Р. П. Іскри єднання : до питання про інтернаціональні мотиви творчості Лесі Українки. - К., 1983.

Старицький, О. Леся Українка. - Київ, 1970. - С. 3.

Степашин, В. З мозаїки особистості Лесі Українки // Дивослово. - 1997. - № 4. - С. 22-25.



Письменники Галичини

Споконвічна земля Галицька, багата й невичерпна на оригінальні таланти, джерела художнього слова, витoki животворчої духовної сили. Над нею завше витає вільний український дух, невиснажливу силу якого успадковує, передає з роду в рід національна література, не знищена скарбниця різножанрових творів красного письменства.



*Під глум віків, гонінь, зневаги
Гроза над Галичем повзла-
Імперії схрестили шаги
В ім'я облуд, насильства, зла
Д. Горішний*



Кобринська Наталія Іванівна
(1855–1920)

Письменниця, організаторка жіночого руху

В Галичині на перший план виступає Наталія Кобринська, що кладе собі метою розворушити наше жіноцтво, працює не тільки на полі белетристики, але робиться також публіцисткою і піонеркою жіночого руху...

І.Франко

Біографічна довідка

Народилася **8 червня 1855 року** в с. Белелуя Снятинського повіту на Станіславщині (нині Івано-Франківщині) у родині священика з поважними національно-культурними традиціями.

Дід Кобринської відомий як перший популяризатор творів письменників України в Галичині, Озаркевич І. І. (1795–1854), ініціатор українського театрального аматорства, автор і постановник п'єс І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, С. Писаревського та ін. Батько письменниці І. Озаркевич (1826–1903) був депутатом галицького сейму та австрійського парламенту, громадським діячем, писав вірші.

В останні роки життя Наталія Кобринська дуже бідувала, жила в голоді і злиднях.

Повертаючись зі Львова, письменниця в дорозі заразилася тифом і пішла на вічний спочинок, **22 січня 1920 року**. Тихо, спокійно лягла в болехівську землю сказавши свій заповіт: „Мене вже серце не болить...”

Її будуть пам'ятати і шанувати наступні покоління,

як світлий образ людини, котра віддала гаряче, щире серце рідному народові, матері Україні.

Творчість

Наталія Кобринська стояла біля витоків українського фемінізму, позитивно націленого не на руйнування, а на будівництво і творчість. Вона стала ініціатором першої української жіночої організації. «Перший вінок» заклав основи розвитку жіночих часописів, які редагували і видавали самі жінки. Він з'явився 1889 році у Львові за редакцією Олени Пчілки та Наталії Кобринської.

Видання «Першого вінка» було здійснено завдяки приватним жертвам та фінансовій підтримці Олени Пчілки.

Кобринська на основі мотивів народної демонології створила низку оповідань „Відьма”, „Рожа”, „Простибіг” та інші, об'єднаних у збірці „Казки” (1904).

Діяльність Н. Кобринської є переконливим доказом значення літератури у справі пробудження свідомості української жінки, першою спробою жінки-автора брати участь у цьому процесі, спробою, яка увінчалась успіхом.

Твори

Кобринська, Н. І. Вибрані твори. - К. : Державне видавництво художньої літератури, 1958. - 417 с.

Кобринська, Н. І. Вибрані твори. - К. : Дніпро, 1980. - 446 с.

Кобринська, Н. І. Вибрані оповідання. - Львів : Книжково-журнальне видавництво, 1954. - 214 с.

Кобринська, Н. І. Оповідання / ред. та передм. Березинського. - Х. : Рух, 1929. - 427 с.

Кобринська, Н. І. Дух часу : оповідання, повість. - Львів : Каменярь, 1990. - 352 с.

Кобринська, Н. Дух часу ; Задля кусника хліба ;

Ядзя і Катруся : повісті, оповідання // Українська жіноча проза / Марко Вовчок, Наталія Кобринська, Ольга Кобилянська. - Х. : Прапор, 2007. - 640 с.

Кобринська, Н. Промова Наталії Кобринської на ювілеї 25-літньої літературної діяльності Івана Франка у 1898 році // Кобринська, Наталія. Вибрані твори. - К. : Дніпро, 1980. - С. 323-325.

Кобринська, Н. Рожа // Тіло чи особистість? : жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX - початку XX століття / упоряд. Л. Таран, О. Лагутенко. - К. : Грані-Т, 2007. - 191 с. : іл.

Література про життя та творчість

Денисюк, І. Поборниця прогресу // Кобринська, Н. І. Вибрані твори. - К., 1980. - С.5-20.

Жовтуля, І. Від літератури до фемінізму // Сучасність. - 2002. - № 11. - С. 84-89.

Качкан, В. А. Верховинна естетика : штрихи до портрету Наталії Кобринської // Качкан, В. А. Українське народознавство в іменах. У 2 ч. / за ред. А. З. Москаленка. - К., 1994. - С. 143-151.

Кобринська Наталія Іванівна // Українська літературна енциклопедія : у 5 т. / редкол. : І. О. Дзевєрін (відп.ред.). - К., 1990... - Т. 2. - С. 505-506.

Кобринська Наталія Іванівна // Українська журналістика в іменах / за ред. М. М. Романюка ; передм. В. Качкана. - Львів, 1994. - Вип.1. - С. 95-97.

Кобринська (Озаркевич), Наталія // Геник, С. 150 видатних українок. - Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2003. - С. 94.

Погребенник, Ф. Три фотопортрети Наталії Кобринської // Слово і час. - 1995. - № 5/6. - С. 31-32.

Рожнятовська, О. А. Зірка, що світить крізь століття : [до 150-річчя від дня народження Н. І. Кобринської (1855-1920)] // Календар знаменних і пам'ятних дат. 2 квартал. - 2005. - С. 99-104.

Кравченко Уляна
(справжнє ім'я Юлія Юльївна Шнайдер)

(1860–1947)

Українська письменниця,
активістка українського жіночого
руху, перша в Західній Україні жінка-
поетеса, чії твори стали популярними.



*Любити треба не себе, а той ідеал, що вранці життя
був нам зорею.*
У. Кравченко

Біографія

Юлія Юльївна Шнайдер, більш відома як Уляна Кравченко, народилася в містечку Миколаєві в 1860 році, що на Дрогобиччині в родині повітового комісара, німця за походженням. В цьому місті минуло її дитинство.

Її батько був комісаром Жидачівського повіту по Дроговизькому старостві. Юлій Шнайдер мав монархічні переконання, у вільний від роботи час писав вірші на політичні теми, які публікував у «Галицькій зорі». Помер він коли його доньці минуло десять років. Німці, що мешкали в Галичині, часто добре знали українську мову і культуру, нерідко зближувались з корінним населенням. Мати Уляни — Юлія Лопушанська була дочкою греко-католицького священника. Початкову освіту майбутня письменниця здобула вдома, у подальшому навчалася у Львівській вчительській семінарії (1877–1881). Після закінчення семінарії Уляна Кравченко отримала посаду місце вчителя в школі села Бібрка, де вчителювала до 1884 р. В тому ж році вона

була переведена до сусіднього села Стоки, де у недобудованому приміщенні школи пропрацювала кілька місяців, а потім за протекції Івана Франка була переведена до Львова. У Львові вона зазнала звинувачень у прихильності до фонетичного правопису (на противагу офіційному етимологічному), і в популяризації ідей Франка, через що була звільнена з роботи. Деякий час потому Уляна Кравченко працювала вчителькою в родині поміщика з села Руденки під Львовом. Потім вона вчителювала два роки в селі Лужок Долішній на Дрогобиччині, де вийшла заміж за місцевого шкільного вчителя. У 1888–1920 рр. працювала в селі з Сільці на Дрогобиччині з невеликими перервами.

Уляна Кравченко померла 31 березня 1947 року у Перемишлі, де й була похована.

Літературна творчість

Після виходу першої збірки «Prima vera» (1885) поетеса здобула популярність серед читачів. Для творчості Уляни Кравченко характерна щира людяність та співчуттям до знедолених, тонкий ліризм при зображенні краси природи. У своїх творах вона не раз зверталась до теми призначення поезії і місця поета в житті суспільства.

На рахунку поетеси шість збірок поезії. У більш зрілому віці Уляна Кравченко писала переважно твори для дітей і юнацтва, ці поезії складають її останні чотири збірки. Близько двадцяти п'яти років, з 1890 року поетеса виступала з творами для дітей у журналі «Дзвінок».

Основні публікації

Кравченко, У. Prima vera (1885)

Кравченко, У. На новий шлях (1891)
Кравченко, У. В дорогу (1912)
Кравченко, У. Проліски (1921)
Кравченко, У. Лебедина пісня (1924)
Кравченко, У. Шелести нам, барвінку (1932)

Крім віршів, **Уляна Кравченко** написала й автобіографічну повість - «Хризантеми.»

Твори

Кравченко, Уляна. Вибрані твори. — К., 1958.

Кравченко, Уляна. Вибрані поезії. — К. :

Радянський письменник, 1941.

Кравченко, У. Думка // Україно, нене моя! : збірник. - Київ, 1993.

Кравченко, У. Наталя Кобринська : [до 10-річчя з дня смерті] // Слово і час. - 1990. - №3. - С. 22-27.

Кравченко, У. Розгублені листочки. — Львів : Каменяр, 1990. — 80 с. - (Б-чка “На добрий вечір”).

Література про життя та творчість

Історія української літератури ХХ століття / за ред. Дончика. - К., 1998.

Коцюба, О. Співачка рідного краю : [до 135-річчя Уляни Кравченко] // Вітчизна. - 1996. - № 5/6. - С. 119-121.

Царик, Я. Талановита вихованка Каменяра : [до 130-річчя від дня народження У. Кравченко] // Дзвін. - 1990. - № 4. - С. 138-141.



Левицький (Софронів) Василь (1899–1975)

Український письменник, режисер-сценарист і журналіст, сатирик-богеміст.

Біографічна довідка



Василь Софронів-Левицький народився в **1899 році** в с. Стриганці, Стрийського повіту, Галичина.

Закінчив Карловий університет у Празі. Редактор «Господарсько-кооперативного часопису» (1927-1943) та «Літопису «Червоної калини» (1929-1939) у Львові.

Від 1950 року в Канаді. Співредактор газет «Вільне слово» (1954-1960) та «Новий шлях» (1960-1972).

Голова Спільки українських журналістів Канади (1967-1969).

Помер в **1975 році** в Торонто (Канада).

Творчість

Автор 14-ти томів белетристики, п'єс та есе. Перекладач французьких і німецьких класиків на українську мову.

У 1930-х роках з'явилася найкраща його збірка оповідань „Липнева отрута“.

До „Липневої отрути“ Левицький видав три інші (правда, невеличкі) книжки новел та нарисів, і став помітним на галицькому літературному пантеоні автором „сюжетних оповідань“. Проте більшість часу й енергії він уже тоді присвячував роботі в „журналістичному ярмі“ – від звітів про політичні процеси на Волині для „Нового часу“, через відділ „З господарсько-кооперативного життя“ в „Ділі“ до праці редактора „Господарсько-

кооперативного часопису“ та „Літопису Червоної Калини“.

Мабуть, із незаспокоєної потреби глибших естетичних переживань, від ранніх 1930-х Левицький перекладає з французької: Оноре де Бальзака, Проспера Меріме, Гі де Мопассана, себто авторів, які (а зокрема останні два) мали визначальний вплив на стиль та композицію його власної прози.

Однак, його прагнення творити літературу виявляється надто слабким.

Наприкінці 1930-х ще з'являється горстка оповідань. Під німецькою окупацією він ще пише кілька одноактів для створеного Зеноном Тарнавським театру малих форм „Веселий Львів“, в якому працює літературним керівником.

В 1971 році, вже в Торонто, де він працює редактором газети „Новий шлях“, виходить перевидання його „Липневої отрути“ з додатком жмутка новел, написаних в еміграції.

Твори

Левицький, В. С. Республіка за дротами : записки скитальця / Василь Софронів Левицький. - Торонто : Онтаріо : Новий Шлях, 1983. - 162 с. : іл.

Софронів-Левицький, В. Не та... : оповідання // Український журнал. - 2008. - № 4. - С. 50-52.

* * * * *

Кравців, Б. Василь Софронів-Левицький - письменник, перекладач, журналіст // Кравців Б. Зібрані твори. Т. 2 . Статті. - Нью-Йорк, 1980. - С. 352-358.



Лепкий Богдан Сильвестрович (1872 – 1941)



*Український поет, прозаїк, перекладач,
літературознавець, видавець,
„найпопулярніша постать на
галицькому ґрунті“*

*Батьківщина Богдана Лепкого —
Поділля, край благословенний, щедрий,
овіяний легендами. Сам поет написав про нього в
одному з ранніх своїх віршів — “Заснів”:*

*Колисав мою колиску
Вітер рідного Поділля
І зливав на сонні вії
Степового запах зілля.*

Біографічна довідка

Народився Богдан Лепкий у с. Крегулець Гусятинського округу в Галичині (тепер Тернопільська обл.) **9 листопада 1872 року.**

Навчався у Бережанській гімназії, у Віденському та Львівському університетах.

З 1895 року - вчитель української та німецької мови і літератури у Бережанській гімназії.

У 1899-1914 роках перебував у Кракові. Друкуватися почав з 1895 року, був членом "Молодої Музи".

Під час Першої світової війни 1914-1918 років вів культурно-освітню роботу в таборах полонених (Вецляр). Після війни деякий час був в Берліні, де став співробітником видавництва "Українське слово".

У 1925 році повернувся до Кракова, працював професором Ягеллонського університету.

У 1938--1939 роках - член польського сенату у

Варшаві.

Помер письменник **21 липня 1941 року**, похований у Кракові на Раковецькому цвинтарі.

В 1972 році на **могілі встановлено барельєф**, а **його ім'ям названо одну з вулиць міста Кракова**.

Твори

Лепкий, Б. С. Твори : у 2 т. - К. : Дніпро, 1991.

Т. 1 : Поезія; Оповідання і нариси; Історичні повісті. - 1991. - 862 с.

Т. 2 : Повість; спогади; виступи. - 1991. - 720 с.

Лепкий, Б. С. Вибрані твори. Т. 1. Мотря : історична повість; Сотниківна : історична картина з часів Івана Виговського. - Тернопіль : Збруч, 2004. - 352 с.

Лепкий, Б. С. Вибране. - Львів : Світ, 1990. - 181 с.

Лепкий, Б. Вадим : історична повість // Жовтень. - 1989. - № 6. - С. 14 - 66.

Лепкий, Б. Велика п'ятниця ; На Голгофу ; Плащаниця ; На Великдень ; Великдень ; Під церквою на Великдень : вірші // Великодні дзвони дзвонять. - Тернопіль, 1991. - С. 44 - 49.

Лепкий, Б. Вечір; Легенда : оповідання // Українська мова та література. - 1999. - № 21 / 24. - С. 7.

Лепкий, Б. Ви не будіть мене : [із посмертної спадщини] // Дзвін. - 1991. - № 7. - С. 3 - 4.

Лепкий, Б. Вірші // Атом серця. - К., 1992. - С. 53 - 56.

Лепкий, Б. Вірші // Жулинський, М. Із забуття - в безсмертя. - К., 1990. - С. 86 - 91.

Лепкий, Б. Вірші // Молода муза. - К., 1989. - С. 141.

Лепкий, Б. Журавлі : збірник пісень / зібрав та упоряд. В. Подуфалий. - Тернопіль : Збруч, 1999. - 91 с.

Лепкий, Б. За що? : оповідання // Тернопіль. - 1991. - № 1. - С. 7-9.

Лепкий, Б. Заки вдарили громи (літо 1939 р.) : оповідання // Дзвін. - 1999. - № 7. - С. 110 - 119.

Лепкий, Б. Заспів : вірші // Вітчизна. - 2001. - № 5/6. - С. 60-64.

Лепкий, Б. Казка мого життя. - Івано-Франківськ, 1998. - 252 с.

Лепкий, Б. Казки : для молодшого та середнього шкільного віку. - К. : Школа, 2007. - 192 с.

Лепкий, Б. Калнишевський у неволі : поема // Україна. - 1991. - № 14. - С. 10-11.

Лепкий, Б. Криза : оповідання // Жовтень. - 1989. - № 1. - С. 35-37.

Лепкий, Б. Крутіж : історичні повісті. - К. : Веселка, 1992. - 390 с. - (Золоті ворота).

Лепкий, Б. Мазепа : трилогія; Мотря : істор. повість у 2 ч. - Львів : Червона калина, 1991. - 389 с. - (Іст. б-ка "Дзвона").

Лепкий, Б. Мазепа : трилогія; Не вбивай. Батурин : істор. повісті. - Львів : Каменярь, 1991. - 488 с.

Лепкий, Б. Мазепа : трилогія; Полтава : істор. повісті. - Львів : Червона калина, 1991. - 408 с. - (Іст. б-ка "Дзвона").

Лепкий, Б. Мотря : історична повість. - К. : Дніпро, 1992. - 464 с.

Лепкий, Б. Над ставом; Гусій; Матвій Цапун; Дідусь; Для брата // Образи з життя. - Львів, 1989. - С. 200-220.

Лепкий, Б. Не вбивай; Батурин : історичні повісті. - К. : Дніпро, 1992. - 536 с.

Лепкий, Б. Під Великдень : поезія. - Тернопіль, 1993. - 42 с.

Лепкий, Б. Поезіє, розрадо одинока. - Тернопіль, 1996. - 84 с.

Лепкий, Б. Поезії. - К. : Радянський письменник, 1990. - 370 с.

Лепкий Б. Поезії // Вітчизна. - 2001. - № 5/6. - С. 60-64.

Лепкий, Б. Полтава : історична повість. – Львів : Червона калина, 1991. - 408 с.

Лепкий, Б. Присвяти Василеві Стефаникові : збірник. – Тернопіль : Лілея, 1997. - 99 с.

Лепкий, Б. Про життя і твори Тараса Шевченка. - К. : Україна, 1994. - 173 с.

Лепкий, Б. Сотниківна : історична картина з часів Івана Виговського. – Тернопіль : Редак. вид. відділ управ. по пресі, 1991. – 115 с.

Лепкий, Б. Хвала народній пісні : [добірка мало-відомих творів письменника з нагоди 125-річчя від дня його народження] // Народна творчість та етнографія. - 1997. - № 5/6. - С. 81-84.

Література про життя та творчість

Арсенич, П. Шляхами Б. Лепкого по Прикарпаттю. - Івано-Франківськ, 1997. - 62 с.

Астаф'єв, О. Богдан Лепкий: Хай світиться ім'я Мазепи : [суть історіософської концепції пенталогії Б. Лепкого "Мазепа"] // Вітчизна. - 2002. - № 11/12. - С. 129-130.

Баб'як, П. Листи Богдана Лепкого до Володимира Гнатюка // Тернопіль. - 1991. - № 4. - С. 53 - 54.

Білик, Л. Українська національна ідея в поетичній творчості Богдана Лепкого // Слово і час. - 2006. - № 9. - С. 45-50.

Білик-Лиса, Н. Богдан Лепкий у духовному відродженні українського народу. – Тернопіль : Збруч, 1999. - 142 с.

Білик (Лиса), Н. Українська національна ідея в поетичній творчості Богдана Лепкого // Слово і час. 2006. - № 9. - С. 45-50.

Богдан Лепкий (1872 - 1941) // Жулинський, М. Із забуття - в безсмертя. - К., 1990. - С. 81-83.

Богдан Лепкий // Євшан, М. Літературознавство. Критика. Естетика. - К., 1998. - С. 188-194.

Богдан Лепкий (1872-1941) : [біографія, творчість] // Історія української літератури ХХ ст. - К., 1998. - Кн. І. - С. 83-87.

Б. С. Лепкий - український письменник, літературознавець : [біографічна довідка] // Великодні дзвони дзвонять. - Тернопіль, 1991. - С. 69.

Богдан Сильвестрович Лепкий (1872 - 1941) : біографічний покажчик : [125-річчю від дня народження Богдана Лепкого присвячується] / уклад. М. В. Пайонк [та ін.]. - Тернопіль, 1997. - 44 с.

Богдан Лепкий - видатний український письменник : збірник статей і матеріалів урочистої академії присвяченої 120-річчю від дня народження письменника. - Тернопіль, 1993. - 94 с.

Богдан Лепкий (1872-1941) : збірник у пошану пам'яті поета. – Краків ; Львів : Українське видавництво, 1943. - 76 с.

Богдан Лепкий : [коротка біографічна довідка] // Молода муза. - К., 1989. - С. 13.

Богдан Лепкий : [коротка біографічна довідка про поета] // Українська хата. - К., 1990. - С. 103

Бородіца, С. Пошанування творчості Б. Лепкого : [2-3 листоп. 2007 року в Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка проходила міжнародна наукова конференція "Проблема інтерпретації творчої спадщини Б. Лепкого"] // Слово і час. – 2008. - № 3. – С. 104.

Буркалець, Н. Історичне оповідання Богдана

Лепкого “Каяла” // Дивослово. - 1998. - № 7. - С. 43-46.

Буркалець, Н. “Шутка для життя” : [Богдан Лепкий-творчість] // Слово і час. - 1999. - № 2. - С. 46-47.

Бурківська, Л. Ю. Історизми в повісті Богдана Лепкого “Мотря” // Українська мова і література в школі. - 2000. - № 1. - С. 35-36.

Бурківська, Л. Назви старовинного одягу як художня деталь в історичній повісті Б. Лепкого “Мотря” // Українська мова і література в школі. - 2000. - № 6. - С. 72-73.

Вальнюк, Б. Історична повість Б. Лепкого “Мотря”: хронологічна структура твору // Дивослово. - 1998. - № 1. - С. 3-6.

Горак, Р. Крик Івана Мазепи : [про твір Б. Лепкого “Мазепа”] // Дзвін. - 1991. - № 2. - С. 91-100.

Горак, Р. Могили за потоком : [про родину Б. Лепкого] // Дзвін. - 1999. - № 3/4. - С. 125-128.

Горак, Р. Не вбивай : образ Івана Мазепи у виставах Львівського театру ім. М. Заньковецької : [за повістю Б. Лепкого “Мазепа”] // Культура і життя. - 1992. - 4 лип.

Горак, Р. Трагедія Богдана Лепкого // Дзвін. - 1990. - № 10. - С. 72 - 86.

Горинь, В. Із вірою у відродження країни... : кілька післявоєнних зауваг : [значення творчості Б. Лепкого у вихованні поколінь] // Дзвін. - 1998. - № 7. - С. 134-138.

Горідько, Ю. Від "Молодої музи" до "Української хати" : [матеріали до антології "Український символізм" в т. ч. Б. Лепкий] // Київська старовина. - 2004. - № 2. - С. 132-149.

Гуць, Н. Творча історія поезії-пісні “Чуєш, брате мій...” // Дивослово. - 1998. - № 5. - С. 7-8.

Даньків, С. Образ жінки у творчості Богдана

Лепкого // Русалка Дністрова. - 1998. - № 3. (лют.). - С. 3.

Дирда, Н. Лепківська Шевченкіана // Русалка Дністрова. - 1996. - № 6.

Дудар, І. Народні джерела світобачення Богдана Лепкого : [творчість українського письменника] // Дивослово. - 2005. - № 1. - С. 52-55.

Єременко, О. Різдвяна поезія ХХ століття : стилістичний огляд : [в т. ч. Б. Лепкий] // Дивослово. - 2009. - № 1. - С. 45-47.

Жулинський, М. Богдан Лепкий : український письменник // Літературна Україна. - 1988. - 21 січ.

Ільницький, М. Краси свічадо : [Б. Лепкий молодомузівського періоду] // Друг читача. - 1991. - 31 лип. - С. 5.

Ільницький, М. М'якість колориту і ніжність почуття : [про письменника Б. Лепкого] // Друг читача. - 1989. - 29 черв.

Ільницький, М. “Найпопулярніша постать на галицькому ґрунті” // Українське слово : у 3 т. - К., 1994. - Т. 1. - С. 241 - 250.

Ільницький, М. Маркіян Шашкевич і Богдан Лепкий : [праці Б. Лепкого про Шашкевича] // Шашкевичіана. - Львів, 1993. - С. 104-111.

Ільницький, М. Настроений життям, як скрипка // Українська мова і література в школі. - 1989. - № 10. - С. 3-10.

Ільницький, М. “Повернення Україні Богдана Лепкого” : про меморіальну книгу Р. Смика // Літературна Україна. - 2001. - 19 лип. - С. 6.

Карп'як, Я. Сорок два роки у Кракові : [жив і працював Б. Лепкий] // Відродження. - 1991. - 18 квіт.

Комаринець, Т. Твір європейського звучання : [твір Б. Лепкого “Мазепа”] // Дзвін. - 1992. - № 11/12. - С. 154-158.

Коцюбинський, Ю. Чуєш, брате мій : [до стосун-

ків Б. Лепкого і М. Коцюбинського] // Українська мова і література в школі. - 1993. - № 2. - С. 53-55.

Кравченко-Дзондза, О. Мовностилістичні особливості прози Б. Лепкого // Дивослово. - 1999. - № 8. - С. 9-11.

Крыштопа, М. Богдан Лепкий. Жизнь ради любви // Пенсия. - 2009. - № 9. - С. 30-31 : фото.

Купчинський, Р. Жмут споминів про Б. Лепкого // Україна. - 1991. - № 14. - С. 12-13.

Літературно-критична діяльність Богдана Лепкого // Гром'як, Р. Т. Давнє і сучасне. - Тернопіль, 1997. - С. 211-217.

Лиса, Н. Богдан Лепкий в духовній історії України. - Чикаго ; Тернопіль, 1996. - 57 с.

Литвиненко, Т. Історіософські аспекти пенталогії "Мазепа" : [аналіз твору Б. Лепкого] // Слово і час. - 1997. - № 11/12. - С. 31-32.

Литвиненко, Т. "Прокленуть мене нині, але завтра благословити стануть" : образ Мазеви в однойменній пенталогії Б. Лепкого // Дивослово. - 1998. - № 9. - С. 11-13.

Литвиненко, Т. Фольклор в епопеї Б. Лепкого "Мазепа" // Народна творчість та етнографія. - 1999. - № 4. - С. 114-118.

Лозинський, І. Видиш, брате мій... : [Б. Лепкий] // Україна. - 1988. - № 42. - С. 7-10.

Матусяк, А. Сецесійний дискурс письменників "Молодої музи" : [письменство "Молодої музи" розглядається з погляду його взаємодії із живописом, музикою та мистецтвом танцю] // Слово і час. - 2008. - № 6. - С. 35-50.

Мельничук, Б. "Видиш, брате мій..." : [про життєвий і творчий шлях Б. Лепкого] // Ровесник. - 1990. - 29 лип. - 4 серп.

Михайліна, Т. Він дбав про долю України : [урок

в 10 класі з української літератури за трилогією Б. Лепкого "Мотря"] // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2006. - № 1. - С. 40-46.

Морозюк, В. Полум'яне слово патріота України : [роль книжкових видань Б. Лепкого в пробудженні національної самосвідомості народу] // Народна творчість та етнографія. - 1999. - № 4. - С. 118 - 123.

Насмінчук, Г. Повість Богдана Лепкого "Крутіж" // Українська мова і література в школі. - 1993. - № 2. - С. 19-21.

Нахлік, О. Сповідь і роздуми : [філософія Богдана Лепкого-поета] // Слово і час. - 1997. - № 11/12. - С. 26-30.

Погребенник, В. Поезія Богдана Лепкого і український фольклор // Народна творчість та етнографія. - 1992. - № 5/6. - С. 10-15.

Погребенник, В. Поети-"Молодомузівці" та фольклор : [Б. Лепкий, П. Карманський, С. Чарнецький...] // Слово і час. - 1990. - № 9. - С. 56-61.

Погребенник, Ф. Доля Богдана Лепкого і його спадщини : [до 125-річчя від дня народження письменника] // Літературна Україна. - 1997. - 30 жовт. - С. 4.

Погребенник, Ф. Книжкові ілюстрації Богдана Лепкого // Бібліотечний вісник. - 1997. - № 6. - С. 26-28.

Погребенник Ф. Невтомний Ратай : [125 років від дня народження Б. Лепкого] // Культура і життя. - 1997. - 5 лист. - С. 2.

Погребенник, В. Художній світ негромадської лірики Богдана Лепкого // Українська література в загальноосвітній школі. - 2008. - № 7/8. - С. 10-14.

Погребенник, Ф. Слово повернуте на крилах журавлиних : [життя та творчість Б. Лепкого] // Літературна Україна. - 1992. - 17 груд.

Рудницький, М. Богдан Лепкий // Слово і час. -

1992. - № 11. - С. 28–31.

Свердан, Т. Усічені фразеологізми у трилогії Б. Лепкого “Мазепа” // Дивослово. - 1999. - № 1. - С. 14-17.

Сердюк, П. “Вона там є...” : [125-річчя від дня народження Б. Лепкого] // Літературна Україна. - 1997. - 6 листоп. - С. 6.

Сивіцький, М. Богдан Лепкий : життя і творчість. - К. : Дніпро, 1993. - 375 с.

Скорський, М. “Я жив, терпів і вмер за міліони...” : [поетична Шевченкіана Богдана Лепкого] // Дивослово. - 2005. - № 3. - С. 43-45.

Сумирний Орфей : лірика Богдана Лепкого // Славутич, Я. Меч і перо. - К., 1992. - С. 233-244.

Сумна поезія осені : [про Б. С. Лепкого] // Качкан, В. Грона любові. - К., 1994. - С. 122-128.

Фасоля, А. Творчість Богдана Лепкого в школі // Дивослово. - 1995. - № 2. - С. 54-63.

Чириба, В. “Казка мого життя” Богдана Лепкого у позакласному читанні // Дивослово. - 1999. - № 9. - С. 38-39.

“Чуєш, брате, мій” : [про Б. Лепкого та його твір] // Погребенник, Ф. Наша дума, наша пісня. - К., 1991. - С. 183-190.

Шумило, Н. Богдан Лепкий : на перехресті традиційного й нового : [творча індивідуальність письменника] // Слово і час. - 1998. - № 9/10. - С. 44-48.



Мартович Лесь

(справжнє ім'я -Олекса Семенович

Мартович)

(1871 – 1916)

Український письменник та громадський діяч

Біографічна довідка

Народився **12 лютого 1871 р.** в селі Торговиця Городенківського повіту на Станіславщині (нині Городенківський район, Івано-Франківська область) в родині сільського писаря. Його батько самотужки навчився грамоти.

За спогадами Василя Стефаника, родина Мартовичів належала до давнього раввінічного єврейського роду, останній представник якого (дід письменника) прийняв християнство і був вигнаний з єврейської общини.

З 1882 року Лесь Мартович — учень Коломийської гімназії. У червні 1892 року закінчує гімназію і записується на юридичний факультет Чернівецького університету, який закінчив через 17 років (1909). Батько не мав змоги утримувати сина в університеті і розраховувати довелось тільки на себе. Займався громадськими справами — працював у нелегальному гуртку, члени якого проводили серед селян культурно-освітню роботу; збирав і вивчав фольклорні матеріали; видавав свою літографовану газету «Збірка»; заснував по селах читальні тощо. У той же час він був редактором львівської газети «Хлібороб» (1893) за мізерну платню — 30 гульденів, а в 1897—1898 роках став редактором «Громадського голосу», який до того редагував Іван Франко.

Працював у Львові, Дрогобичі, Городку. Починаючи з 1905 року важко хворів, перебував у злиднях, що заважало творчій праці.

Помер **11 січня 1916 року** у селі Погорисько, похований с. Монастирок Львівської області.

Літературна творчість

У 1889 Мартович видав у Чернівцях окремою книжкою сатиричне оповідання “Нечитальник”, через

два роки на сторінках журналу “Народ” дебютував твором “Лумера”.

Один із кращих творів Мартовича – “Мужицька смерть” – І. Франко опублікував у 1898 році. З цього часу Л. Мартович утверджується як письменник, талановитий гуморист і сатирик.

В українську літературу Лесь Мартович увійшов збірками прози “Нечитальник” (1900), “Хитрий Панько і інші оповідання” (1903), “Стрибожий дарунок та інші оповідання” (1905) і повістю “Забобон”, яку В. Гнатюк видав уже після смерті письменника (1917).

Великою мірою завдяки Лесю Мартовичу українська література в основній своїй масі відходить від змалювання селянина як безголосого страдника, від ідилічного зображення чеснот мужика.

З самого початку літературної діяльності Лесь Мартович рівнявся на Івана Франка і М. Павлика. Сцени з життя галицьких селян Лесь Мартович подає, як правило, в добродушних гумористичних тонах.

У 70-80-х роках у галицькому селі народжувався читально-просвітній рух, що ставив за мету поліпшення життєвих умов селянства за допомогою освіти. У своєму першому творі Мартович створив класичний образ затурканого, соціально й національно несвідомого селянина-нечитальника, якого треба було навертати на шлях активної громадської й суспільної діяльності, боротьби за свої права („Нечитальник”, 1889). Мартовичів нечитальник – типовий образ з середовища знедоленої, приниженої, темної частини селянства, яка застарілих поглядів і уявлень трималася за відживаючі традиції.

Характерною рисою гумору Л. Мартовича є певна прихованість суб’єктивної сторони. Він не бере слова для того, щоб в авторській репліці дати оцінку подій, виявити їх загальне значення, показати своє

світовідчуття.

Твори

Мартович, Л. Вибрані твори / Л. Мартович; упоряд., вступ. ст. та примітки Ф. П. Погребенника. - Ужгород : Карпати, 1976. - 94 с. : портр. - (Шкільна бібліотека).

Оповідання українських письменників дожовтневого періоду : збірник : для середнього шкільного віку / [упоряд., авт. перед. слова та прим. П. П. Кононенко]. - Київ : Веселка, 1977. - 231 с. : іл. – Зміст : Зрадник / Л. Мартович.

Мартович, Л. Вибране; Оповідання. – Ужгород : Карпати, 1982. - 224 с. : іл. - (Шкільна бібліотека).

Мартович, Л. Забобон : повість. - Київ : Дніпро, 1985. - 352 с. : іл.

Мартович, Л. Грішниця // Українська мала проза ХХ століття : антологія / упоряд. В. Агеєва. - К. : Факт, 2007. – С. 151 с.

Література про життя та творчість

Бандурак, В. Ю. Лесь Мартович зблизька : повість. – Ужгород : Карпати, 1971.

Бандурак, В. Ю. Оповідання про Леся Мартовича. – Ужгород : Карпати, 1977.

Білецький, Ф. М. Лесь Мартович / Ф. М. Білецький. - Київ : Радянська Україна, 1961. - 40 с.

Будзиновський, В. Некар'єрович : [із споминів про Леся Мартовича] / вступне слово Ф. Погребенника // Слово і час. - 1993. - № 2. - С. 13-17.

Горак, Р. Лесь Мартович : роман-есе. – Київ : Молодь, 1990.

Горак, Р. Так де ж насправді помер Лесь Мартович? // Дзвін. - 2007. - № 4. - С. 122-124.

Гузар, З. П. Огляд творчості Леся Мартовича //

Українська мова і література в школі. - 1974. - № 3. - С. 52-59.

Засенко, О. Лесь Мартович : життя і творчість. – Київ : Молодь, 1951.

Ковалець, Л. Драматизм соціальних і морально-психологічних конфліктів оповідання Леся Мартовича "Мужицька смерть" // Слово і час. - 2005. - № 7. - С. 45-47.

Лесин, В. Лесь Мартович : літературний портрет. – Київ : Державне видавництво художньої літератури, 1963. - 63 с.

Марчук, Г. В. «Забобон» Леся Мартовича. – Київ : Либідь, 2001.

Марчук, Г. І. Сатира Леся Мартовича в контексті сатиричних жанрів доби / Г. Марчук ; Прикарп. ун-т ім. Василя Стефаника. – К., 1999. – 141 с.

Мельничук, А. Лесь Мартович і Ольга Кобилянська у світі нових соціонічних досліджень // Українська мова та література. - 2005. - № 9. - С. 17-18.

Мишанич, О. В. Лесь Мартович. – Київ : Молодь, 1987.

Погребенник, Ф. Лесь Мартович : життя і творчість. – Київ : Дніпро, 1971.

Токмань, Г. Сміймося з Лесем Мартовичем : семінар заняття за сатиричною новелістикою письменника // Урок української. - 2003. - № 10. - С. 36-38.

Хоцянівська, І. В. Мистецтво сатири Леся Мартовича — К. : Знання, 1999. — 178 с. : портр.

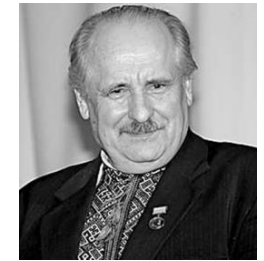
Чопик, О. Диптих про «Покутську трійцю» // Дзвін. - 1997. - № 5/6. - С. 113.

Шаховський, С. Муза полум'яної сатири // Мартович, Л. Твори. - Київ, 1963. - С. 16.



Пушик Степан Григорович
(1944)

*Поет, драматург, прозаїк,
фольклорист, публіцист,
літературознавець.*



Біографічна довідка

Степан Григорович Пушик народився **26 січня 1944 р.** в с. Вікторіві, Галицького району, Івано-Франківській області в селянській родині. Середню освіту здобув у Вікторівській, Комарівській та Косівській середніх школах, спеціальну - в Тлумацькому сільськогосподарському технікумі та літературному інституті в Москві.

Трудову і творчу діяльність почав з п'ятнадцяти років. Працював рахівником і плановиком-економістом в колгоспах Косівського та Верховинського районів Івано-Франківської обл. Служив у армії - після на журналістській роботі. Був головою клубу творчої інтелігенції, керівником літстудії, асистентом, старшим викладачем, доцентом Київського та Прикарпатського університетів.

Степан Пушик обирався Народним депутатом України (1990-1994 рр.). Належав до Народної Ради та Демблоку, голосував за суверенітет та за Акт про проголошення незалежної України. У Верховній раді був членом Комісії культури й духовного відродження, а також - головою підкомісії парламенту.

Степан Пушик - член Спілки письменників України, українського ПЕН-клубу, Ради Спілки письменників, Президент Фонду культури, Головної Ради Всеукраїнського Товариства пам'яток історії та культури. Був головою оргкомітету по створенню обласного Товариства української мови імені Т. Г.

Шевченка, яке очолював. Член редколегії часописів "Дзвін", "Березіль", лауреат Державної премії імені Т. Г. Шевченка в галузі літератури, також премій М. Ірчана, О. Копиленка, ряду літературно-мистецьких конкурсів.

Творчість

Автор поетичних збірок "Молоді громи", "Золотий Тік", "Писаний камінь", "Задума Гір", "Головиця", "Луни", "Галич", "Заплаканий промінь", книжки вибраних віршів, поем і пісень "Хмаролом". Для дітей випустив збірки "Маленьке шпаченя", "Золотий човник".

Десятки ліричних творів Степана Пушика стали піснями. Їх поклали на музику композитор А. Кос-Анатольський, В. Івасюк, О. Білаш, А. Пашкевич, Б. Шиптур, Б. Юрків та інші. Окремим виданням вийшла збірка пісень, буклети "Співають гори", "Любисток", "Над горою місяць повен", "Козак гуляє", аудіо і грамзаписи.

Степан Пушик також автор романів, повістей, оповідань, нарисів, есе, літературознавчих розвідок, розвідок з міфології, історії, краєзнавства. Окремими книжками побачили світ "Страж-гора", "Галицька брама", "Ключ-зілля", "Перо Золотого птаха", "Дараби пливуть у легенду", "Івано-Франківщина", "Землі нев'януча краса". Цей перелік буде не повний, якщо не додати збірок зібраних і упорядкованих казок, легенд, переказів, тостів, а саме: "Казки Підгір'я". "Золота вежа", "Срібні воли", "Українські тости" та багато книжок виданих у співтоваристві.

У співавторстві із В. Смоляком С. Пушик створив п'єсу за новелами В. Стефаніка "Земле моя", яка з успіхом йшла на сцені Івано-Франківського обласного музично-драматичного театру ім. Івана-Франка.

Цінним здобутком митця є його переклад, реконструкція та розшифрування багатьох темних місць

"Слово о полку Ігоревім".

Поет брав участь в створенні телесеріалів "Тарасові шляхи", "Карпатське літо", "Живе джерело". Він упорядкував і видав посмертні твори Ольги Стрілець. Побував у багатьох країнах світу.

Твори Степана Пушика перекладені на російську, китайську, румунську, молдавську, білоруську, литовську, киргизьку, словацьку та інші мови.

Твори

Пушик, С. Ватра на Чорній горі : оповідання та новели. — Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. — 365 с.

Пушик, С. Галич : поезії — Київ : Молодь, 1990 .

Пушик, С. Галичина і княгиня Ланка // Дзвін. — 2006. - № 1. — С. 109-117.

Пушик, С. Головиця : поезії. — Ужгород : Карпати, 1985.

Пушик, С. Де стояв терем галицьких князів? // Дзвін. — 2004. - № 1. — С. 117-120.

Пушик, С. Доля поета : [маловідоме з життєпису Тараса Мельничука] // Березіль. — 2003. - № 1/2. — С. 66-71.

Пушик, С. Ключ-зілля : оповідання, повість. — К. : Молодь, 1981.

Пушик, С. Лосі : оповідання // Дніпро. — 2002. - № 1/2. — С. 54-68.

Пушик, С. Луна : поезії — Київ : Радянський письменник, 1998.

Пушик, С. "Поки рідне у серці болить..." : поезія // Київ. — 2006. - № 12. — С. 29-36.

Пушик, С. Послухайте, люди добрі // Дзвін. — 2001. - № 5/6. — С. 42-52.

Пушик, С. Рідна сторона : [поезія] // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. — 2006. - № 2. — С. 104-108.

Пушик, С. Славетний предок Кобзаря : повісті та

новели. — Івано-Франківськ : [Нова Зоря], 2001. — 221 с. : іл.

Пушик, С. Страж-Гора : роман з народних уст : оповідання та новели. - К. : Етнос, 2004. - 640 с.

Пушик, С. У народу взяв - народкові повернув : [приповідки] // Дзвін. — 2009. - № 1. — С. 139-141.

Пушик, С. Хто тримає наше небо? // Дзвін. — 2001. - № 3. — С. 134-138

Казки Підгір'я : [записи, впорядкування, післямова *Степана Пушика*]. — Ужгород : Карпати, 1976. - 208 с.

Срібні воли : казки гір і підгір'я в записах Степана Пушика / запис текстів, літературне редагування та передмова *С. Пушика*. — Київ : Веселка, 1995. - 387 с.

Література про життя та творчість

Ільєва, Г. Фольклористична діяльність Степана Пушика : [Степан Григорович Пушик - поет, прозаїк, драматург, публіцист, літературознавець, фольклорист, культурно-громадський діяч] // Народна творчість та етнографія. - 2004. - № 1/2. - С. 59-65.

Коваленко, Л. Незглибимість духу народного : [в творах *С. Пушика*] // Слово і час. — 2002. - № 2. — С. 6-8.

Кононенко, В. Художній світ Степана Пушика // Дзвін. - 1996. - № 7. - С. 130-134.

Панченко, В. "Порушник спокою" : штрихи до портрета *С. Пушика* // Літературна Україна. - 1994. - 27 січ.

Салига, Т. Як упіймати перо золотого птаха : літературна силуета Степана Пушика „з букетом” його висловів : [Степанові Пушику - 60] // Дзвін. — 2004. - № 1. — С. 121-128.

Слоньовська, О. Ватра Степана Пушика : [про нову книжку "Ватра на чорній горі" письменника і не

тільки про неї] // Березіль. - 2004. - № 3/4. - С. 154-165.

Сорока, П. "Початок третього тисячоліття буде за мною..." : [кілька штрихів до портрету митця Степана Пушика] // Дзвін. - 2004. - № 1. - С. 129-136.



Салига Тарас Юрійович
(1942)



*Український письменник, критик,
літературознавець, громадсько-
культурний діяч.*

Біографічна довідка

Народився Тарас Салига 7 січня 1942 року в с. Вікторів Галицького району.

Член Ради Національної спілки письменників України (Львівська філія).

Професор, доктор філологічних наук, декан філологічного факультету Львівського державного університету ім. І. Франка, завідувач кафедри української літератури ім. М. Возняка, **лауреат премії в галузі літературно-художньої критики ім. О. Білецького (1989)**.

Упорядник антології „Стрілецька Голгофа”, антології української релігійної поезії „Слово Благовісту”. Редактор наукових збірників „Українське літературознавство”, "Вісник Львівського університету" (серія філологічна, Львів), "Визвольний шлях" (Лондон), часопису "Дзвін" (Львів).

Основні публікації

Салига, Т. Право на себе",

Салига, Т. "У глибинах гармонії",

Салига, Т. "У спектрі поетичних жанрів",
Салига, Т. "Микола Вінграновський",
Салига, Т. "Продовження",
Салига, Т. "Високе світло",
Салига, Т. "Імператив",
Салига, Т. "Відлтий у строфи час",
Салига, Т. "Вокатив",
Салига, Т. "Вогнем пречистим";

упорядник антологій

"Стрілецька Голгофа", "Слово Благовісту",
творів : Є. Маланюка, Р. Купчинського,
М. Лужницького та ін.

Твори

Салига, Тарас. Воздвиження храму.— Львів :
Світ. - 2008.— 504 с.

Салига, Т. Воздвиження храму // Вітчизна. -
2006. - N 1/2. - С. 151-158.

Салига, Тарас. "Вольтова дуга" : слова Ліни
Костенко // Дзвін. - 2008. - № 9. - С. 114-118.

Салига, Т. Гіркою мовою калини : сільвета Петра
Перебийноса на тлі літпроцесу // Дзвін. - 2006. - №
11/12. - С. 109-114.

Салига, Тарас. Імператив : [літературознавчі
статті, критика, публіцистика]. – Львів : Світ. - 1997. –
352 с.

Салига, Тарас. Його дух перед нами, як сяючий
хрест... : образ Степана Бандери в поемі Миколи
Петренка "Я-Дух одвічної стихії" // Літературна Україна.
- 2005. - 18 серпня. - С. 1, 3

Салига, Т. Моїм вогнем, моїм благословенним
гнівом : до сторіччя від дня народження Марка Боеслава
// Літературна Україна. - 2010. - 18 лют. (№ 6). - С. 1, 7
: портр.

Салига, Тарас. Наративи Михайла Осадчого //

Дзвін. - 2008. - № 2. - С. 124-129.

Салига, Т. " Ні, я не кинув каменярський молот"
// Дзвін. - 2006. - № 8. - С. 112-121.

Салига, Т. "Печать дару.., що пророкує
художника" // Дзвін. – 2009. - № 5/6. – С. 148-152.

Салига, Т. "Поезія і ніж" та строфи – на шаблі..."
//Маланюк, Євген. Повернення : поезії. Літе-
ратурознавство; Публіцистика; Щоденники; Листи. -
Львів : Світ. - 2005. – С. 3.

Салига, Тарас. Поет Василь Хмелюк: шукання
стилю // Слово і час. - 2008. - № 10. - С. 68-74.

Салига, Т. Празький експериментатор із
Березівки // Дзвін. – 2009. - № 1. – С. 125-131.

Салига, Тарас. Розкуймося, братаймося... :
роздуми у 165-ту річницю з часу першої подорожі Тараса
Шевченка в Україну // Дзвін. - 2008. - № 3. - С. 114-118.

Салига, Т. Світ, поет і його слово : до літератур-
ного портрета Василя Голобородька // Київ. - 2008. - №
2. - С. 150-159.

Салига, Т. ...У мене - тільки слово... : образ Івана
Світличного в інтер'єрі його сонетів // Дзвін. -2009. - №
11/12. – С. 137-140.

Салига, Т. Українська літературна наука в
рецепції представників львівської філологічної школи :
доповідь // Дзвін. – 2009. - № 2. – С. 137-142.

Салига, Т. "Художня аксіома «Острова милосер-
дя»" Віктора Грабовського // Літературна Україна. -
2006. – 23 лют.

Салига, Т. Як упіймати перо золотого птаха :
літературна сільвета Степана Пушика „з букетом” його
висловів // Дзвін. – 2004. - № 1. – С. 121-128.

* * * * *

Пастух, Б. Літературознавчі концепти Тараса
Салиги // Слово і час. – 2009. – № 6. – С. 94–99. – Рец.
на кн. : Салига, Т. Воздвиження храму.

Пастух, Б. Літературознавчі концепти Тараса Салиги // Слово і час. – 2009. - № 7. – С. 94-99.



Стефаник Василь Семенович
(1871 – 1936)

*Відомий український письменник,
талановитий майстер
експресіоністичної новели*

*«Його новели - як найкращі
народні пісні, в яких нема риторики, ані
сентиментальності, а тільки наочне,
голе, прсте, не підфарбоване життя, дуже часто
сумна дійсність, але оздоблена золотом
найправдивішої поезії»*



Іван Франко

Біографічна довідка

Народився Василь Стефаник у селі Русові в селянській родині **14 травня 1871** року. Тут вчився у початковій школі, а після закінчення двох класів продовжував навчання у Снятині. Середню освіту здобував у гімназіях Коломиї (1883-90) та Дрогобича (1890-92). У 1892-1900 роках вивчав медицину у Краківському університеті. Але своє призначення в житті бачив на літературній ниві, саме в ці роки відчув усвідомлення свого громадського обов'язку.

У січні 1904 року письменник одружився з Ольгою Гаморак, яка була родом із Стецевої.

У 1908 році В.Стефаника обирають послом до австрійського парламенту.

Василь Стефаник часто зустрічався з селянами, всіляко допомагав їм, виступав на мітингах. Він боровся

за демократичні права народу, виступав проти його соціального і національного поневолення.

Злидні, тисячі нещасть, потоки крові й сліз, породжених Першою світовою війною, примусили полум'яного новеліста знову взятися за перо. Він пише художні твори, сповнені гнівного протесту проти жахливого своїми наслідками воєнного божевілля. Пише мало. За десять років вийшло у світ тільки вісім новел. У 1926 році вони були видані окремою книжечкою "Земля".

У 1924 році В.Стефаник захворів на артеріосклероз. З того часу він рідко виїжджав з села. **7 грудня 1936 року** після тяжкої хвороби В.Стефаник помер у Русові. Великого співця Прикарпаття не стало, але полум'яне слово його, горда і нескорена місія живуть у серцях мільйонів.

Творчість

Вперше опублікував свої художні твори (новели) у 1897 році в чернівецькій газеті "Праця" ("Синя книжечка", "Вивозили з села", "Стратився", "У корчмі" "Побожна", "Сама-самісінька"). У 1899 році вийшла перша збірка новел В.Стефаника "Синя книжечка", згодом "Камінний хрест" (1900), "Дорога" (1901), вибрані оповідання "Моє слово" (1905). Збірка "Синя книжечка" викликала палкі відгуки прогресивної преси. В.Стефаник став одним із найпопулярніших авторів у народі.

Персонажі багатьох новел раннього періоду творчості В.Стефаника не бачать виходу з тяжкого становища, страждають і гинуть, не вступаючи на шлях боротьби. І все ж таки у ряді творів стихійно вибухає їхній гнів проти гнобителів, вони вже готові постояти за себе. Це особливо стосується його новели "Палій", у якій правдиво розкрито класове розшарування селян, визрівання їх протесту проти визискувачів.

Велику пошану і любов неодноразово висловлював

письменник до І.Франка. Він ходив у Нагуєвичі, де жив тоді Каменяр, щоб познайомитися з ним. Відтоді і почалася між ними щира і велика дружба. У музеї В. Стефаніка зберігається повість "Перехресні стежки" з авторським написом: "Дорогому другові і товаришеві, щирій Іван Франко!".

У 1903 році під час відкриття пам'ятника І.Котляревському в Полтаві познайомився з М.Лисенком, М.Старицьким, М.Коцюбинським, В.Короленком та іншими письменниками. У літературно-меморіальному музеї зберігається книга оповідань М.Коцюбинського з дарчим написом: "Дорогому і рідному Василеві Стефанікові на згадку про незабутні дні стрічі в Полтаві - автор".

Твори

Стефанік, В. Вибрані твори. - Харків : Ранок, 2003. - 192 с.

Стефанік, В. Вечірня година : новели / вступ. ст. В. Лесина ; худож. В. Скакандій. - Ужгород : Карпати, 1987. - 144 с. : іл. - (Шк. б-ка).

Стефанік, В. Вибране / вступ. ст. В. Лесина; худож. Ю. Скакандій. - Ужгород : Карпати, 1979. - 392 с. : іл. - (Б-ка «Карпати»).

Стефанік, В. С. Камінний хрест : для ст. шк. віку. - К. : Школа, 2007. - 272 с.

Стефанік, В. Катруся : вибрані твори / передм., приміт. та упорядкув. В. Яременка ; худож. М. Попович // Стефанік, В. Катруся. Карби : вибрані твори / М. Черемшина. - К., 1981. - С. 7-144 : іл.

Стефанік, В. Кленові листки : оповідання / вступ. ст. М. Нечиталюка ; іл. Г. Якутович. - К. : Дніпро, 1987. - 237 с. : іл.

Стефанік, В. Моє слово : новели та оповідання / упоряд та передм. Л. Дем'янівської ; іл. М. Поповича. - К. : Веселка, 1991. - 190 с. : іл.

Стефанік, В. Новели / вступ. ст. В. Лесина ; худож. В. Скакандій. - Ужгород : Карпати, 1977. - 176 с. : іл.

Стефанік, В. Твори / вступ. ст. В. Лесина. - К. : Дніпро, 1984. - 173 с.

Література про життя та творчість

Василь Стефанік : життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях. - К., 1987.

Василь Стефанік у критиці та спогадах. - К., 1970.

Гаєвська, Л. Василь Стефанік. Поетика стилю // Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ — початку ХХ ст. — К., 1987.

Гнідан, О. Василь Стефанік : життя і творчість. - К., 1991.

Горак, Р. Фрагмент роду Василя Стефаніка // Дзвін. - 2006. - № 5/6. - С. 105-108.

Грицюта, М. Василь Стефанік // Історія української літератури : у 2 т. — К., 1987. — Т. 1.

Грицюта, М. Художній світ В. Стефаніка. - К., 1982.

Дорошко, Лідія. "Слово, сказане самим буттям" : [природа слова Василя Стефаніка] // Слово і час. - 2004. - № 12. - С. 36-41.

Єфремов, С. Стефанік і його школа // Історія українського письменства.— К., 1996.

Жук, Н. Василь Стефанік : літературний портрет. - К., 1960.

Зубович, В. Конфлікти доби й авторська манера митця // Слово і час. - 2002. - № 9. - С. 27-34.

Клочек, Г. Текст "під мікроскопом" : фрагмент новели Василя Стефаніка "Катруся" // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. - 2004. - № 2. - С. 123-136.

Лепкий, Б. Присвяти Василеві Стефаникові : збірник. - Тернопіль, 1997.

Лесин, В. Василь Стефаник - майстер новели. - К., 1970.

Литвинова, І. В. Проблема еміграції в новелі В. Стефаника "Камінний хрест" // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. - № 34. – С. 9-11.

Луців, Л. Василь Стефаник — співець української землі. — Нью-Йорк, 1972.

Мафтин, Н. «...Бо Україні потрібні її діти» // Дивослово. — 1998. — № 8.

Піхманець, Р. "Іван Франко поставив мене малим наслідником своїм" : [асиль Стефаник] // Слово і час. – 2007. - № 2. – С. 17-26.

Піхманець, Р. Повернення до себе : над листами Василя Стефаника // Дзвін. – 2008. - № 5/6. – С. 121-139.

Погребенник, Ф. Сторінки життя і творчості Василя Стефаника. - К., 1980.

Погребенник, Ф. У консуляті : до 120-річчя з дня народження В. Стефаника // Сучасність. - 1991. — № 5.

Рудницький, М. Письменники зблизка : спогади. - Львів, 1958.

Співець знедоленого селянства : відзначення сторіччя з дня народження В. Стефаника. - К., 1971.

Ткаченко, Р. Перекладацтво В. Стефаника та український декаданс // Слово і час. – 2002. - № 5. – С. 52-58.

Токарик, М. Новели Василя Стефаника як експресіоністичне відображення дійсності : конспект уроку // Дивослово. – 2003. - № 2. – С. 64-66.

Чопик, Р. Диптих про «Покутську трійцю» // Чопик, Р. Переступний вік : українське письменство на зламі XIX—XX ст. — Львів; Івано-Франківськ, 1998

Франко Іван Якович **(1856 – 1916)**



Український письменник, поет, вчений, публіцист, перекладач, громадський та політичний діяч.

„Яко син селянина, вигодований твердим мужицьким хлібом, я почував себе до обов'язку віддати працю свого життя тому простому народові. Вихований у твердій школі, я відмалку засвоїв собі дві заповіді. Перша, то було власне почуття того обов'язку, а друга, то потреба ненастанної праці”.

Іван Франко **Біографія**

Народився **27 серпня 1856** року в селі Нагуєвичі (нині село Івана Франка) Львівської області.

Після Дрогобицької гімназії вступив до Львівського університету. Через 16 років закінчує Чернівецький університет. У 1893 році захистив у Відні докторську дисертацію. Організатор видань «Громадський друг», «Дзвін», «Молот».

Його друкована спадщина сягає 50 томів «Зібрання творів». Відомий визначними творами політичної лірики: «Гімн», «Каменярі», «Товаришам із тюрми».

У збірнику «Зів'яле листя», «Мій ізмарagd» переважають мотиви філософської та інтимної лірики. Автор поем «Панські жарти», «Смерть Каїна», «Похорон», «Іван Вишенський», «Мойсей», оповідань «бориславського циклу», повістей «Борислав сміється», «Захар Беркут», «Для домашнього вогнища», «Перехресні стежки» та ін. Написав драматичні твори

«Сон князя Святослава», «Кам'яна душа», «Украдене щастя» та ін.

Автор праць з історії та теорії літератури, перекладач творів з російської, польської, чеської, сербської, хорватської, німецької, англійської, французької, старогрецької, арабської, асиро-вавилонської та інших мов.

Перекладає твори Гомера, Софокла, Горація, Гейне, а також «Слово о полку Ігоревім», «Краледворський рукопис» В. Ганки.

Твори І. Франка перекладено багатьма мовами світу. Окремі поезії покладено на музику, деякі прозові твори екранізовано й інсценізовано.

Івана Франка цікавить також філософія, політична економія, соціологія. 1877 року Іван Франко переживає перший арешт. Франка звинувачують у належності до таємної соціалістичної організації.

Великі надії на здійснення політичних і літературних намірів покладав Франко на Київ, куди він прибув наприкінці лютого 1885 року. Приїхавши в Київ наступного року, Франко одружується з Ольгою Хорунжинською.

1892 року Франко виїжджає до Відня, щоб закінчити докторську дисертацію «Про Варлаама і Йоасафа» та «Притчу про однорожця».

Через рік відбувся захист, Франко здобув ступінь доктора філософських наук.

1894 року трапилася нагода посісти професорську посаду кафедри історії української літератури і мови Львівського університету, але кандидатуру письменника було забалотовано.

У 1897 році Франко від ревматизму захворів. Подальші роки також були не з легких. «Сильна, уперта натура, яка цілою вийшла з житейського бою, — писав про зустріч з І. Франком у 1905 році Михайло

Коцюбинський. — В своїй убогій хаті сидів він за столом босий і плів рибацькі сіті, як бідний апостол. Плів сіті й писав поему «Мойсей». Не знаю, чи попалася риба у його сіті, але душу мою він полонив своєю поемою».

1908 року Франко знов переживає хворобу. Велика ревматоїдна приревматична призвела до нервових розладів, контрактури обох рук і пальців. Вийти з цього стану допомогло лікування в Хорватії, на берегах Адріатичного моря.

Початок першої світової війни застав родину Франка в трагічному становищі. Хвора дружина перебувала в лікарні, сини — в армії. Позбавлений засобів до існування, письменник мешкав у домі шкільного товариша. Невдовзі захворів, але й перебуваючи в такому стані, не випускав пера з рук. Помер І. Франко **27 травня 1916** року. Поховано його 31 травня на Личаківському кладовищі у Львові.

Франко і кінематограф

За творами І. Франка поставлено фільми:

«**Борислав сміється**» (1926),

«**Якби каміння говорило**» (1957),

«**Украдене щастя**» (фільм-спектакль, 1952), телефільм (1986) і чотирисерійний стилізований фільм (2003),

Альманах «**До світла**» (1967. «До світла», «Камінь», «Панталаха»),

Мультиплікаційна стрічка «**Заєць та їжак**» (1963)

Художня кінокартина «**Захар Беркут**» (1971),

Телесеріали О. Бійми «**Пастка**» (1995) та «**Злочин з багатьма невідомими**» (1996).

П'ятисерійний мультфільм «**Лис Микита**» (2005)

Біографії І. Франка присвячено кінокартину Т. Левчука «**Іван Франко**» (1956, актор С. Бондарчук), його

образ створив Я. Геляс у фільмі «*Родина Коцюбинських*» (1970).

Про письменника знято науково-популярну стрічку «*Іван Франко*» (1956) та телефільм Е. Дмитрієва «*Іван Франко*» (1981).

Література про життя та творчість

Білоштан, Я. Драматургія Івана Франка. — К., 1956.

Брагінець, А. Філософські і суспільно-політичні погляди Івана Франка. — Л., 1956.

Вервес, Г. Іван Франко і питання українсько-польських літературно-громадських взаємин 70—90-их рр. ХІХ ст. — К., 1957.

Вірник, Д. Економічні погляди Івана Франка / Д. Вірник, Є. Голубовська. — К., 1956.

Возняк, М. Матеріали до життєпису Івана Франка // За сто літ. Кн. І. — К., 1927.

Войтюк, А. Літературознавчі концепції Івана Франка. — К., 1981.

Гнатюк, М. Діалог між епохами : Шевченко і Франко // Дзвін. - 2007. - № 3. - С. 112-119.

Головай, І. Їх єднала доля України: Іван Франко й українські січові стрільці : [до 150-річчя Івана Франка] / І. Головай // Дивослово. - 2006. - № 7. - С. 49-52.

Горак, Р. Довгополе : есе : [до 150-річчя Івана Франка] // Дзвін. - 2007. - № 1. - С. 132-139.

Дей, О. Іван Франко. — К., 1981.

Дорошенко, І. Іван Франко — літературний критик. — Л., 1966.

Дорофей, О. Цивілізаційні виміри української культури в німецькомовних наукових публікаціях Івана Франка : [до 150-річчя Івана Франка // Слово і час. - 2006. - № 9. - С. 3-8.

Дудкіна, О. Постать Івана Вишенського крізь

призму етико-антропологічної концепції І. Я. Франка : [образ Івана Вишенського в літературній спадщині І. Франка] // Слово і час. - 2006. - № 9. - С. 13-19.

Жулинський, М. Іван Франко: душа, дух, духовність, або що визначає суспільний поступ : [до 150-річчя Івана Франка] // Слово і час. - 2007. - № 1. - С. 37-50.

Журавська, І. Іван Франко і зарубіжні літератури. — К., 1961.

Іван Франко як історик : збірник статей. — К., 1956.

Каспрук, А. Філософські поеми Івана Франка. — К., 1965.

Кирилюк, Є. Іван Франко: біографічний нарис. — К., 1956.

Кобилецький, Ю. Творчість Івана Франка. — К., 1956.

Лисенко, О. Соціологічні погляди Івана Франка. — К., 1958.

Макаренко, О. Пророк у своєму краї : [про художньо-документальний фільм "Іван Франко"] // Культура і життя. - 2007. - 10 січ. (№ 2). - С. 2.

Микитась, В. Ідеологічна боротьба навколо спадщини Івана Франка. — К., 1978.

Олійник, Б. Різдво великої душі : [у Київському національному драматичному театрі імені Івана Франка відбувся урочистий вечір, присвячений 150-річному ювілею Івана Яковича Франка] // Літературна Україна. - 2007. - 1 лют. (№ 4). - С. 1, 7.

Павлюк, І. Україномовна преса Волині 1917-2000 рр. та Іван Франко // Слово і час. - 2006. - № 9. - С. 19-26.

Піхманець, Р. "Іван Франко поставив мене малим наслідником своїм" : [про стосунки Василя Стефаника з Іваном Франком] // Слово і час. - 2007. - № 2. - С. 17-26.

Попович, Н. У Закарпатті знайшли унікальний

портрет Івана Франка : [автором картини є не менш унікальний художник Іван Труш] // День. - 2007. - 30 січ. (№ 15). - С. 2.

Рудницький, Л. Іван Франко і німецька література. — Мюнхен, 1974.

Рязанова, О. Мовленнєвий світ дитини у творах Івана Франка // Дивослово. - 2006. - № 8. - С. 12-16.

Сабат, Г. Жанрова стереотипія. Таксономія казок Івана Франка : [до 150-річчя Івана Франка] // Слово і час. - 2007. - № 1. - С. 50-57.

Савчак, Василь. „ По Дунаю льоди пливуть...” : [до 150-річчя з дня народження Івана Франка] // Зеркало недели. — 2006. — 26 авг. -1 сент.

Салига, Т. Франко і ми // Літературна Україна. - 2007. - 1 лют. (№ 4). - С. 7.

Тарнашинська, Л. Правочинність Франкового імперативу літературної "моди" в дискурсі українського шістдесятництва // Слово і час. - 2007. - № 7. - С. 11-22.

Ціхоцький, І. Професійна лексика в "Бориславській" прозі Івана Франка : [до 150-річчя Івана Франка] / І. Ціхоцький // Дивослово. - 2006. - № 8. - С. 7-12.

Шляхами Івана Франка. — Л., 1982.



Черемшина Марко
(справжнє ім'я - Іван Юрійович Семанюк)
(1874 – 1927)

Український письменник і громадський діяч, адвокат, доктор прав



Біографія

Марко Черемшина народився **13 червня 1874 року** в селі Кобаках Косовського району Івано-Франківської області в селянській сім'ї. Коли в 1889 році Марко закінчив школу, батько віддав його в «науку» до гімназії в м. Коломию. Гімназія зустріла селянського хлопця непривітно. Навчання велося тут польською мовою, якої він зовсім не знав. Але незабаром він опанував польську мову і вийшов у число кращих учнів. Марко розумів, що батькам не легко було його вчити, і тому намагався виправдати їхні надії. Він виявляв жвавий інтерес до сучасного літературного життя на Буковині і Галичині. В 1896 році майбутній письменник закінчив гімназію і цього ж року поїхав до Відня, щоб здобути професію лікаря. Оскільки на медичному факультеті університету була дуже висока плата за навчання, він відмовився від свого наміру і вступив на юридичний факультет. В університеті він повністю віддає себе літературній і культурно-громадській діяльності.

З 1896 року в чернівецькій українській газеті «Буковина» починають з'являтися перші твори молодого письменника – оповідання, поезії в прозі, художні переклади.

У 1897 році Марко Черемшина зустрівся з Іваном Франком, який став його першим літературним редактором. В 1899 році у Львівському журналі «Літературно-науковий вісник» було вміщено оповідання «Святий Николай у гарті» та «Хіба даруймо воду», які одразу засвідчили народження талановитого й оригінального письменника. Протягом двох років М.Черемшина написав ряд оповідань на тему гуцульського життя. В 1901 році вони вийшли у Чернівцях окремою книжкою під назвою «Карби». Ця невелика книжечка одразу висунула його на одне з чільних місць серед українських новелістів початку

XX століття.

Після виходу «Карбів» у літературній творчості Черемшини настала перерва. У 1901 році він закінчив навчання в університеті, а тільки у 1906 році одержав диплом. Спочатку він проходив фахову практику у Відні, а з жовтня 1906 року перебрався до м. Ділятина, де працював адвокатом шість років. У 1912 році він відкрив власну адвокатську канцелярію в м. Снятині і тут залишився до кінця життя.

В роки першої світової війни М. Черемшина жив у рідному селі Кобаки, яке опинилося в зоні найзапекліших боїв. На власні очі письменник спостерігав жахливі картини того жорстокого часу. Побачене і пережите незабаром він відобразив в новелах про війну. Десь невдовзі після закінчення світової війни письменник повернувся до Снятина.

В 1925 році виходить у Києві збірка новел «Село вигибає», до якої увійшли нові переклади і оповідання. Окрилений успіхом, Черемшина активно займається літературною творчістю, готує нову книжку до видання. Але раптова смерть **25 квітня 1927 року** обірвала всі його творчі плани. Нові дві збірки оповідань в двох книгах вийшли у видавництві «Книгоспілка» в 1929 році уже посмертно. На вшанування пам'яті письменника, 17 липня 1949 року у м. Снятині відкрився літературно-меморіальний музей Марка Черемшини.

25 квітня 1927 року Марко Черемшина помер.

Творчість

В українську літературу Марко Черемшина ввійшов як новеліст. Новелістична спадщина письменника ділиться на три цикли: новели з життя гуцульської бідноти на межі 19-20 ст. (збірка «Карби»); новели про першу світову війну та її руйнівні наслідки (збірка «Село вигибає»); новели з життя та побуту гуцульського селянства в умовах пенсько-польської окупації (збірка «Верховина»).

Провідний мотив першої групи новел - народне горе, безземелля, безпросвітні злидні гуцульського селянства, його цілковите соціальне і національне безправ'я під владою Австро-Угорської імперії. Назву збірці дало перше оповідання автобіографічного характеру - «Карби». Всі оповідання збірки пройняті сумним настроєм, у них багато плачу, скарги на кривдників.

Показу тяжких умов життя селянства в роки першої світової війни Марко Черемшина присвятив 8 новел: «Перші стріли», «Зрадник», «Після бою» та ін. В цих новелах, з боєм розповідаючи про страждання селянства під час війни, письменник водночас викривав тих, хто на війні грів руки, кому вона була вигідна й потрібна. Перед загрозою смертельної небезпеки селяни втікали в гори, в ліси. На народному горі та злигоднях наживалися багатії, хитрі, спритні, ненаситні в своїй жадобі. Цьому, зокрема, присвячена новела «Село вигибає». Від куль, голоду, холоду і хвороб загинули всі люди села. Зосереджуючи увагу на жахливому, трагічному, письменник протестував проти імперіалістичної війни.

Кінематограф

За його оповіданням «Сльоза» створено мультиполікаційну стрічку **«Різдвяна казка»** (1993, «Українафільм»). Про нього знято фільм **«Марко Черемшина» (1975)**.

Вшанування

Нині у Кобаках, в рідній хаті письменника, створено **музей**. Є **музей Марка Черемшини** і в Снятині, де також споруджено **пам'ятник-погруддя**.

Твори

Черемшина, М. Твори / іл. С. Адамовича. - К. :

Дніпро, 1978. - 328 с. : іл.

Черемшина, М. Вибрані твори / упоряд., автор вступ. ст та приміт. О. Мишанич ; худож. Я. Оленюк. - Ужгород : Карпати, 1990. - 218 с. : іл. - (Шк. б-ка).

Черемшина, М. Злодія зловили / іл. В. Форостецький. - К. : Дитвидав УРСР, 1959. - 34 с. : ілюстр. - (Домашня б-ка школяра).

Черемшина, М. Карби : оповідання/ вступ. ст. В. Яременка; іл. І. Остафійчука. - К. : Дніпро, 1986. - 246 с. : ілюстр. - (Б-чка укр. класики «Дніпро»).

Черемшина, М. Новели ; Посвяти Василеві Стефануку; Літературно-критичні виступи ; Ранні твори ; Спогади; Автобіографія ; Листи / вступ. ст., упоряд. і приміт. О. Мишанича. - К. : Наукова думка, 1987. - 448 с. : портр. - (Б-ка укр. л-ри. Дожовт. укр. л-ра) .

Черемшина, М. Оповідання / худож. Г. Якутович. - К. : Молодь, 1955. - 64 с. : ілюстр.

Література про життя та творчість

Виноградник, Т. Став захисником свого народу : [М. Черемшина] // Галичина - 2004. - 17 черв. - С. 6-9.

Гнідан, О. З позицій правди і гуманізму : [доля дитини в художньому зображенні Марка Черемшини] // Література. Діти. Час. 1985. - К., 1985. - С. 99-108.

Гнідан, О. Марко Черемшина : нарис життя і творчості. - К. : Дніпро, 1985. - 167 с.

Головенко, А.І. , **Боровикова О.С.** Інтегрований урок з історії України та української літератури "Українці й Перша світова війна" : [на прикладі творів Марка Черемшини] / А. Головенко, О. Боровикова //Вивчаєм українську мову та літературу. - 2009. -№ 12. - С. 6 - 10.

Живий у пам'яті народній : [відзначення сторіччя з дня народження Марка Черемшини]. - К., 1975.

Засенко, О. Марко Черемшина : життя і творчість. - К., 1974.

Засенко, О. Марко Черемшина : життя і творчість. - К., 1974.

Зеров, М. Марко Черемшина й галицька проза // Зеров, М. Твори. У 2 т. Т. 2. - К., 1990.

Кіреєва, Р. Літературно-меморіальний музей Марка Черемшини: [багато схвальних відгуків про цей музей є свідченням слави письменника-новеліста, впливу його творчості на формування патріотичних почуттів українців] // Музеї України. - 2006. - № 4. - С. 22-23.

Крайній, Іван. Красуня з роду бей Мурзи - до пари Марку Черемшині //Україна молода. - 2005. - берез. - (№ 43) . - С. 12

Маланчук, В. Сільський побут у творчості Марка Черемшини // Маланчук, В. Розвиток етнографічної думки в Галичині кінця XIX - початку XX ст. - К., 1977. - С. 185 - 200.

Мастин, Н. Неоромантична модель гуцульського дивосвіту : [про новелістику Марка Черемшини] //Слово і час. - 1999. - N 6. - С. 20-25.

Мишанич, О. Марко Черемшина // Черемшина, М. Вибране. - Ужгород, 1990. - С. 5-19.

Романець, О. Марко Черемшина і Буковина // Письменники Буковини другої половини 20 століття. - Чернівці, 1998. - С. 404-407 .

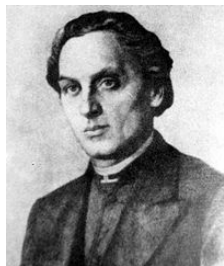
Семанюк, Н. Співець Гуцульщини : спогад про Марка Черемшину. - Ужгород : Карпати, 1974. - 119 с.

Яременко, В. «...Аби люди читали» // Черемшина, М. Карби. - К., 1986. - С. 5-19 .



Шашкевич Маркіян Семенович (1811 – 1843)

Український письменник, поет-зачинатель нової української літератури в Галичині, священник, культурно-громадський діяч, речник відродження західноукраїнських земель.



*Явір на зрубі лежить,
Листя чорніє і в`яне...
В серці народному жить
Будеш повік, Маркіяне!*

Д. Павличко

Біографічна довідка

Народився Маркіян Шашкевич в 1811 році в селі Підлісся Золочівського повіту в сім'ї священника. У 1838 році закінчив Львівську духовну семінарію, був вільним слухачем Львівського університету, та, закінчивши семінарію — парафіяльним священником по селах Львівщини.

Під час навчання в семінарії Шашкевич спільно з Яковом Головацьким та Іваном Вагилевичем згуртував національно свідому молодь (І. Білинський, Ф. Мінчакевич, М. Козловський, А. Величковський, Г. Ількевич та ін.), яка стала на боротьбу за національно-культурне відродження на західних землях, зокрема за відродження народної мови в письменстві й церковних проповідях).

Вислідом їхньої діяльності була підготовка рукописів збірок авторських поезій слухачів духовної семінарії «Син Руси» (1833) і «Зоря» (1834), які через

цензуру не побачили світ, а головне — виданого у Будапешті альманаху «Русалка Дністровая» (1837), яка вирішально вплинула на національне відродження та розвиток української літератури в Галичині.



Помер Шашкевич у злиднях від туберкульозу в 1843 році і був похований у Новосілках Лісних.

Слава пробудителя національної свідомості й зачинателя нової української літератури в Галичині почала зростати посмертно. У 1893 році тлінні останки його перенесено до Львова.

Творчість

Перший опублікований вірш Шашкевича «Голос галичан» з'явився в 1835 році. Не враховуючи декілька інтимно-ліричних поезій («До милої», «Туга за минулим», «Думка»), Шашкевич писав переважно вірші патріотичного характеру («Руська мова», «Дайте руки», «Слово до читателів руського язика», «Побратим», «Лиха доля» та ін.), також на історичні теми: «Хмельницького обступлення Львова», «О Наливайку», «Болеслав Кривоустий».

Поетична спадщина відносно невелика, але високо оцінена І. Франком та пізнішими дослідниками. За новіших часів культ Шашкевича зростає як реакція на русифікацію України й асиміляцію українців у діаспорі.

У 1836 Шашкевич опублікував брошуру «Азбука і Abecadlo» (1836), спрямовану проти спроб заведення в українській мові латинської абетки. Переклав частину «Слова о полку Ігоревім» та Святого Письма (Євангеліє від Матея і Йоана) на народну мову (1842).

Посмертно Я. Головацький видав «Читанку» Шашкевича для малих дітей (1850).

Вшанування пам'яті

За новіших часів культ Шашкевича зростає як реакція на русифікацію України й асиміляцію українців у діаспорі.

У 1959 році в Підліссі відкрито **літературно-меморіальний музей**, а в 1962 році — поставлено **бронзове погруддя Шашкевича**.



У канадському місті Вінніпег в 1962 році було засновано **Інститут Маркіяна Шашкевича**, який з 1963 року видавав протягом 25-ти років збірник «Шашкевичіяна» та «Бібліотеку Шашкевичіяни», (редактор М. Марунчак). У 1944 році там і споруджено **пам'ятник із бронзовим погруддям Шашкевича**, а в 170-річчя народження — **іменем Шашкевича названо місцевий парк**.

В 2003 ім'я Шашкевича **присвоєно Бродівському педагогічному коледжу**.

У 1911 році, у століття народження письменника, відбулося **величаве шашкевичівське свято з поставленням йому на Білій Горі хреста-пам'ятника**.

Основні публікації

Шашкевич, М. "Веснівка"

Шашкевич, М. "О Наливайку"

Шашкевич, М. "Олена"

Шашкевич, М. "Руська мова"

Шашкевич, М. "Слово для читателів руського язика"

Шашкевич, М. "Хмельницького обступленіє Львова"

Шашкевич, М. "Ярослав"

Література про життя та творчість

Білецький, О. Слово про Маркіяна Шашкеви-

ча. — Львів, 1961.

Гербільський, Г. Розвиток прогресивних ідей в Галичині у першій половині XIX ст. (до 1848). — Львів : Видавництво Львівського університету, 1964.

Горинь, В. Судилося нам першими бути : [2 червня 2007 р. відбулися Шашкевичівські читання під назвою "Маркіян Шашкевич і "Русалка Дністрова" в контексті духовної культури України та країн Центрально-Східної Європи"] //Дзвін. — 2008. - № 1. — С. 156-157.

Горинь, В. Журавлі над Новосілками : до 110-річчя перепоховання М. Шашкевича // Дзвін. - 2003. - № 10. - С. 121-130; № 11/12. - С. 117-127.

Гоян, Я. П. Портрет : літературний портрет Маркіяна Шашкевича / Ярема Гоян. - К. : Веселка, 2007. - 126 с. - (Урок літератури).

Гоян, Я. Побачити обличчя поета : [про життя та творчість українського поета Маркіяна Шашкевича] // Слово Просвіти. - 2007. - 8-14 листоп. (№ 45). - С. 8.

Дзьобан, О. О. Рукописи архіву М. С. Шашкевича. - Львів, 1979.

Дмитрук, В. Маркіян Шашкевич. — Львів : Видавництво Львівського університету, 1961.

Ільницький, М. Гармонія серця і чола : Маркіян Шашкевич і Богдан- Ігор Антонич. Релігійні мотиви : [релігійні мотиви творчості Маркіяна Шашкевича] // Дивослово. - 2003. - № 5. - С. 2-4.

Карпій, В. "Разом к світлу, друзи, жваві!" : [стаття присвячена 195-річчю з дня народження культурно-громадського діяча, письменника, зачинателя української літератури на західноукраїнських землях - Маркіяна Шашкевича] // Сільські вісті. - 2006. - 29 груд. (№ 152). - С. 2.

Кирчів, Р. Ф. Етнографічно-фольклористична діяльність "Руської Трійці". — К., 1990.

Лепкий, Б. Маркіян Шашкевич. — Коломия, 1912.

Леськів, Б. Нові горизонти лірики Маркіяна Шашкевича : [М. Ткачук про лірику М.Шашкевича] // Дзвін. - 2000. - № 2. - С. 146-148.

Набитович, І. Шлях до Маркіяна // Дзвін. - 2006. - № 3. - С. 139-140.

Нахлік, Є. К. Нова література в Західній Україні // Історія української літератури 19 століття. Кн.1. - К., 1995.

Петраш, О. О. Руська трійця. — К., 1972.

Пивоваров, М. Літературний рух у Галичині в 30—40-х роках ХІХ ст. — К., 1950.

Розумний, Я. Маркіян Шашкевич - символ національного відродження // Сучасність. - 1992. - № 6.

Рябчук М. Маркіян Шашкевич - заспівувач національно-культурного відродження Західної України // Народна творчість та етнографія. - 2005. - №3. - С. 101-105.

Слово про Маркіяна Шашкевича. — Львів, 1961.

Ткачук, М. Байки Маркіяна Шашкевича // Українська мова та література. - 2005. - жовт. (№ 38/39). - С. 38-40.

Ткачук, М. Світло "Русалки Дністрової": [170 років тому побачила світ "Русалка Дністровая", перша книжка українською мовою на Галичині] // Дзеркало тижня. - 2007. - 6-12 жовт. (№ 37). - С. 21.

Фаріон, І. Лінгвістичний феномен Маркіяна Шашкевича: історико-політичне тло доби : [про історико-політичний розвиток Галичини та формування національної свідомості галичан кінця 18-го - початку 19-го століття на прикладі вивчення життя і творчості громадського діяча, поета, що започаткував нову українську літературу в Західній Україні] // Дивослово. -

2007. - № 10. - С. 38-44.

Шамота, М. Маркіян Шашкевич : життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. — К., 1969.

Шалата, М. Ім`я Шашкевича : ораторія // Дзвін. - 2003. - № 11/12. - С. 128-132.

Шалата, М. Й. Маркіян Шашкевич : життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. — К., 1969.

Шалата, М. Й. Талант, народжений піснею // Народні пісні в записах Маркіяна Шашкевича. - К., 1973.



Яцків Михайло

(1873 – 1961)



Михайло Яцків — письменник, член модерністичного угруповання «Молода муза» творчість якого до кінця не розгадано і не вивчено. І багато людей мають примарне уявлення про цього письменника.

Недарма ще за життя Михайло Яцків з гіркотою казав, що його твори знають краще в Японії, аніж в Україні.

Біографічна довідка

Михайло Яцків з'явився на **світ 5 жовтня 1873 року** в селі Лесівці Богородчанського повіту в незаможній родині. Малий Михайлик став, як сам казав, «перваком», а після нього народилося ще 11 дітей.

В 1897 році М. Яцків прибув до Львова (це вже назавжди), де отримав посаду службовця страхово-кредитного товариства «Дністер».

У 1921 році Яцків був редактором газети «Рідний край», а після 1940 року працював у Львівській бібліотеці АН УРСР. За останні роки життя Яцківа опубліковано такі його твори: «Молоде вино грониться» (1958), «Новелі» (1959) та спогади про І. Франка, В. Стефаніка (1946). У записках Яцківа видано «Народні пісні» (1983).

Михайло Яцків прожив довге життя. Десять років працював бібліотекарем Львівської бібліотеки. Доживав віку поруч із сестрою, писав спогади, зустрічався з молодими письменниками.

Помер **9 грудня 1961** року на 89-му році життя. Похований на Личаківському кладовищі.

Творчість

1899 року «Літературно-науковий вісник» на своїх сторінках помістив шість дебютних оповідань 26-річного М. Яцківа.

1900 рік приносить йому новий здобуток — збірку «В царстві сатани», а 1902-й рік позначений виходом у світ повісті «Огні горять». В 1905 р. творчий доробок молодого письменника збагачується книгою новел «Душі кланяються».

Михайло Яцків написав: збірник мініатюр і оповідань («Казка про перстень», 1907; «Чорні крила», 1909; «Adagio Consolante», 1912), Михайло Яцків написав повість «Огні горять» (1902), суспільну студію «Блискавиці» (1913) і роман «Танець тіней» (1916—1917), перероблений і перевиданий, «В лабетах» (1956). Його довші прозові твори відрізняються від його мініатюр — зокрема це стосується претенсійних «Блискавиць» і майже публіцистичного «Танцю тіней.»

Добре привітали М. Яцківа знані майстри пера: Іван Франко високо цінив новелістичний талант М. Яцківа; Леся Українка: «Яцків тепер наймодніший з молодих белетристів у Галичині. Він пише досить нерівно,

часом дуже гарно, часом тільки чудно, але таки частіше гарно»; Василь Стефанік: «Читав Ваше «У наймах» — річ дуже гарна, найліпше зі всього, що молоді понаписували».

А тим часом до Галичини доходять нові віяння західної літератури, позначені естетикою модернізму. Галицькі модерністи оформляються 1907 року в групу «Молода Муза», що дістала свою назву від новели М. Яцківа «Доля молоденької музи».

Неоднозначно сприймали сучасники «молодомузівську» сторінку творчості М. Яцківа. Одні критикували, інші хвалили, але ніхто ні тоді, ні тепер не заперечував високої естетики його творів, позначених неординарним талантом, пошуком нових форм і змісту.

Ці твори ввійшли до скарбниці світової української класичної спадщини і роблять честь як авторові, так і народові, серед якого він жив і творив.

Про мету і сенс літературної праці М. Яцків сказав стисло й загадково в оповіданні «Сфінкс»: «Учений орудує системою, маляр і різьбяр — площиною, музик — сферою, актор — рухом, а ми тим всім, і ще чимось більш, і се наша тайна».

На жаль, у незалежній Україні не видано жодного тому творів М. Яцківа. Остання книга «Муза на чорному коні» вийшла ще в 1989 році.

Вшанування пам'яті

На батьківщині, в с. Лесівці Богородчанського району, створено **кімнату-музей М. Яцківа при школі**.

В 2001 році тут відкрито **пам'ятну дошку письменникові**.

Твори

Яцків, Михайло. Вибрані твори / вступна стаття і примітки Миколи Ільницького. — К. : Дніпро, 1973. —

456 с.

Яцків, Михайло. Муза на чорному коні : оповідання і новели; Повісті; Спогади і статті / упоряд., автор передм. та приміт. М. Ільницький. — К. : Дніпро, 1989. — 846 с.

Література про життя та творчість

Єлейко, О. Із вічністю на самоті : шлях Михайла Яцкова до «Adagio consolante» як музичної епітафії // SEMPER TIRO : збірник наукових праць молодих учених на пошану професора І. О. Денисюка. — Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2002. — С. 116—120.

Ільницький, Микола. «Поетична концепція з музичним і малярським тлом» : творчість Михайла Яцкова // Ільницький, М. На перехрестях віку : у 3 кн. — К. : Видавничий дім Києво-Могилянська академія, 2009. — Кн. III. — С. 111—256.

Мельник, О. Слово, мовчання й тиша у комунікативній структурі текстів М. Яцкова // Київська старовина. — 2004. — № 3. — С. 66—78.

Мельник, О. Модерністська антропологія смерті в малій прозі М. Яцкова. Особливості танатопоетики // Літературознавчі обрії : праці молодих учених. — К. : Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України, 2005. — Вип. 8. — С. 225—232.

Мельник, О. Поетика простору : семантика вертикалей та горизонталей у прозі Михайла Яцкова // Слово і час. — 2005. — № 7. — С. 48—55.

Мельник, О. Музика, малярство, скульптура у слові та поза ним : модерністські експерименти Михайла Яцкова // Наукові праці : науково-методичний журнал. — Т. 59. Вип. 46. Філологія. — Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2006. — С. 150—156.

Мельник, О. Риторика тілесності у прозі Михай-

ла Яцкова // Слово і час. — 2007. — № 10. — С. 19—28.

Мельник (Єлейко), О. Між кольором та ідеєю, або межа літературності літератури : [на матеріалі художньої прози М. Яцкова] // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. — 2007. — № 9/10. — С. 91—99.

Мельник (Єлейко), О. Модерніст Михайло Яцків і персонажі, що не танцюють : візія автора та реципієнта // Наукові праці: Науково-методичний журнал. — Т. 80. Вип. 67. Філологія. Літературознавство. — Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2008. — С. 108—113.



Письменники Закарпаття

Закарпаття - це чудовий край з мальовничими ландшафтами, які приваблюють туристів не тільки з України, а й з усього світу. Це край з всесвітньо відомими



мінеральними джерелами, край садівництва і виноградарства.

Закарпаття - це край "зеленого золота" - лісів, садів і виноградників, край мальовничих гір

і долин, багатих цілющими мінеральними джерелами.

Своєрідна краса природи, м'який клімат, курорти й архітектурні пам'ятники, чудесні літні і зимові маршрути, зручні шляхи сполучення - усе це зробило область краєм масового туризму.

*“Барвисті квіти закарпатської землі —
Легенди сиві — не згубилися в імлі.
Вони, немов весняний первоцвіт,
Духмяно квітнуть уже сотні літ...”*

В. Фесенко



Гренджа-Донський Василь Степанович (1897-1974)

Український поет, письменник, журналіст, громадсько-культурний діяч, один із творців Карпатської України, редактор щоденної газети Карпатської України «Нова свобода», співредактор часопису «Русинь»

Його ім'я так само нерозривно пов'язано з історією новітньої української літератури на Закарпатті, як ім'я Івана Котляревського з початками новітньої української літератури в центральних та східних областях України, Маркіяна Шашкевича – в Галичині, Юрія Федьковича – на Буковині.

Біографічна довідка

Народився Гренджа-Донський **24 квітня 1897** року на Закарпатті у Воловому (нині Міжгір'я) у типовій верховинській родині. По закінченні народної школи у Воловому, Василь Гренджа не зміг далі вчитися, бо батько простудився на лісорозробках і відтоді все життя тяжко хворів, не маючи грошей на навчання сина. Ще підлітком працював помічником дяка.

У 1912 році перейшов працювати листоношею за харч і притулок в коморі контори. У вільні від праці хвилини займався самоосвітою і склав іспити за повний курс тогочасної школи, вивчив угорську мову.

Був призваний в армію, і тяжко поранений на фронтах Першої світової війни, лікувався у Будапешті, знов воював і як офіцер брав участь в Угорській революції. Під час лікування, самостійно навчаючись, склав іспити за два курси Торговельної академії, а по

війні — й за третій, останній.

Все життя, за винятком короткого періоду Карпатської України, працював фінансистом. Спочатку у Будапешті, потім в Ужгороді у Подкарпатському банку, де працював аж до осені 1938 року.

З осені 1938 року по 16 березня 1939 року був діячем Карпатської України.

Після її окупації Угорщиною був тяжко катований в тюрмі та концтаборах. Восени 1939 року вдалося втекти від переслідувань угорського режиму в Братиславу, де працював бухгалтером.

Подіям, 1938-1939 років, пов'язаним з розбудовою Карпатської України, він присвятив книгу спогадів «Щастя і горе Карпатської України»

Василь Гренджа-Донський автор збірок поезій, історичних драм, повістей, мемуарів.

Помер **25 листопада 1974 р.** у Братиславі (Словаччина).

Нагородження

За літературну діяльність нагороджувався урядовими відзнаками Чехословаччини: **орденом «За відбудову»** (1965) і присвоєно **звання "Заслужений митець"**.

Вшанування пам'яті

Ім'я Василя Гренджі-Донського увічнено у **назві вулиці в м. Ужгород**, на будинку встановлено **меморіальну дошку**. Його ім'я присвоєно **ужгородській ЗОШ № 6**, а на батьківщині – в **Міжгірській ЗОШ № 1**, створено **музейний куток у Міжгірській центральній районній бібліотеці**. В **експозиції обласного краєзнавчого музею**, присвяченій Карпатській Україні, широко представлена діяльність В. Гренджі-Донського як

учасника і літописця вікопомних подій.

*Тобі рідний краю, і честь і любов.
Хай вітер гуде пісню волі,
За тисячу років і сльози, і кров
Пролив твій народ у неволі.
Криваво стояв у тяжкій боротьбі
За волю, за рідну державу
Був вірним до смерті, країно, тобі
За правду, за честь і за славу,
За волю народу, що з мертвих воскрес,
Життя ми готові віддати,
Щоб сонце свободи світило з небес
На наші зелені Карпати.*

Основні публікації

«Тернові квіти полонин», 1928.

«Оповідання з Карпатских полонин», 1928.

«Лько Липей — Карпатський розбійник»,

1935—1936.

«Щастя і горе Карпатської України:

Щоденник», 2002.

Твори

Гренджа-Донський, В. С. Твори. У 2 т. Т. 1. Шляхом терновим. - Ужгород : Карпати, 2004. - 609 с.

Гренджа-Донський, В. С. Твори. У 2 т. Т. 2. Сини Верховини. - Ужгород : Карпати, 2004. - 464 с.

Гренджа-Донський, В. Твори Василя Гренджі-Донського. Т. 12. Додаткові твори. Бібліографія. - Вашингтон : Видання Карпатського Союзу, Інк, 1992. - 562 с.

Гренджа-Донський, В. Твори Василя Гренджі-Донського. Т. 11. Похорон поета. Огляд творчості поета. - Вашингтон : Видання Карпатського Союзу, Інк, 1990. - 596 с.

Гренджа-Донський, В. Твори Василя Гренджі-Донського. Т. 1. Шляхом терновим : поезії. - Вашингтон : Видання Карпатського Союзу, Інк, 1990. - 456 с.

Гренджа-Донський, В. Твори Василя Гренджі-Донського. Т. 9. Публіцистика. - Вашингтон : Видання Карпатського Союзу, Інк, 1989. - 502 с.

Гренджа-Донський, В. С. Щастя і горе Карпатської України; Щоденник; Мої спогади / упорядкування та примітки Д. М. Федаки ; вступна стаття В. І. Ільницького, Д. М. Федаки. — Ужгород : Закарпаття, 2002. — 516 с. : іл.

Література про життя та творчість

Барчан, В. В. Поетична творчість Василя Гренджі-Донського : навчальний посібник / передмова Б. М. Качура. — Ужгород : Ліра. — 2004. — 152 с.

Вегеш, М. М. Громадсько-політична і культурно-освітня діяльність Василя Гренджі-Донського (1897-1974) [Текст] : матеріали до спецкурсу "Історія укр. л-ри ХХ ст." / Микола Миколайович Вегеш. — Ужгород, 2000. — 106 с.

Вегеш, М. М. У вінок шани і визнання / М. Вегеш, В. Туряниця. — Ужгород. — 1995. — 36 с.

Гренджа-Донська, З. «Ми є лишень короткі епізоди...» // Життя і творчість Василя Гренджі-Донського. — Ужгород : Срібна Земля, 1993. — С. 24.

Гренджа-Донська, З. Спогади дочки [Текст] : думки з приводу 100-ої річниці з дня народж. В. Гренджі-Донського / Зірка Гренджа-Донська // Календар "Просвіти" на 1997 рік. — Ужгород : Закарпат. край т-во "Просвіти", 1997. — С. 79-84.

Мишанич, О. В. Карпати нас не розлучать : літературно-критичні статті і дослідження. — Ужгород : Срібна Земля, 1993. — 282 с.

Рекіта, В. Історія Закарпаття у творчій спадщині Василя Гренджі-Донського / Віктор Іванович Рекіта ;

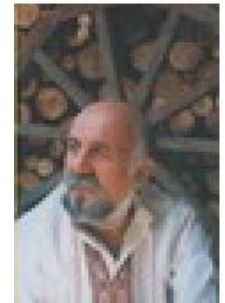
передм. проф. В. Задорожного. — Вид. 2-ге, переробл., допов. — Ужгород : Гражда, 2007. — 112 с.

Сенько, І. Формування етнічної ментальності Василя Гренджі-Донського // Сенько, І. Ментальність русинів-українців. — Ужгород, 1996. — С. 94.

Ференц, Н. С. Поезії і поети Закарпаття : літературно-критичні статті. — Ужгород : Мистецька лінія, 2003. — 271 с.



Зубанич Федір Іванович (1947-2004)



Федір Зубанич першим у світовій історії побував на всіх континентах, у столицях найбільших держав, де живуть представники української діаспори, аби зібрати духовні сили українства на користь великої справи.

Федір Зубанич заявив про себе в літературі, спершу як документаліст, на початку 70-х років минулого століття книжкою нарисів «Едельвейси Європи».

Біографія

Народився Ф. Зубанич **5 березня 1947 року** в містечку Великому Березному на Закарпатті. Колгоспів тоді ще не було, селяни жити зі скупой землі не могли, ото й пишеться, що виріс у родині лісоруба.

Навчається Федір у профтехучилищі механізації сільського господарства і підробляє вантажником у комбінаті комунальних підприємств. Побув і трактористом у колгоспі. Але журналістський дар відкриває хлопцеві дорогу в комсомольську газету «Молодь Закарпаття».

Факультет журналістики Федір закінчив заочно. Військову службу відбував у радянській групі військ у Чехословаччині.

В 1973 році стає лауреатом премії журналу «Україна». Художньо-документальна повість Ф.Зубанича «Довбушеві гори» виходить 1977 року у видавництві «Молодь» 50-тисячним накладом. Тепер такого тиражу не набирають навіть детективи

У 1973-79 роках працював у секторі преси ЦК комсомолу України. Там його талантові було затісно, як і згодом у компартійній газеті «Правда України». Знайшов творчу віддушину аж у 1990 році, коли потрапив у колектив головного літературного журналу на Україні «Вітчизна».

Живучи в Києві, письменник уже не живе лише закарпатською тематикою. Зокрема, в 1980 році виходить його «лірична сюїта» «Полонина», в якій, проте, письменника часто перемагає журналіст. Зате документальні твори Зубанича являють нам якраз неабиякий письменницький хист.

Справжнім успіхом нашої документальної літератури стали його літературні бесіди «Діалоги серед літа» (1982). Федір Зубанич ніби наближує до нас на відстань душевної розмови постаті відомих сучасників Костянтина Самонова, Павла Загребельного, Мустая Каріма, Дмитра Павличка, Бориса Олійника, Віктора Астаф'єва, Євгена Євтушенка, Валентина Распутіна, Василя Бикова, Івана Кавалерідзе, Чингіза Айтматова, - всього нарисів у книзі вісімнадцять. Багато творів Федора Зубанича з'являлося саме після поїздок - чи то до сусідньої Східної Словаччини, чи й до далекої Австралії, до інших країн, де живуть наші одноплемінники. На той час він уже об'єднав польотом беркута людські серця від Карпат до Туви («Беркут - птах гірський», 1984), заново поріднив українців різних континентів «Легендою про

Початок і Край Світу» (1987), оповів нам про одноплемінників, що засівають своїм талантом життя сучасної Канади («Писанка на кленовому листку», 1991).

Але близько до своєї мрії Федір Зубанич підійшов аж у 2003 році, коли вийшла книжка перша із задуманих, а може й підготовлених трьох книжок «Довколосвітня мандрівка у пошуках України».

Помер в **2004 році**.

Похований у Великому Березному.

Твори

Зубанич, Ф. І. Беркут - птах гірський : докум. повість / Федір Зубанич ; [худож. В. В. Кузьменко]. – Київ : Рад. Письменник, 1984. - 214 с. : іл.

Зубанич, Ф. І. Гори, перевиті виноградом : [про дружбу України з Грузією] / Федір Зубанич, Рауль Чілачава. – Київ : Політвидав України, 1990. - 187 с. : іл.

Давайте спробую я ... : докум. оповідання : [про проблеми села] / Федір Зубанич. – Київ : Рад. Письменник, 1990. - 351 с. : іл.

Зубанич Ф. Дві столиці і одна любов Рауля Чілачава : штрихи до портрета // Киевский вестник. - 2004. - 7 февр. - С. 3.

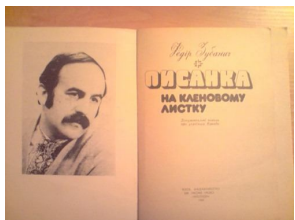
Зубанич, Ф. І. Діалоги серед літа : літ. бесіди / Федір Зубанич. – Київ : Рад. Письменник, 1982. - 262 с. : портр.

Зубанич, Ф. Довбушеві гори. – К. : Молодь, 1977. – 224 с.

Зубанич, Ф. І. Довколосвітня мандрівка у пошуках України. У 3 кн. Кн. 1 / Ф. І. Зубанич. - К. : Горобець, 2003. - 576 с. : іл., портр.

Зубанич, Ф. І. Легенди про Початок і край Світу : докум. оповідання : [про людей, що живуть у Карпатах і на Чукотці] / Федір Зубанич. – Київ : Рад. Письменник, 1987. - 204 с. : іл.

Зубанич, Ф. Писанка на кленовому листку :



документальні новели про українців Канади. - Київ : Молодь, 1991. - 239 с.

Зубанич, Ф. І. Посеред крику біди : книга-колаж про українських "Праведників народів світу" / Ф. І. Зубанич. - К.

: Веселка, 2004. - 174 с. : іл.

Зубанич, Ф. Третє недремне око : [розмова з фотохудож. В. Пилип'юком] // Україна. - 2001. - № 9. - С. 46-47.

Чорна книга України : збірник документів, архівних матеріалів, листів, доповідей, статей, досліджень, есе / упоряд. **Ф. Зубанича** ; передм. В. Яворівського. - К. : Просвіта, 1998. - 784 с.

Література про життя та творчість

Осадчук, П. Повчальна і печальна : [вихід кн. Ф. Зубанича «Посеред крику біди»] // Літературна Україна. - 2005. - 19 трав. - С. 7.

Пам'яті Федора Зубанича : [відкриття мемор. дошки] // Світогляд. - 2005. - 10 груд. - С. 16.

Пригорницький, Ю. Планета української діаспори : спогади : [Федір Зубанич] // Літературна Україна. - 1995. - 9 лют.

Шевченко, М. Дорога з першого кроку : [Федору Зубаничу - 50] // Літературна Україна. - 1997. - 13 берез. - С. 7.



Ірлявський Іван
(справжнє ім'я— Іван Іванович Рошко)
(1919—1942)

Український поет, журналіст,
громадський діяч.

“Блискучий метеор, що пролетів карпатським небом і зник за обрієм, щоб... повертатися до нас і дивувати своїм юнацьким чарівним дзвінком і свіжим словом...”

Олекса Мишанич

Біографія

Іван Ірлявський (Рошко) народився **17 січня 1919 року** у бідній селянській родині в невеликому селі Ірлява (звідки й псевдонім –Ірлявський) неподалік від Ужгорода.

Закінчив 6 класів народної школи у рідному селі, Мукачівську торгівельну академію (1934). Працював у Підкарпатському банку в Ужгороді (1938).

Під час державотворчих процесів у Карпатській Україні Ірлявський перебуває в Хусті, записується в ряди “Карпатської Січі”, співпрацює в літературно-мистецькій громаді “Говерла”, яка, за словами Петра Стерча, “об’єднувала видатних поетів, письменників і образотворчих мистців, як Олег Ольжич, Улас Самчук, Горліс-Горський, Василь Гренджа-Донський, Іван Ірлявський, М. Михалевич, Андрій Патрус та ряд інших, видавала місячник літератури й мистецтва “Говерла” під редакцією Олега Кандиби-Ольжича”.



Критики зауважують, що біографія Івана Рошка є ідеальним джерелом для вивчення формування національної самосвідомості закарпатців: ставши членом організації українських націоналістів та будівничим Карпатської України, заприятелювавши з Ольжичем і Телігою, Ірлявський воістину стає Голосом Срібної Землі – її творцем і співцем.

У 1939 р. вступає в ряди вояків Закарпатської

України, емігрує до Німеччини, потім переїздить до Праги, де працює машиністом, коректором, поліграфістом при українському націоналістичному видавництві «Пробоем» (1939—1941). Належав до так званої “празької групи” українських поетів.

Його перу належать поетичні збірки : «Голос Срібної Землі» (1938), «Моя весна» (1940), «Вересень» (1941), «Брості» (1942). Усі збірки видані в Празі.

У 1938 році виходить перша книжка поета “Голос Срібної Землі”, в якій відбиті радісні, хвилюючі, а водночас тривожні настрої державотворення.

У 1940 році виходить друга збірка поета “Моя весна”. З трепетом у душі, з ясними молодими мріями, з превеликими надіями прийшла до поета його 22 весна. Він від неї багато чекав. Він і надалі хотів залишитися Поетом, маючи надію, що прожиті хмарні роки не даремно, що ця “прегарна панна Поезія” його не зрадить (хоч і не відомо, що буде далі), що він їй віддасть (і це так мало!) своє серце і свої пісні.

У 1941 році - вийшла поема “Вересень”. Десять розділів поеми і невеликий пролог – це спогади, спогади, спогади... Ліричний герой знов переживає свої минулі радощі й болі, будні й свята, дитинство і юність. І відтворено це у формі своєрідної сповіді перед коханою. У поемі Ірлявський ніби підвів підсумок свого життя, згадавши все, що миле серцю, віддавши честь всім, хто спричинився до його зросту, немовби відчуваючи, що той вересень – один з останніх... (написана поема в 1940 р., вийшла друком в 1941 р.).

“Брості” - остання й посмертна збірка Івана Ірлявського. У ній так само, як і в попередніх, знаходимо спогади про рідне село, маму, що провела сина в далеку дорогу і молила Пречисту “умужнити його гін, щоб не хитнувся його змаг, щоб погірдливість і лукавість він пережив і переміг”. Довічною славою покриває автор творців

і оборонців Української держави, щирі молитви складає їх світлій, незгасній і незгасимій пам’яті.

Як член ОУН восени 1941 року прибув до окупованого німцями Києва, де був секретарем підпільної письменницької організації та працював у газеті “Українське слово”.

9 лютого 1942 року його було заарештовано, а **21 лютого 1942 року** разом із О. Телігою та її чоловіком - розстріляно в Бабиному Яру.

У радянський час І. Ірлявському, як і багатьом відомим закарпатцям, було наклеєно ярлик “українського буржуазного націоналіста”. Його ім’я не згадували, твори не друкували. Тільки в лютому 1990 року газета “Закарпатська правда” надрукувала про поета статтю О.Мишанича “Голос Срібної Землі”, а прогресивні сили України надали йому право на життя у вічній пам’яті українського народу. Про це засвідчує і **меморіальна плита**, встановлена на будинку сільської ради с.Ірлява.

Ось тому на його батьківщині у 2002 році започатковано проведення **обласного конкурсу українського художнього слова “Моя весна”**.

Твори

Ірлявський, І. Брості : твори / [упорядкув., вступ. ст. та приміт. Д. М. Федаки ; редкол. : І. М. Різак (голова) [та ін.] — Ужгород : Закарпаття, 2002. — 264 с. : іл., портр. — (Письменство Закарпаття).

Ірлявський, І. [Поезії] // Муза любові й боротьби : українська поезія празької школи. — К., 1995. — С. 124-136.

Ірлявський, І. Столиця // На зов Києва. Український націоналізм у II світовій війні : збірник статей, спогадів і документів. - К., 1993.

Література про життя та творчість

Довганич, О. Криваві тіні Кремлю : літературна творчість репресованих закарпатців / О. Довганич, Д. Федака, М. Попович. - Ужгород : Закарпаття, 2006. - 664 с.

Козак, М. Іван Ірлявський [Текст] / Марія Козак // Письменники Срібної Землі : до 60-річчя Закарпатської організації Національної спілки письменників України / упоряд. П. М. Ходанич. - Ужгород : Ужгородська міська друкарня, 2006. - С. 167-176.

Лащенко, О. Брості // На зов Києва. Український націоналізм у II світовій війні : збірник статей, спогадів і документів. - К., 1993.

Муза любові й боротьби : українська поезія празької школи / упоряд., ст. й приміт. М. Неврлого. - К. : Український письменник, 1995. - 159 с.

Національні константи поетичного стилю Івана Ірлявського [Текст] // Українська поезія Закарпаття ХХ століття : наук. зб. / упорядкув. та передм. В. Барчан. - Ужгород : Ліра, 2004. - С. 159-167.

Пагіря, О. Віднайдено дві перші рукописні збірки Івана Рошка-Ірлявського [Текст] : [закарпат. поета 30-40 рр. ХХ ст.] // Екзиль. - 2007. - № 2. - С. 26-27. : портр., фото.

Ребрик, Н. Блискучий Метеор [Текст] : [про творчість поета І. Ірлявського] // Дзвін. - 2009. - № 7. - С. 125-129.

Ребрик, Н. Іван Рошко (Ірлявський) : ["...Ірлявські дзвони в моїм серці чути..."] : життєвий і творчий шлях поета. - Ужгород : Гражда, 2000. - 144 с.

Федака, Д. Неспокійні будні Івана Ірлявського [Текст] : [штрихи життєвого і творчого шляху поета, публіциста, борця за Соборну Україну] // Ірлявський, І. Брості : твори / І. Ірлявський ; упорядкув., вступ. ст. та прим. Д. М. Федаки. - Ужгород : Закарпаття, 2002. - С.

5-16.

Ференц, Н. "Неспокійних я буднів поет" [Текст] : [про І. Ірлявського] // Ференц, Н. С. Поетичні горизонти Закарпаття / Надія Станіславівна Ференц. - Ужгород : Мистецька Лінія, 2006. - С. 169-184.



Кешеля Дмитро Михайлович
(1951)

Український письменник,
драматург і сценарист.

Біографія

Народився **25 листопада 1951 року** в с. Клячаново (Мукачівський район, Закарпатська обл.) в сім'ї колгоспників. У 1969 році в рідному селі закінчив середню школу, а в 1974 році - філологічний факультет Ужгородського державного університету.

Після навчання працював редактором обласного радіо, а з 1995 року - головним редактором. У грудні того ж року був призначений на посаду заступника генерального директора Закарпатської облтелерадіокомпанії. Член Спілки журналістів України (1976), член Спілки письменників України (1979).

Творчість

Його твори публікувалися в Росії, Білорусії, країнах Балтії та Кавказу, перекладалися на англійську, угорську, румунську, чеську та словацьку мови. Його п'єси («Голос Великої ріки», «Закарпатський вертеп»,



«Дерев'яні люди», «Марія з аукціону») ставилися на українських сценах і за кордоном, а окремі документальні фільми ставали лауреатами Всеукраїнських та міжнародних телефестивалів професійної майстерності.

Він також лауреат численних літературних премій.

Окремими виданнями вийшли такі книги оповідань, повістей і романів: („Дерево зеленого дощу,” 1978), („Колиска сонця,” 1982), („А земля таки крутиться,” 1985), («Пора грибної печалі», 1988), („Державна копоня,” 1993), «Госундрагоші» (1994), („Жіванській світ,” 1997), („Збійвіч, або ж Жолдак" б'є під буде,” 1999), („Чим би не бавілись пані, лем би не було війни,” 2003), („... І в смерті були твої очі,” 2004), („Осінь великих небес, або ж Прірічанські характери,” 2005), („Видіння зрячої води,” 2006). Як сказав письменник: «Усі мої герої живуть на околицях гори Ловачка, що поблизу міста Мукачево. У селах Клячаново, Іванівці, Лавки, Бобовище, Росвигово ... Кожне місто в моїх творах - це Мукачево, місто де я народився. Хто схожий більше всього? Не знаю. Для мене головне, щоб герой був живою людиною, а не щоб був комусь подібний ».

Одна з відмінних рис творчості письменника - використання у своїх творах, особливо в діалогах, соковитої закарпатської говірки і багатющих пластів народного гумору. Деякі твори автора виходять за межі реальності, написані з фантастичними припущеннями, як наприклад притча «Низьке небо» про здійснення мрії мати крила за спиною. В оповіданні «Око Ангела, або засуджені на життя» описується земне існування ангела в людському вигляді, в іншому творі «Дереву сняться білі лебеді» сходять зі свого гранітного постаменту сині кам'яні леви. Зустріч підлітка з Вічністю майстерно описана письменником в оповіданні «І в смерті були твої

очі», а в ще одній новелі - «Заблукалий у снах сумний поїзд» - поїзд-привид привозить солдата з далекої світової війни для того, щоб мертві зустрілися з живими.

Деякі критики і дослідники літератури проводять паралелі між творчістю Дмитра Кешелі і творчістю Миколи Гоголя, Габріеля Гарсія Маркеса, Карлоса Кастанеди та іншими творцями магічного реалізму. Підбірка новел закарпатської міфології вийшла у Дмитра Кешелі в 2004 році - «... І в смерті були твої очі».

Але найголовніша заслуга письменника у тому, що він, синтезувавши різні за формою жанри, зумів проблеми карпатського регіону і духовний пракосмос свого народу підняти до загального людського звучання і надати їм світової значимості.

Нагороди та звання

1982 - **премія видавництва «Молода гвардія»** за збірку «Зелений дощ»;

Премія журналу «Дружба народів» за повість «Коли заговорять камені»;

Звання «Заслужений журналіст України» ;

2007 - **номінація на національну премію імені Т. Г. Шевченка** за збірку «... І в смерті були твої очі».

Твори

Кешеля, Д. Видіння зрячої води, або ж дурний Іван стріляє, а богонько кулі направляє : кн. перша: [проза] // Дзвін. - 2007. - № 1. - С. 28-60.

Кешеля, Д. Видіння зрячої води, або ж дурний Іван стріляє, а богонько кулі направляє : кн. Друга : [проза] // Дзвін. - 2007. - № 2. - С. 53-78.

Кешеля, Д. Заблукалий у снах печальний поїзд : новела // Дзвін. - 2005. - № 10. - С. 77-87.

Кешеля, Д. Збийвіч, або є кіна не буде : повість // Дзвін. - 2001. - № 7. - С.46-65.

Кешеля, Д. ... І плакав одинокий ангел : [проза] // Дзвін. - 1997. - № 2. - С. 39-43.

Кешеля, Д. Око ангела, або ж Засуджені до життя : повість // Дзвін. - 2004. - №5/6. - С. 25-48.

Кешеля, Д. Осінь Великих Небес, або Прирічанські характери : романи з народного життя. - Ужгород : Карпати, 2006. - 397 с. : іл.

Кешеля, Д. Повісті // Дзвін. - 2001. - № 7. - С. 46-65.

Кешеля, Дмитро. Пора грибної печалі // Дзвони далекої Галактики : науково-фантастичні оповідання / упор. Юрій Григорович Пригорницький ; худ. Валерій Миколайович Сюрха. – К. : Веселка, 1988. – С. 124-142. – (Пригоди. Фантастика).

Кешеля, Д. Прирічанські характери або життєпис аборигенів безсмертного села : повість // Дзвін. - 2002. - № 10. - С. 19-77.

Кешеля, Д. "Чим би не бавились пани, лем би не було війни..." : повість // Дзвін. - 2003. - № 7. - С. 21-46.

* * * * *

Ігнатович, О. Не бійся води зрячої // Дзвін. - 2008. - № 9. – С. 136-137.



**Маркуш Олександр
(1891-1971)**

Письменник, перекладач, редактор, педагог

Біографічна довідка

Олександр Маркуш хотів, щоб його народ був пись-

менним, культурним, залучав людей до громадської роботи. З його ініціативи поживалась діяльність хат-читальень товариства "Просвіта", організовувались колективи художньої самодіяльності, які ставили в селах Тячівщини та Хустщини п'єси "Наталка-Полтавка", "Запорожець за Дунаєм". Маркуш був істориком шкіл, дбав, щоб були створені драмгуртки для молоді, шкільні дитячі хори, активно співпрацювали у справі виховання молоді батьки і вчителі. Він хотів, щоб стосунки в колективах шкіл були інтелігентними, вимагав від учителів бути поміркованими, стриманими, але, водночас, вимогливими.

Маркуш прагнув, щоб до дитини ставились як до особистості, виступав, щоб дітей не карали, хотів, щоб діти самі зрозуміли, що їм потрібно вчитись, пізнавати нове, невідоме.

Творчість

Він також редагував молодіжні часописи "Віночок", "Наш рідний край" (1923-1939). Відомі також оповідання Олександра Маркуша, де головними героями були прості люди, діти, які ростуть розумними, вольовими, кмітливими і стійкими.

Олександра Маркуша закарпатці пам'ятають як автора 23 підручників та посібників для шкіл, у тому числі – підручника української мови для угорських шкіл, як укладача українсько-угорського термінологічного словника (1923) та автора збірок "Виміряли землю" (1925), "Ірину засватали" (1941), "Юліна" (1942), "Коровку гнали" (1943), "Марамороські оповідання" (1956), "Мрійники" (1961), "Лист матері" (1963), "Світанок Тиси усміхнувся" (1966), "Гомін Тиси" (1991).

Твори

Маркуш, О. Наш рідний край : народознавчі матеріали про Закарпаття / Олександр Іванович Маркуш. – Ужгород, 2001.

Маркуш, О. І. Гомін Тиси : оповідання, повісті. -

К., Дніпро, 1991.

Література про життя та творчість

Стежкою до світла : [100-річчю з дня народження Олександра Маркуша присвячується] / [авт.-упоряд. І. І. Губаль]. — Ужгород : Закарпаття, 1995. — 213 с. : іл., табл.

Чендей, І. Письменник і освітянин : до 90-ліття з дня народження одного із зачинателів нової української літератури на Закарпатті [Олександра Маркуша] // Літературна Україна. - 1981. - 20 листоп.



**Мейгеш Юрій Васильович
(1925-1999)**

Біографічна довідка

Юрій Мейгеш народився **20 січня 1925 року** у Великому Раківці Іршавського району в сім'ї селянина-бідняка. З 1945-го року він на педагогічній роботі. Спочатку працював учителем початкової школи урідному селі, потім - викладачем історії Зняцівської десятирічки. Одночасно навчався на заочному відділенні історичного факультету Ужгородського університету. Багато років був викладачем Мукачівського педучилища, відповідальним секретарем Закарпатської організації Спілки письменників України.

Автор 23 повістей і романів, які увійшли до скарбниці української літератури.

Знаходив Юрій Мейгеш час і для громадської роботи - і коли очолював Мукачівське літературне об'єднання "Полум'я", потім - обласну письменницьку

організацію, і коли увійшов до Народного Руху України. У 1981 році був представником України на XXXVI сесії Генеральної асамблеї ООН.

Юрія Васильовича Мейгеша не стало **2 жовтня 1999 року**.

Творчість

Розпочав свою літературну діяльність Юрій Мейгеш оповіданням "До неї йду" в журналі "Літературна неділя" 1944 року, яке потім переробив у повість і надрукував у журналі "Жовтень".

Творчість письменника по-справжньому розгорнулася в післявоєнний період. Уже в 1950 році надрукував першу повість "На сонячні шляхи". У наступних повістях "Новий день" та "Неспокійні серця" письменник порушує важливі проблеми сучасності, розповідає про визволене закарпатське село, про возз'єднання Закарпаття з Україною.

Життя повоєнного верховинського села Юрій Мейгеш відобразив у романі "Кам'яний ідол" 1966 року, а також в романі "Верховинці". Романи "Верховинці", "Кам'яний ідол" та повісті "Така любов" і "Життя, хвилини, роки" перекладено на російську мову. Окремі уривки із згаданих та інших творів друкувалися в перекладі на комі, осетинською, молдавською, чеською, словацькою та угорською мовами.

В останні роки Юрій Мейгеш видає романи "Стихія", "Голгофа", "Фінал драми", "Срібна земля", "Одісея залюблених". Допрацював трилогію "Страшна ніч", до якої включив "Верховинці" і "Кам'яний ідол".

Нагороди

Нагороджений **Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, заслужений працівник культури УРСР** (1976), лауреат **премій імені Андрія Головка та імені Федора Потушняка**.

Почесний громадянин м. Мукачева (1998).

Твори

Мейгеш, Ю. В. Одісея залюблених : роман. - Мукачево : Карпатська вежа, 2006. - 340 с.

Мейгеш, Ю. В. Срібна Земля : [роман]. — Мукачево : Елара, 1996. — 342 с.

Література про життя та творчість

Балега, Ю. Обрії пошуку // Вітчизна. - 1978. - № 3. - С. 203-205. - Рец. на кн. : Мейгеш, Ю.В. Життя - хвилини, роки... : повість. - Ужгород, 1976.

Загребельний, П. Не холодною рукою // Літературна Україна. - 1969. - 17 жовт. - Рец. на кн. : Мейгеш, Ю. В. Сьогодні і завжди. Літературна мозаїка. - Ужгород, 1969.

Лауреат літературної премії імені Андрія Головка 1985 року - Юрій Мейгеш за роман "Стихія" // Літературна Україна. - 1986. - 1 січ. - С. 1.

Поп, В. С. Юрій Мейгеш. Життя і творчість : літ.-крит. нарис / [наук. ред. Балега Ю. І.] — Ужгород: Патент, 1997. — 160 с. : порт

Фенцик, О. М. "...Життя я не проспав, щось залишиться людям..." : вивчення творчості Юрія Мейгеша в загальноосвітній школі / Закарпатський ін-т післядипломної педагогічної освіти [та ін.]. - Ужгород : Гражда, 2007. - 220 с.

Фенцик, М. І. Син зелених Карпат : вивчення творчості Юрія Мейгеша в загальноосвітній школі / М. Фенцик, О.Климова, Т. Подолей ;Закарпатський ін-т післядипломної педагогічної освіти [та ін.]. -Ужгород : Гражда, 2007. - 180 с.



Ольбрахт Іван

(справжнє ім'я - **Каміл Земан**)

(1882-1952)

20-30 роки минулого століття завдяки входженню Закарпаття у Чехословаччину, котра на той час саме славилася демократією, стали в культурному житті краю часом небувалою культурного прориву.

На Закарпатті з'являються, зокрема, письменники, що пишуть живою народною мовою - їхні твори досі не втратили своєї вартості. Назвемо їхні імена-Василя Гренжі-Донського, Зореслава, Олександра Маркуша, Луки Дем'яна, Юлія Боршоша-Кумятського, Федора Потушняка - вони досі становлять золотий фонд нашої літератури. Багато письменників, що творили обличчя літератури інших країн, також саме тоді відкрили для себе загадковий край Закарпаття. Але найбільше творів, що прозвучали на весь цивілізований світ, створили чеські письменники. Досі не втратили читача твори на закарпатську тематику Карла Чапека, Владислава Ванчури, Станіслава Кости Неймана, Ярослава Затлоукала. Але першим серед них був і залишається Іван Ольбрахт. У Колочаві на Міжгірщині, де письменник тривалий час жив, збираючи матеріали до роману «Микола Шугай, розбійник», ще живуть люди, які його пам'ятають.

Біографічна довідка

Народився Іван Ольбрахт в місті Семілі на півночі Чехії у сім'ї адвоката та письменника Антала Сташека (Антоніна Земана) **6 січня 1882 року.**

Закінчивши гімназію в Карловому Дворі та

юридичний факультет університету в Празі, Каміл Земан спочатку працює в чеській газеті «Деяніцкі лісти» у Відні, а згодом - у соціал-демократичній газеті в Празі «Право люду».

У 1921 році вступає до комуністичної партії Чехословацької Республіки та стає редактором її газети «Руде право». У 1929 році покинув лави комуністичної партії.

В 1924 році за прокомуністичну промову на мітингу в Сілезькій Оставі на два місяці потрапив за ґрати.

Помер Іван Ольбрахт у Празі **30 грудня 1952 року**.



Творчість

В 1928 р. його вдруге арештували, на цей раз як редактора за публікацію в газеті статті Володимира Леніна «Поради стороннього». Серед книжок його нарисів та репортажів - тритомник «Картини сучасної Росії» (1920 р.), де він захищає країну Жовтня від так званих наклепів. Претендуючи на славу чеського пролетарського «буревісника», створює в 1928 році революційно-історичний роман «Анна-пролетарка». Але світову славу Іванові Ольбрахту приносить саме роман «Микола Шугай, розбійник» (1933 р.), створений на закарпатській, тоді підкарпатурській, життєвій і фольклорній основі.

Роман швидко був підхоплений громадською хвилею і піднесений на гребінь слави. Навіть державною премією відзначений. Однак і протидія офіційних кіл була відповідною: як же так, розбійника возведено в народні герої, а чиновні благодійники краю виглядають нікчемами. Найазартніші «полемісти» вимагали вилучення роману зі шкільних бібліотек, заборони українського перекладу, що з'явився у Львові 1934 р.

Того ж 1934 р. в Празі відбулася прем'єра художнього фільму режисера Владислава Вайчури «Марійка-невірниця» за сценарієм Івана Ольбрахта та Карела Нови. Сюжетною основою фільму стало однойменне оповідання Ольбрахта.

Чеський літературознавець Рудольф Гавел писав, що Іван Ольбрахт «сказав чеському читачеві про Закарпаття більше, ніж усі державницькі газети й журнали за попередні понад десять років...»

Справді його книги «Земля без імені» (1932), «Гори і століття» (1937) - то безпощадні в своїй правді документи з життя Закарпаття.

У Радянському Союзі цінували Ольбрахта, в тому числі й за книги про Закарпаття.

Та в 1973 р вперше вийшла у «Карпатах» книжка Ольбрахта «Голет у долині» у перекладі Семена Панька під назвою «Сумні очі Ганни Караджичевої».

Навіть сьогодні, коли читачів, у силу відомих причин, дуже й дуже поменшало, роман Івана Ольбрахта «Микола Шугай, розбійник» прочитає кожен закарпатець, котрий взагалі щось читає.

Іван Ольбрахт став і сам героєм роману.

В 1982 році вперше побачив світ, а в 2001 році перевиданий роман Івана Долгоша «Колочава», де постать великого чеського друга Закарпаття оживає для небайдужих до свого минулого.

Вшанування пам'яті

В Колочаві є **музей Івана Ольбрахта**, є **пам'ятник** роботи скульптора з Міжгірщини Михайла Беленя. **Бюст Івана Ольбрахта** в Ужгороді можуть побачити в літературному музеї Закарпатської організації Спілки письменників України.

Фільми за творами Івана Ольбрахта та про його творчість

Марійка-Невірниця (1934), Іван Ольбрахт, Карел Новий, Микола Шугай (1947), режисер Й.М.Крнянський
Балада про бандита (1978), режисер: Володимир Сіс
Я піду в далекі гори (1981), режисер Віктор Стороженко;
Голет у долині (1995), режисер Зено Достал (Zeno Dostál),
Ольбрахт і Колочава {2009}, режисер: Сергій Губський.

Твори

Ольбрахт, І. Микола Шугай, розбійник : твори / І. Ольбрахт ; вст. ст. О. Мишанича. – Ужгород : Карпати, 1990. – 495 с.

Ольбрахт, І. Микола Шугай, розбійник : роман / пер. чеськ. С. В. Масляка. – Ужгород : Закарпаття, 2001. – 199, [15] с. : іл.

Ольбрахт, І. П'ятий акт : драматичний нарис на одну дію : пер. з чеськ. – Каліш : Веселка : Друкарня видавництва Чорномор, 1923. – 12 с.

Література про життя та творчість

Копыстьянская, Н. Ф. Иван Ольбрахт - человек, писатель, публицист / Н. Ф. Копыстьянская. - Львов : Свит, 1991. - 271 с. : ил.



Потушняк Федір Михайлович (1910-1960)

Видатний культурно-освітній діяч, вчений-історик (археолог та етнолог-народознавець), фольклорист, філософ, журналіст, викладач-доцент



вищої школи, письменник – прозаїк, поет, драматург, критик, літературознавець

"У високості днів іду..."

Ф. Потушняк

Біографічна довідка

Народився Федір Михайлович Потушняк **27 лютого 1910 року** в селянській родині у селі Осій на Іршавщині. Після закінчення народної школи у рідному селі освіту здобував у Берегівській гімназії та на філософському факультеті Карлового університету у Празі. Після закінчення університету майбутній письменник вчителював у закарпатських селах – Білки на Іршавщині та Великому Бичкові на Рахівщині.

Друга світова війна торкнулася Федора Потушняка і мобілізацією в угорську армію, і полонієм. Уже як радянський військовополонений він перебував у таборі в околицях Івано-Франківська. На початку 1945 року Федору Потушняку вдалося повернутися в Ужгород. Після нетривалих занять журналістикою він з 1946 року і до останніх днів життя працював на кафедрі загальної історії новоствореного Ужгородського державного університету. У тому ж році його прийнято у члени Спілки письменників, і він став одним із фундаторів закарпатського письменницького осередку.

Творчої енергії Федора Потушняка вистачало і для поезії, і для прози, і для художнього перекладу, і для серйозних занять науками – етнографією, археологією, фольклористикою.

Він як викладач виховував студентів громадянами Карпатського краю. Свої дисципліни викладав на високому рівні, прищепляючи студентам любов до етнографії, археології та краєзнавства, організовував археологічні розкопки.

Унікальну колекцію кераміки епохи неоліту зібрав за тридцять літ на території сучасного Закарпаття невідомий шукач-археолог Михайло Потушняк. Ця кераміка — найдревніша із знайденої досі в Україні. Її виготовлено 7—8 тисяч років тому, на півтори тисячі літ раніше од відомої трипільської.

Михайлові Потушняку пощастило відкрити аж дві культури епохи неоліту — кріську і мальованої кераміки, зберегти для сучасників сотні кам'яних знарядь праці, посуду, кремнієвих ножів, десятки скульптур неолітичних венер.

Помер в **1960 році**.

Похований в Ужгороді на кладовищі Кальварія.

Література про життя та творчість

Микитась, В. Л. Ф. М. Потушняк. — Ужгород : Закарп. обл. кн.-газ. вид-во, 1961. — 94 с.

Борисов, І. Що добре, а що - ні // Літературна Україна. - 1962. - 10 серп. - Рец. на кн. : Микитас, В.Л. Ф. М. Потушняк: [письменник і археолог (1910-1960) : літературно-критичний нарис] . - Ужгород, 1961.

Василенко, М. Испит на стійкість // Друг читача. - 1981. - 29 жовт. - С. 5. - Рец. на кн. : Потушняк, Ф. Повінь : роман. - К., 1981.

Дорошенко, І. За горами, за дрімучими лісами... // Жовтень. - 1960. - № 10. - С. 143-146. - Рец. на кн. : Потушняк, Ф. Повінь: роман. - К., 1981.

Кореневич, Л. Голос Верховини // Літературна Україна. - 1978. - 22 серп. - Рец. на кн. : Потушняк, Ф.М. В долині синей ріки: рассказы / пер. с укр. Ю. Балоненко. - М., 1977.

Нечиталюк, М. Про закарпатську новелу : [про укр. письменника Ф. Потушняка] // Вітчизна. - 1962. - № 2. - С. 207-209. - Рец. на кн. : Вишневський, І. П. Закарпатські новелісти. - Львів, 1960.

Рудницький, М. Закарпатське село визволяється

// Вітчизна. - 1960. - № 6. - С. 210-212. - Рец. на кн. : Потушняк, Ф. Повінь : роман. - К., 1981.

Фединишинець, В. Федір Потушняк : [60 років від дня народження закарпат. письменника, етнографа і фольклориста] // Нар. творчість та етнографія. - 1970. - № 3. - С. 49.

Фединишинець, В. Щирий і щедрий : [Федір Потушняк - закарпатський письменник, етнограф і фольклорист] // Нар. творчість та етнографія. - 1970. - № 11. - С. 116-118.

Яковенко, В. До перемоги в бурі життєвій... : [письменницький шлях Ф. М. Потушняка (1910-1960)] // Вітчизна. - 1976. - № 11. - С. 172-176.

Окремі видання

Потушняк, Ф. М. Археологічні знахідки бронзового та залізного віку на Закарпатті / Федір Михайлович Потушняк. — Ужгород, 1958. — 144 с. + 75 табл.

Потушняк, Ф. М. В долині синьої ріки : оповідання / Федір Михайлович Потушняк ; ред. В. Панченко. — Ужгород : Закарпат. облас. вид-во, 1957. — 164 с.

Потушняк, Ф. М. Мати-земля : оповід. та ч. з роману "Повінь" / Федір Михайлович Потушняк ; ред. М. М. Федака. — Ужгород : Закарпат. облас. кн.-газ. вид-во, 1962. — 237 с.

Потушняк, Ф. М. Мій сад : поезії та драми / Федір Михайлович Потушняк ; упорядкув., підготов. текстів, передм. та прим. Д. М. Федаки. — Ужгород : Закарпаття, 2007. — 576 с. : іл. — (Письменство Закарпаття).

Потушняк, Ф. М. Повінь : роман / Федір Михайлович Потушняк ; ред. В. І. Ладижець. — Ужгород : Карпати, 1971. — 432 с.

Потушняк, Ф. М. Спокуса : оповідання / Федір

Михайлович Потушняк ; ред. Ф. Кривін. – Ужгород : Закарпат. облас. вид-во, 1960. – 12 с.

Потушняк, Ф. Таємничі вечори / Федір Потушняк. – Іршава : Друк. «М. Гланц», 1938. – 52 с.

Потушняк, Ф. М. Хвилини вічності : лірика / Федір Михайлович Потушняк ; упорядкув. та передм. Л. Голомб. – Ужгород : Гражда - Карпати, 2000. – 177 с.

Потушняк, Ф. М. Честь роду : оповід., повість, поезії у прозі / Федір Михайлович Потушняк. – Ужгород : Карпати, 1973. – 246 с.

Потушняк, Ф. М. Я і безконечність : нариси історії філософії Закарпаття / Федір Михайлович Потушняк ; упорядкув., приміт. та післямова Р. Офіцинського. – Ужгород : Гражда, 2003. – 129 с.

Видання в збірниках

Потушняк, Ф. [Вірші] / Федір Потушняк // Закарпатська поезія ХХ століття : антологія / заг. упорядкув. та передм. В. П. Густі. – Ужгород : Закарпаття, 2003. – С. 88-96.

Потушняк, Ф. Зустрічі : [проза] / Федір Потушняк // Календар «Просвіти» на 2000 рік. – Ужгород : Закарпат. край. т-во «Просвіта», 2000. – С. 39.

Потушняк, Ф. Осінь; Хатка та млинок; Наше свято : [вірші] / Федір Потушняк // Поети Закарпаття : антол. закарпатоукр. поезії (XVI ст. – 1945 р.). – Братіслава : Словац. пед. вид-во, 1965. – С. 472-484.

Потушняк, Ф. Спляча царівна; Голод; Митрах; Чужі люди; Казка : [віршов. казка, оповідання, п'єска для дітей] // Закарпатська література для дітей ХХ століття : антологія / упорядкув., передм. та підготов. текстів Г. Малик. – Ужгород : Закарпаття, 2004. – С. 124-161.

Твори в періодичних виданнях

Потушняк, Ф. Можливості; Любов; Почин

любові; Незнана й неземна : [вірші] / Федір Потушняк // РІО. – 2005. – 26 лют. – С. 6.

Потушняк, Ф. Перший сніг : оповідання / Федір Потушняк // Новини Закарпаття. – 1992. – 9 січ.

Потушняк, Ф. Пес господиць; Розповідають... : [вірші] / Федір Потушняк // Карпатська Україна. – 2000. – 8 лют. – С. 7.

Потушняк, Ф. Скарб : поезія у прозі / Федір Потушняк // Карпатська Україна. – 2000. – 24 лют. – С. 7.

Потушняк, Ф. Смерть положила мені руку на плече : роман / Федір Потушняк // Тиса. – 1994. – № 1/2. – С. 3-18.

Потушняк, Ф. Черт и домової : нар. веровання / Федор Потушняк // Карпаторусский вестник. – 1995. – 23 февр. – С. 3.

Про нього окремі видання

Голомб, Л. Г. Поетична творчість Федора Потушняка / Лідія Григорівна Голомб. – Ужгород : Гражда, 2001. – 98 с.

Carpatika-Карпатика : наук.-пед. діяльн. та літ. творчість Ф. Потушняка : до 90-річчя від дня народж. / редкол. : Е. Балагурі [та ін.]. – Ужгород, 2001. – Вип. 9. – 263 с.

Микитась, В. Ф. М. Потушняк / Василь Микитась. – Ужгород : Зарпат. облас. кн.-газ. вид-во, 1961. – 95 с.

Потушняк, М. Археологічні дослідження Федора Потушняка / Михайло Потушняк. – Ужгород : Карпати-Гражда, 2000. – 20 с.

Тиводар, М. П. Життя і наукові пошуки Федора Потушняка / Михайло Петрович Тиводар ; УжНУ. – Ужгород : Гражда, 2005. – 284 с. : іл.

Про нього у збірниках

Голомб, Л. Джерела ліричного міфосвіту Федора Потушняка / Лідія Голомб // Голомб, Л. Із спостережень над українською поезією XIX-XX століть : зб. статей. – Ужгород : Гражда, 2005. – С. 354-358.

Голомб, Л. Поеми Федора Потушняка / Лідія Голомб // Українська поезія Закарпаття XX століття : наук. зб. / упорядкув. та передм. В. Барчан. – Ужгород : Ліра, 2004. – С. 137-146.

Голомб, Л. Федір Потушняк (1910–1960) / Лідія Голомб // Письменники Срібної Землі : до 60-річчя Закарпат. орг. Нац. спілки письм. України / упорядкув., передм., підготов. текстів П. М. Ходанича. – Ужгород : Ужгород. міська друк., 2006. – С. 263-269.

Козак, М. Символізм у ліриці Ф. Потушняка / М. Козак // Українська поезія Закарпаття XX століття : наук. зб. / упорядкув. та передм. В. . – Ужгород : Ліра, 2004. – С. 125-136.

Павленко, Г. В. Потушняк Федір Михайлович / Григорій Васильович Павленко // Павленко, Г. В. Діячі історії, науки і культури Закарпаття : малий енциклопед. слов. / ред. В. І. Падяк. – Ужгород, 1999. – С. 142-143.

Пагіря, В. Федір Потушняк / Василь Пагіря // Пагіря, В. Відлуння Карпат : сторінки історії. – Ужгород : Срібна Земля, 1994. – С. 27-28.

Петровцій, І. Федір Михайлович Потушняк : 95-річчя з дня народж. письм., етнографа (1910-1960) / Іван Петровцій // Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2005 рік : реком. бібліограф. посіб. – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2004. – С. 97-102.

Поп, И. Потушняк Федор / Иван Поп // Поп, И. Энциклопедия Подкарпатской Руси. – Ужгород : Изд-во В. Падяка, 2001. – С. 313-314.

Потушняк, М. Неолітичне поселення Великі Лази – Малий Горб : [за матеріалами розкопок Ф. М.

Потушняка] / Михайло Потушняк // Науковий збірник Закарпатського краєзнавчого музею. - Вип. 4. / упоряд. і наук. ред. П. Федака. – Ужгород : Патент, 2000. – С. 170-183.

Ребрик, І. Федір Потушняк / Іван Ребрик // Народний календар 1991. – Ужгород : Карпати, 1990. – С. 88-89.

Тиводар, М. П. Потушняк Федір Михайлович / М. П. Тиводар // Енциклопедія Закарпаття : визначні особи XX століття / Закарпат. облас. осередок наук. т-ва ім. Т. Шевченка, Карпат. ун-т ім. А. Волошина ; редкол. : В. В. Бедь [та ін.]. – Ужгород : Гражда, 2007. – С. 262-263.

Федака, Д. Федір Михайлович Потушняк : 100-річчя від дня народж. письм., вч.-історика та філософа (1910–1960) / Дмитро Федака // Календар краєзнавчих пам'ятних дат на 2010 рік : реком. бібліограф. посіб. – Ужгород : Вид-во В. Падяка, 2009. – С. 64-75.

Фединишинець, В. Сіяючи звіздою своєї письменної праці : есей – як виступ на наук. конф. УЖДУ восени – 2000 – з нагоди 90-річчя Ф. Потушняка / Володимир Фединишинець // Крайові літературні здвиги : літ.-критич. ст. та есеї. – Ужгород, 2000. – С. 93-98.

Хланта, І. Федір Потушняк : прозаїк, поет / Іван Хланта // Літературне Закарпаття : біобібліограф. покажч. / І. В. Хланта ; відп. за вип. Л. З. Григаш. – Ужгород : Закарпаття, 1995. – С. 592-603.

Про нього у періодиці

Андрусак, І. Філософська спадщина Федора Потушняка // Новини Закарпаття. – 2000. – 2 верес. – С. 14.

Вшанували пам'ять Федора Потушняка : [в Іршав. район. центрі культури і дозвілля] // Нове життя. – 2000. – 4 берез. – С. 3.

Гаврош, О. Потушняки : [про династію

Потушняків] // Новини Закарпаття. – 2001. – 24 берез. – С. 14.

Гаврош, О. Потушнякіана : постаті // Ужгород. – 2000. – 4 берез. – С. 12.

Голомб, Л. Про поезію Федора Потушняка // Погляд. – 2000. – 29 лют. – С. 6.

Горват, В. Апокаліпсис назавжди : модерна л-ра у світлі філософ. праці «Песимізм» Ф. Потушняка // Екзиль. – 2007. – № 3. – С. 26-28.

Горват, В. Невідомий, якого знають усі країни : [про кн. Ф. Потушняка-філософа «Я і Безконечність»] // Новини Закарпаття. – 2003. – 29 лип. – С. 6.

Життєпис видатного закарпатця : [вихід кн. М. Тиводара «Життя і наукові пошуки Федора Потушняка»] // Срібна Земля. – 2005. – 5 листоп. – С. 2.

Іваньо, В. Шанують пам'ять нашого земляка : [про Ф. Потушняка] // Вісті Ужгородщини. – 1990. – 7 квіт. – С. 3.

Керита, Х. Премія імені Федора Потушняка : [лауреати К. Л. Балла, В. П. Густі, Г. М. Малик, П. М. Ходанич] // Літературна Україна. – 2007. – 8 лют. – С. 2.

Матіко, М. Поліглот з Осою : до 90-річчя з дня народження Ф. Потушняка // Нове життя. – 2000. – 29 лют. – С. 3.

Мейсарош, М. Дивосад Федора Потушняка – закарпатського Скворода : [про кн. Ф. Потушняка «Мій сад»] // Ужгород. – 2008. – 12 квіт. – С. 12.

Михайлюк, І. Етнограф, філософ, майстер слова – Федір Потушняк // Новини Закарпаття. – 2000. – 4 листоп. – С. 12.

Офіцинський, Р. Філософські погляди Федора Потушняка (1910–1960) // Соціал-демократ. – 2000. – 4 листоп. – С. 10; 11 листоп. – С. 10; 18 листоп. – С. 10.

Петровцій, І. Лег і вись мислі Потушняка : [95-річчя з дня народж. письм., етнографа] // Карпатська Україна. – 2005. – 26 лют. – С. 14.

Поп, В. Сад його творчості : до 90-річчя з дня

народження Ф. Потушняка // Новини Закарпаття. – 2000. – 29 лют. – С. 7.

Поп, В. Це був закарпатський Скворода : до 85-річчя Ф. Потушняка // Новини Закарпаття. – 1995. – 25 лют. – С. 11.

Потушняк, М. Ф. Потушняки: батько і син : [розмова з сином видат. закарпат. письм. /М. Потушняк ; вів О. Гаврош] // Закарпатська правда. – 1997. – 20 груд. – С. 7.

Потушняк, П. М. Федір Потушняк, маловідомі сторінки життя : до 85-річчя з дня народж. // Срібна Земля. – 1995. – 25 лют. – С. 14.

Премія імені Федора Потушняка за 2008 р. : [В. Кухті – за зб. поезій «Гуцульський Париж», Т. Ліхтей – за повість «Лялька», П. Ходаничу – за роман для дітей «Таємниця капища Перуна», В. Густі – за кн. есеїв «Кого я знав, кого люблю» та Г. Малик – за драм. інсценізації для дітей] // Літературна Україна. – 2009. – 16 квіт. – С. 2.

Ребрик, І. «Народні вірування» Федора Потушняка : [про доробок ученого в галузі етнографії Закарпаття] // Закарпатська правда. – 1991. – 18 січ. – С. 3.

Скунць, П. Ковток, задушений у горлі : [творчість Ф. М. Потушняка] // Трембіта. – 2005. – 26 лют. – С. 14.

Тупиця, І. Федір Потушняк – гордість Іршавщини : [відбулися читання до 99-річчя від дня народж. письм. на турист. базі «Смерековий камінь», що на Іршавщині] // Срібна Земля. – 2009. – 7 берез. – С. 15.

Туряниця, Ю. Найкращий прозаїк Закарпаття. Так назвали його сучасники : [про письм. Ф. Потушняка] // Ужгород. – 2007. – 14 лип. – С. 12

Федака, Д. Під знаком лютого : до 90-річчя від дня народж. Ф. Потушняка // Карпатська Україна. – 2000. – 8 лют. – С. 7.

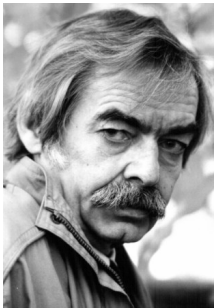
Федака, С. Сім кольорів Потушнякової веселки :

[до 90-річчя з дня народж. Ф. Потушняка] // Ужгород. – 2000. – 26 лют. – С. 11.

Ходанич, П. Премія імені Федора Потушняка : [літ. премія письм. Закарпаття – Л. Баллі, Л. Кудрявській, Л. Повх, Д. Кешелі, В. Кузану] / Петро Ходанич // Літературна Україна. – 2008. – 21 лют. – С. 2.

Цуга, І. Пам'яті Федора Потушняка : [відзнач. громадськістю краю 90-річчя Ф. Потушняка] // Соціал-демократ. – 2000. – 4 берез. – С. 10.

Штефаньо, О. Колекцією скарбів Потушняка поповнився наш музей : [передача в Закарпат. краєзнав. музей колекції доістор. скарбів] // Новини Закарпаття. – 2009. – 29 верес. – С. 2.



**Скунць Петро Миколайович
(1942 - 2007)**

*Поет, перекладач, публіцист,
громадський діяч, лауреат Національної
премії ім. Т.Г.Шевченка.*

*...Та я живу. Бо тільки догорю,
бо тільки зблідну, знідию, загину, –
збідніє людство на одну людину,
осліпне всесвіт на одну зорю..*

П. М. Скунць Біографічна довідка

Народився П. М. Скунць **20 травня 1942 року** в селищі Міжгір'я в селянській родині, був дев'ятою дитиною в сім'ї. Закінчивши Міжгірську середню школу, поступив на філологічний факультет Ужгородського державного університету.

Упродовж багатьох літ працював редактором

художньої літератури видавництва „Карпати“, літературним консультантом обласної організації НСП України. Відтак очолював газету „Карпатська Україна“. Як письменник, громадянин завжди був на бистрині життя, сміливо вривався у вир суспільно-політичної боротьби, в якій вирішувалась доля нашої державності, незалежності України. У тяжкий, буремний час очолив крайову організацію Народного руху України. У демократичних перетвореннях, що відбулися за роки незалежності, вагома частка праці, енергії, життя Петра Скунця.

Помер **30 квітня 2007 року** в Ужгороді.

Творчість

Його долею з юних літ і до останнього подиху була літературна творчість. Він став істинним лицарем української поезії, гордістю Закарпаття.

Можна умовно етапувати його доробок: 1957-1967 - становлення Петра Скунця-поета (збірки: «Сонце в росі», «Верховинська пісня» (1962), «Полюси Землі» (1964), «Погляд» (1967));

1968-1971 - активний розвиток П.Скунця-поета (збірки-поєми «На границі епох» (1968), «Розп'яття» (1971), збірка «Всесвіт, гори і я» (1970));

1972-1986 - зріла поетична творчість П.Скунця (книги: «Розрив-трава» (1979), «Сейсмична зона» (1983));

1986-2005 - творчість, позначена переосмисленням життя і катарсисом (книги «Спитай себе» (1992), вибране «Один» (1997, 2000)).

З 1964 р. - член Спілки журналістів. У його доробку близько чотирьохсот нарисів, інтерв'ю, літературно-мистецьких, критичних, публіцистичних, суспільно-політичних статей, рецензій. Протягом творчої діяльності П. Скунць займався редакторською працею - упорядкував і відредагував близько півсотні книг.

Будучи письменником-шістдесятником, П. Скунць

ввібрав у свій художній світ настрої і мотиви, що співзвучні творчості В.Симоненка, І.Драча, М.Вінграновського, Д. Павличка.

Митців непокоїть проблема Батьківщини, її національне відродження, історична пам'ять, осмислення філософських категорій, соціально-політичні умови життя, утвердження значущості кожної людини, морально-етичні орієнтації, космічна тема, екологічне становище, за ідеологізованість суспільства та ін. Серед свого славного покоління П. Скунець (у свої 19 років - наймолодший у Спілці письменників тодішнього Союзу) загартував власний голос.

Премії

Його книги поезій - знакові явища української літератури. Праця поета відзначена найвищою державною відзнакою в галузі літератури - **Національною премією імені Т. Г. Шевченка** за збірку поезій «Спитай себе (1997)», літературними преміями ім. **А. Малишка, Д. Вакарова, Ф. Потушняка** (1999).

Нагороди

За визначні творчі досягнення, активну участь у розбудові України П. М. Скунець нагороджений **орденом „За заслуги III ступеня“** (2006), **відзнакою обласної державної адміністрації „За розвиток регіону“** (2003). **Він був Почесним громадянином міста Ужгорода та рідного Міжгір'я.**

Вшанування



На фасаді Міжгірської ЗОШ I-III ступенів №1 було встановлено **меморіальну дошку та відкрито музей П.М. Скунця**.

Основні публікації

Збірки поезій

**«Сонце в росі» (1961),
«Верховинська пісня» (1962),
«Полюси землі» (1964),
«Погляд» (1967),
«Всесвіт, гори і я» (1970),
„Розрив-трава» (1979).**

Поема «На границі епох» (1968).

Твори

Скунець, П. М. Нічні портрети : поезії / П. М. Скунець ; худ. М. Еней. - Ужгород : Карпати, 2003. - 152 с. : іл.

Скунець, П. М. Один : вірші, поеми, балади, переклади, мініатюри / П. М. Скунець; худож. О. Громовий. - Ужгород : Два кольори, 2000. - 536 с.

Література про життя та творчість

Іванишин, П. Індивідуальність національна : мовностилістичні особливості поезії П. Скунця // Урок української. - 2004. - № 4. - С. 26-29.

Іванишин, П. Із спостережень над поетичною мовою Петра Скунця // Урок української. - 2001. - № 8. - С. 18-20.

Іванишин, П. Поезія Петра Скунця : [художнє вираження національно-духовної ідентифікації ліричного героя] // Дивослово. - 2004. - № 12. - С. 73.

Фесенко, В. Україна і Верховина - два крила любові Петра Скунця // Дивослово. - 2003. - № 7. - С. 43-48.



Томчаний Михайло Іванович **(1914-1975)**

Відомий український письменник із Закарпаття, член Спілки письменників України. Його твори одержали схвальні відгуки не тільки вдома у читачів, а й в Угорщині, Чехословаччині, Німеччині, Канаді.



Біографія

16 липня 1914 року в с. Горяни поблизу Ужгорода в сім'ї селянина-бідняка народився Михайло. Навчався в Горянській семирічці та в тринадцять років вступив до Ужгородської горожанської (неповної середньої) школи, де познайомився з творами Т. Шевченка, І. Франка, М. Коцюбинського, А. Чехова, О. Вишні.

1932 – 1936 рр. навчається у Мукачівській торгівельній академії (технікумі).

1934 р. надруковані перші літературні твори, близькі за формою до гумористичних зарисовок, в учнівському альманасі “Тиса”. У них підмічено небайдужість автора до життя трудящих.

1936 р. написав оповідання “Сліпий”, опубліковане в “Альманасі підкарпатських українських письменників”. У творі зображено трагічну долю простої людини в буржуазному суспільстві. Після цього надовго відклав перо.

1936–1938 рр. служив у чехословацькій армії.

1939–1945 рр. за українофільські настрої був висланий у внутрішні області Угорщини, де виконував обов'язки поштового службовця в містах Сольноці, Будапешті, Кішуйсаллаші.

З 1945 р. проживав і працював в Ужгороді поштовим службовцем, співробітником обласної газети

та в системі кінопрокату.

В 1949 р. путівку в літературу йому дав журнал “Огонек”, надрукувавши, за сприяння М.Тевельова, його оповідання. В альманасі “Радянське Закарпаття” публікує гумористичні твори.



Оповідання й повісті М. Томчанія друкувалися в альманасі “Радянське Закарпаття”, журналах “Дніпро”, “Вітчизна”, “Жовтень”, “Піонерія”, “Україна”, у книгах “Українська радянська новела”, “Біля рибальської варті”, антології

української радянської художньої літератури для дітей “Веселка” та обласних газетах.

Окремими виданнями вийшли збірки оповідань “Шовкова трава” (1950), “Закарпатські оповідання” (1953), “Скарби” (1954), “Оповідання” (1955), “Двоє щасливих” (1958), “Школа під дубом” (1958), “На кордоні” (1962), “Слід у цементі” (1965). Повісті опубліковані у книгах “Наша сім'я” (1953), “Терезка” (1957), “Готель “Солома” (1960), “Скрипка – його молодість” (1961). Повісті й оповідання письменника перекладалися російською, молдавською, угорською, чеською, словацькою, англійською та іншими мовами. Сам він переклав українською мовою оповідання угорського письменника Петра Вереша.

Михайло Томчаний до останніх днів свого життя не випускав із рук пера. Вже будучи тяжко хворим, він напружено працював над новою повістю “Небо і доля”, з якої встиг написати лише частину.

19 січня 1975 р. будучи важко хворим письменник помирає. Похований в м. Ужгороді.

Творчість

В 1950 р. вийшла друком перша книжка

прозаїка “Шовкова трава”. М. Томчаний був прийнятий до Спілки письменників України. Потім довгий час очолював Закарпатську обласну організацію Спілки письменників України, обирався депутатом Ужгородської міської ради, входив до складу керівних органів багатьох громадських організацій, був членом редакційної колегії багатьох видань.

В 1957 р. опублікував роман “Жменяки”, який став вершиною творчості М. Томчания і поклав початок його відомій трилогії. Роман “Жменяки”, це – трилогія, своєрідний літопис закарпатського села, до якої ввійшли романи “Жменяки” (1964), “Тихе містечко” (1969), “Брати” (1972). У “Жменяках” дія відбувається в закарпатському селі до визволення, у “Тихому містечку” – в угорському містечку та в селі на Закарпатті періоду окупації краю, у “Братах” зображено життя нового покоління в 60-70 роки. “Жменяки” вийшли в перекладі російською, латинською та угорською мовами.

Нагороди

За мотивами трилогії було знято кінофільм. Також за цю трилогію він отримав **Шевченківську премію**. Трилогія під назвою «Жменяки» уже тричі перевидавалася (1974, 1982, 1989).

1960 р. за заслуги у розвитку української радянської літератури М. Томчаний нагороджений **орденом “Знак пошани” та Почесною Грамотою Президії Верховної Ради України**.

Вшанування пам'яті

В 1979 р. в Ужгороді на будинку, де жив і творив письменник, встановлена **меморіальна дошка** (вул. Берчені).

У Горянах **його іменем названа вулиця**.

Твори

Томчаний, Михайл Іванович . Жменяки : трилогія; Повесть / Михайло Томчаний ; [авт. вступ. ст., и примеч. В. С. Поп]. – Киев : Дніпро, 1989. – 680 с. : ил.

Томчаний, Михайл Іванович. После ночи: рассказы, повести. - Ужгород : Карпати, 1989. - 301,[2] с. ил.

Література про життя та творчість

Балега, Ю. Роман “Жменяки” – творче досягнення Михайла Томчания [Текст] / Ю. Балега // Тези доповідей і повідомлення до ХІХ наукової конференції. Травень 1965 р. Серія літературознавства. – Ужгород, 1965. – С. 30-35. – (МВ і ССО УРСР. УЖДУ). - 160 с.

Васильович, Ю. “Орсаг-вілаг” : про роман М. Томчания “Жменяки” // Закарпатська правда. – 1973. – 4 берез.

Дрюченко, С. Повернення до “Жменяків” : [створення трисерійного телефільму “Сила землі” за романом М. Томчания “Жменяки”] // Закарпатська правда. – 1986. – 13 лют.

Поп, В. З глибин життя народного [Текст] : [про творчість М. Томчания] // Томчаний, М. Жменяки : трилогія. – К. : Дніпро, 1974. – С. 3-22.

Поп, В. Михайло Томчаний [Текст] : // Письменники Срібної Землі : до 60-річчя Закарпатської організації Нац. спілки письменників України / упоряд., передм. П. М. Ходанич. – Ужгород : Ужгород. міська друк., 2006. – С. 270-279 : фото.

Поп, В. Творчість Михайла Томчания [Текст] : літ.-критич. нарис. – Ужгород : Патент, 1997. –160 с.

Рішко, М. “Жменяки” в Польщі [Текст] : [про публікацію роману М. Томчания “Жменяки” на сторінках газети “Наше слово” Українського суспільно-культурного

т-ва у Варшаві] // Закарпатська правда. – 1980. – 3 жовт.



Чендей Іван Михайлович (1922-2005)

Іван Михайлович прожив велике життя, отож і зазнав усього, що й більшість наших краян за цей час на історичній дорозі.

Двадцять століття, що припало на долю письменника, було, мабуть, найжорстокішим, з усіх століть, пережитих людством. Дві світові війни породило це століття, привчивши людей до крові, а отже, до знецінення людського життя.



Закарпаття онлайн

Біографічна довідка

Народився Іван Чендей **20 травня 1922 року** в с. Дубове на Тячівщині в багатодітній селянській родині. То були тяжкі повоєнні роки, та масариківська Чехословаччина, в яку увійшло на той час Закарпаття, бурхливо розвивалося, набувала слави острова добробуту в Європі. Однак добробут так і не дійшов до колоніальної Верховини.

Охочий до науки Іван усе-таки після сільської школи здобуває освіту в російській гімназії у Хусті.

Починав учитися майбутній письменник у гімназії за демократичної Чехословаччини, та в 1939 році гортіївська Угорщина окупувала Закарпаття, і до матеріальної скрути додалися ідеологічні утиски. Та все ж у 1941 році гімназисти видають літературний альманах «Будет день», де надруковано і літературні спроби Івана Чендея. А в листопаді 1944 року молодий літератор стає

учасником з'їзду народних комітетів, котрий проголосив возз'єднання Закарпаття з Радянською Україною.

Для соціального зростання біографія Івана Чендея була бездоганна, тож він потрапляє на роботу в головну газету краю «Закарпатська правда».

Одночасно навчається на філологічному факультеті Ужгородського державного університету. І робота, і навчання укріпили його в освоєнні української літературної мови, і то настільки, що згодом найавторитетніші словники ілюструватимуть уривки з його творів як літературну норму.

Помер **29 листопада 2005 року**.

Творчість

Перша книжка новел «Чайки летять на Схід» стала явищем у новій закарпатській прозі. В рамках соцреалізму помістилися і твори збірки «Вітер з полонин» (1958), повість «Терен» (1958), про минуле Закарпаття можна було писати просто реалістично, а виходило соцреалістично. Те ж стосується збірки оповідань «Ватри не згасають» (1960). Та влада вимагала від письменників писати про сучасність. Про людину-творця майбутнього.

Щоб не борсатись у власних сумнівах, Іван Чендей вирішує податися на вищі літературні курси при Літературному Інституті ім. Горького (1960-1962). Два роки, проведені у Москві, де літературне життя тоді нуртувало на повну силу, зарядили письменника новою енергією. Він береться за роман «Птахи полишають гнізда». У романі «Птахи полишають гнізда», письменник забив тривогу про духовне спустошення народу, що приводить до його виродження.

Коли шукати в нашій літературі паралель Іванові Чендею - то це насамперед Олесь Гончар з його болючим розвитком від «Прапороносців» (1946-1948) до «Собору» (1968).

Роман тоді дістав різку оцінку місцевих і не тільки місцевих ревнителів соцреалізму, але письменник випередив своїм твором майбутній потужний літературний пласт у радянській літературі, що виявилось згодом у творчості Айтматова, Астаф'єва, Белова, Распутіна, Шукшина та багатьох інших письменників.

А все ж він згодом заперечить себе тодішнього повістю «Іван». Повість увійшла до збірки «Березневий сніг» (1968)..

Заново повість «Іван» побачила світ аж у 1994 році (книга «Калина під снігом»). Звичайно, в часи горбачовської перебудови Іванові Чендею запропонували поновитися в компартії. Та на це він не купився, був серед організаторів Товариства української мови та Народного руху на Закарпатті.

У доробку Івана Чендея також повісті «Житіє Антона Кукурічки» (1988), «Далеке плавання» (1989), роман «Скрип колиски» (1989). До 80-ліття письменника вийшов двотомник його творів («Вибране», 2002). Кращі його твори перекладені російською мовою. І сам він активно перекладав з угорської - оповідання Жігмонда Моріца, повість і роман Мора Йокаї.

У співавторстві із видатним режисером Сергієм Параджановим він **створив сценарій до фільму «Тіні забутих предків»**, який після творів Олександра Довженка став новою візиткою українського кіно у світі.

Премії

Іван Чендей - лауреат літературних премій імені А.Головка, В.Винниченка і Державної премії імені Тараса Шевченка .

Критика вважає його найпопулярнішим письменником Закарпаття.

Література про життя та творчість

Жулинський, М. Духовна свіча Івана Чендея : [штрихи до портрета письменника] // Літературна Україна. - 2002. - 23 трав. (№ 19). - С. 4.

Кремінь, Д. Відлуння срібної землі : Іванові Чендею - 80 // Українська культура. - 2002. - № 4/5. - С. 30-31.

Козій, С. Митець і час у творчості Івана Чендея // Дзвін. - 2009. - № 11/12. - С. 134-136.

Неживий, О. Григор Тютюнник : одна присвята Іванові Чендею // Слово і час. - 2006. - № 9. - С. 65-67.

Пекар, О. В. "Де мій Бог?" : урок за повістю "Іван" І. Чендея // Вивчаємо українську мову та літературу. - 2007. - № 7. - С. 33-37.

Сивокінь, Г. Іван Чендей в історії української літератури ХХ ст. : до 80-річчя від дня народження письменника // Дивослово. - 2002. - № 5. - С. 57-58.

Скунць, П. Патріархальний чи патрааіарх? : [спроба прочитати Івана Чендея в рік його 80-ліття] // Дзвін. - 2002. - № 5/ 6. - С. 139 - 141.



Шип Юрій Васильович
(1943)

Видатний закарпатський письменник, поет, байкар, пісняр, гуморист, сатирик, белетрист і громадський діяч, член Національних спілок письменників та журналістів України, лауреат крайових літературних премій ім. Федора Потушняка, Героя України о. Августина Волошина та Всеукраїнської – ім. Леоніда Глібова.

Шипа так чи сяк читай -

*Прийдеш до одного:
В його серці - рідний край
І любов до нього.*

Володимир Фединшинець

Біографічна довідка

Шип Юрій Васильович народився **3 травня 1943 року** в с. Мокра Перечинського району Закарпатської області. Закінчив філологічний факультет Ужгородського державного університету. Відмінник охорони природи України.

Самобутній майстер в розмаїтих поетичних жанрах пісні, байки, сатири, гумору та художньої публіцистики презентував тридцять за ліком книжку «Школа мудрого діда», а також вперше в історії української літератури завершив роботу над трилогією катренів.

Юрій Шип у рядах Національної спілки письменників України з 1989 року. Він відомий на Закарпатті не лише як майстер слова, але і як захисник довкілля (відмінник охорони природи України), відважна людина, був нагороджений медаллю "За відвагу на пожежі".

Творчість

Юрій Шип щедро врожає як публіцист (колишній редактор відділу крайової газети Івана Долгоша "Карпатський край", яка потім була загублена), несхитно стоїть на чатах природи Карпат, а також краси повсюдної людяності завжди приязних закарпатців, їхнього гуманізму, уважного ставлення до християнської етики і моралі.

Сьогодні він - автор ледь не тридцяти різножанрових поетичних книжок: сатири і гумору, пейзажної, громадянської та інтимної лірики для дорослого і юного читача. Між іншим, про них добре

мовлено вже й у літературній критиці за кордоном.

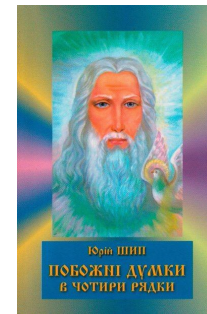
У багаторічній співпраці з багатьма відомими композиторами набожного краю, поет створив близько 300 пісень (до речі, саме за пісенну творчість - збірки "Журба над криницею", "Скибка духовного хліба", "Славлю Бога" та "Заспіваймо з Гайдуком" - у 1998 році удостоєний звання лауреата обласної літературної премії **імені Федора Потушняка**). Подією в мистецькому набутку, після цього, став і вихід у світ його резонансної об'ємної книжки "Співаничок для діточок".

Юрій Шип відомий також і як талановитий дитячий письменник. На його авторській полиці десятки книжок для дітвори, котрі, втім, із задоволенням читають і дорослі.

На книжкових прилавках з'явилась нова книжка Юрія Шипа – "Наша киця – трудівниця". Книжка поділена на чотири розділи, кожен із них напрочуд цікавий: "Віночок для діточок", "Киця, песик і малята", "Молодці та брехунці" та "Пригоди школяриків". Треба сказати, що книжка "Наша киця – трудівниця" багато і яскраво ілюстрована донькою поета художницею Мар'яною Орос та Богданом Тюшко. Юний читач вже добре знає попередні твори Юрія Шипа "Веснянки", "Співаночок для діточок", "Як Юрасик чесним став", "Усміхнена педагогіка"...

Відгуки на нову грань таланту Юрія Шипа в жанрі поетичної мініатюри – катрени були надруковані в газеті «Літературна Україна», журналах Національної спілки письменників України «Вітчизна» (Київ), «Дзвін» (Львів), «Дукля» (Пряшів).

«Побожні думки в чотири рядки» Юрія Шипи – унікальне видання катренів – чотирьохрядкових афористичних



констатацій, повчань, спонук, пересторог, медитацій. Головна її домінанта – морально-духовне начало, показ та осуд зла і кривди у суспільному, громадському та особистому житті.

Видання пройняте змістом Святого Письма та народної мудрості. Розраховане на юних і дорослих, багатих і незаможних читачів: богословів і вірян, школярів і педагогів, вчених і невчених, а також тим, котрі ще без Бога блукають поза нормами християнської моралі.

Література про життя та творчість

Гайдук, В. Духовний храм поета й співака : [про творчість письменника Ю. Шипа, кн. “Од Мокрого до Сасова”] // Новини Закарпаття. - 2003. - 31 трав. - С. 14.

Жупанин, С. Весняні обжинки Юрія Шипа // Карпатський євроміст. - 2003. - 10 трав. - С. 7.

Зимомря, Ю. Скарби поета : [письменнику Ю. Шипу – 60] // Вісті Ужгородщини. – 2003. - 8 трав. - С. 4.

Зубач, В. Провідник на ...нари : [про поета Ю. Шипу] // Старий Замок. - 2003. - 1 трав. - С. 12.

Комендар, В. Любов і гнів палкого слова Юрія Шипи : [ювілей] // Ужгород. - 2003. - 3 квіт. - С. 12.

Кремінь, Д. Сповідь на вершині : [Ю. Шипі – 60] // Новини Закарпаття. - 2003. - 3 трав. - С. 4, 6

Кривоцюк, В. Творчі бескиди Юрія Шипи// Карпатська Україна. - 2003. - 8 трав. - С. 7.

Скарби поета і людини : [про Ю. Шипа] // Закарпатська правда. - 2003. - 15-21 трав. - С. 3.

Скляр, Р. Із благословенням на творчі діла : [творчість Ю. Шипи] // Новини Закарпаття. - 2003. - 15 трав. - С. 7.

Ювіляри без ювелірів, тобто, без позолоти : про книжку Ю. Шипи “Од Мокрого до Сасова” // Карпатська Україна. – 2003. - 15 трав. - С. 11.

Іменний покажчик авторів

А

Абрамович С. 27

Андрусак І. 172

Андрухович Ю. 78

Антипчук Н. 65

Арсенич П. 97

Астаф'єв О. 97

Б

Бабишкін О. 83

Бабій С. 70

Баб'як П. 97

Балега Ю. 161,182

Бандурак В.Ю. 106

Барабан Л. 50

Барчан В.В. 145

Білецький О. 133

Білецький Ф.М. 141

Білик Л. 97

Білик-Лиса Н. 97,98

Білинська М. 17

Білоштан Я. 123

Богдан-Терещенко І. 75

Бондаренко С. 34,35

Бончева Г. 70

Борисов І. 167

Боровикова А. С. 129

Бородіца С. 98

Боронь О. 42

Брагінець Я. 123

Браеску А. 27

Братунь Р. А. 54, 62

Будзиновський В. 106

Буковинський 17

Буркалець Н. 98,99

Бурківська Л. Ю. 99

Бурлака Г. 30

В

В среде 35

Вальнюк Б. 99

Вараніца В. 70

Василенко М. 167

Васильович Ю. 182

Вегеш М. Н. 145

Венгер А. 20

Венгуренко Н. 20

Вервес Г. 123

Вергеліс О. 35

Вертій О. І. 45

Вільде І. 11, 12

Вірник Д. 123

Вітренко Р. 65

Виноградник Т. 129

Вишиваний Я. Г. 8

Вознюк В. 21

Возняк М. 123

Войтюк А. 123

Воробкевич С. І. 17, 18

Врублевська В. В. 21

Вишанували 172

Г

Гаврилюк О. 21

Гаврош О. 172

Гаєвська Л. 118

Гажаман Н. 65

Гайдук В. 189

Гей В. С. 55,56,62

Гербільський Г. 134

Гнатенко В. 66

Гнатюк М. 123

Гнідан О. 35,118,129

Голобородько Я. 35

Головай І. 123

Головенко А. І. 129
Голомб Л. Г. 170,171
Гомон Д. 21
Горак Р. 12, 99
Горболіс Л. 21
Горват В. 173
Горинь В. 99,134
Горідько Ю. 99
Гоч С. 21
Гоян Я. П. 134
Гренджа-Донська З. 145
Гренджа-Донський В. С. 144,145
Грицюта М. 118
Гром'як Р. 70
Гузар З. П. 106
Гуменна Г. Є. 22
Гупало С. 70
Гуцул ятко 28
Гуць Н. 99

Д
Даньків С. 99
Дей О. 123
Дем'янівська Л. С. 83
Дем'янчук Г. 78
Денісюк І. 22, 88
Дзюбан О. О. 134
Дирда Н. 100
Діалоги 75
Дігай Т. 75
Дмитрук В. 134
Довганич О. 153
Дорофей О. 123

Дорошенко І. 165, 167
Дорошко А. 22
Дорошко Л. 118
Драч І. 83
Дрозд Л. 78
Дроздовський Д. 35
Дрофань Л. 66
Дрюченко С. 182
Дубина М. 62
Дудар І. 100
Дудкіна О. 123
Дячко В. В. 47
Дячков В. 42

Е
Емініеску М. 28

Є
Єлейко О. 139
Єременко О. 100
Єфремов С. 118

Ж
Жайвір 17
Живий 129
Жив'юк А. 70
Жила С. 35
Життєпис 173
Жовтуля І. 88
Жодна 35
Жук Н. 118
Жулинський М. 100,124,186
Жупанин С. 189
Журавська І. 124

З
Забужко О. 83
Загарук О. 22
Загребельний П. 161
Засенко О. 107, 129,130
Заславець Г. 46
Захарчук І. 13
Зеров М. 130
Зимомря Ю. 189
Зубанич Ф. І. 148,149,189
Зубович В. 118

І
Іваненко В. Г. 66
Іванишини П. 178
Іваньо В. 173
Ігнатович О. 157
Ільєва Г. 111
Ільницький М. 100, 134, 139
Ірлявський І. 152
Історія 91

К
Казки 111
Камінчук О. 22, 66
Карпій В. 134
Карп'як Я. 100
Каспрук А. 124
Качкан В. А. 13, 88
Керита Х. 173
Кешеля Д. 156,157
Кизилова В. 70
Кирилюк Є. 124

Кирчів Р. Ф. 134
Кіреєва Р. 130
Клочек Г. 118
Кобилецький Ю. 124
Кобилянська О. Ю. 24, 25
Кобринська Н. І 87,88
Коваленко Л. 111
Ковалець Л. 46,47,107
Ковалів Ю. 42
Ковальчук О. 22
Кодак М. 75
Кожен 35
Коженювська-Бігуна. 35
Козак М. 153,171
Козій С. 186
Колодій В. Д. 31, 32
Комаринець Т. 100
Комендар В. 189
Кондратенко Л. 66
Кононенко В. 111
Копитько І. 70
Копыстьянская Н. Ф. 165
Кореневич Л. 167
Корсак І. Ф. 59
Косач-Борисова І. 66
Костенко А. І. 83
Костенко М. 42
Костишин Л. 50
Косяченко В. 42
Коцюба О. 91
Коцюбинський Ю. 100
Кравців Б. 93
Кравченко У. 90,91

Кравченко-Дзьондза О.
100
Крайній І. 130
Кремінь Д. 186
Кривоцюк В. 189
Криштопа М. 101
Кузьменко С. 70
Кузьминець Л. 70
Кулінська Л. П. 83
Купчинський Р. 101
Кухар Л. А. 17
Кухарук Р. 42
Л
Лазарук М. 27
Лауреат 161
Лаурети премії 75
Лашенко О. 153
Лебедева К. 35
Лебідь Н. 22
Левецький В. С. 115
Левецький (Софронів) В.
93
Левчук О. 42
Лемешко Н. В. 71
Лепкий Б. С. 95,96,97,
98,119,135
Лесин В. 119
Леськів Б. 135
Лиса Н. 101
Лисенко О. 124
Листи 47
Литвиненко Т. 101
Литвинова І. В. 119
Літературні 42
Літературно 101

Лобовик І. 42
Логвиненко О. 42, 48
Лозинський І. 101
Луган О. В. 22
Луців Л. 119
Луцій С. 71
М
Мазуренко І. 35
Мазурин М. 36
Макаренко О. 124
Маковей О. С. 47
Маланчук В. 130
Маркуш О. 158
Мартович Л. 140,141
Марциновський А. 36
Марчук Г. І. 107
Мастин Н. 130
Матвіяс Г. Г. 57
Матіко М. 173
Матіос М. В. 47
Матусяк А. 101
Мафтин Л. 13,119
Мафтин Н. 13, 154
Мах П. П. 61
Мединська-Ковальчук М.
30, 31
Мейгеш Ю. В. 161
Мейсарош М. 173
Мельник О. 139,140
Мельничук А. 142
Мельничук Б. 27, 32, 101
Мельничук Я. 22
Микитась В.Л.
124,167,170

Михайліна Т. 27, 101
Михайлюк І. 173
Мишанич О. В. 145
Мільйонновільна 27
Мірошніченко Л. 66
Міценко Л. І. 84
Мовчан Р. 71
Молчанова Н. 36
Мороз Л. 84
Морозюк В. 102
Муза 153
Мухіна Ю. В. 71

Н
Набитович І. 135
Назарук Є. 56
Нарешті 36
Нахлік Є. К. 177
Нахлік О. 135
Насмінчук Г. 102
Національні 153
Неживий О. 186
Нечаєва П. 43
Нечиталюк М. 167
Никоненко П. 17
Новаківська Л. 66
Новочасна 43

О
Олійник Б. 124
Ольбрахт І. 165
Оповідання 106
Осадчук П. 149
Офіцинський Р. 173

П
Павленко Г. 171
Павленко М. 75
Павличко Д. 13
Павлишин М. 31
Павлюк І. 71,124
Пагіря В. 171
Пагіря О. 153
Памірська Л. 66
Пам'яті 149
Панченко В. 111
Панько Т. 62
Пастух Б. 114,115
Пастушенко Л. 43
Пекар О. В. 186
Пенцакова Л. 17
Перегінська М. 13
Петраш О. О. 135
Петренко М. 62
Петровцій І. 171,173
Пивоваров М. 135
Пінчук С. 71
Піхманець Р. 124
Погребеник Ф. 22, 36
Погребеник В. 102
Полек В. 47
Поліщук Я. 71
Пономаренко О. 43
Пономарьов П. 23
Поп В. 173,174,182
Поп І. 171
Попович Н. 124
Потушняк П. М. 174
Потушняк М. Ф. 167,
168,169,170,171,174

Похлік Є. К. 47
Празька 78
Премія Зак 174
Премія Румунії 27
Пригорницький Ю. 149
Пушик С. Г. 110,111
Пчілка О. 65

Р
Рада І. 23
Радишевський Л. П. 84
Радовський В. С. 47
Рахманова В. 72
Ребрик Н. 153
Ребрик І. 172,174
Рекіта В. 145
Рисак О. 62
Рішко М. 182
Рожнятовська О. А. 88
Роздобудько І. 36
Розумний Я. 135
Романець О. 130
Рудницька О. 75
Рудницький Л. 125
Рудницький М102,119,167
Руснак І. 72
Рябчук М. 135
Рязанова О. 125
Рязанцева Т. 78

С
Сабат Г. 125
Савчик В. 125
Салига Т.Ю. 111,112,113
Самчук У. 69

Сагратіка 170
Свердан Т. 103
Севернюк Т. М. 28
Семанюк Н. 130
Семиног О. 23
Сенько І. 146
Сердюк П. 103
Сивіцький М. 103
Сивокінь Г. 186
Сім нот 36
Скарби 189
Скляр Р. 189
Скорський М. 103
Скунць П. М. 174,178,186
Слабошницький М. 78
Слапчук В. Д. 74,75,76
Слово 135
Слоньовська О. 111
Соболь В. 43
Софронів (Левецький) В. 93
Сорока П. 112
Співець 119
Срібні 116
Старик В. 13
Старицький О. 84
Стефанік В. С. 117,118
Стежкою 159
Степанишин В. 105
Степанишин С. 84
Степова П. 36
Стефанович О. 77,78
Струганець Л. 67
Ступка Б. 28
Сулима В. 72

Сумирний 103
Сумна 103
Сюндюков І. 31

Т
Талалай Н. 36
Таран Л. 43
Тарасюк Г. Т. 47
Тарнавська М. 67
Тарнашинська Л. 125
Татаренко І. 36
Тиводар М. П. 170,172
Тихоненко Л. 72
Токмань Г. 107
Томчаній М. І. 182
Ткач А. Т. 28
Ткач Л. 47
Ткаченко Р. 119
Ткачук М. 72,135
Токарік М. 119
Третьячено А. 67
Тригуб Т. 72
Тупиця І. 174
Туряниця Ю. 174

У
Українка Л. 105

Ф
Фаріон І. 135
Фасоля А. 36,103
Федака Д. 153,172,174
Федака С. 201,230
Фединишинець В. 168,172

Федоренко В. 72
Федькович Ю. 54, 55
Фенцик М. І. 161
Фенцик О. М. 161
Ференц Н. С. 146,153
Фесенко В. 178
Філіпчук Н. 23
Фольварочний В. і. 59,60
Франко І. Я. 122,123,124
Фурсова Л. 73

Х
Харлак О. 13
Хланта І. 172
Ходанич П. 175
Хомич Н. 23
Хоміч М. 56
Хомова О. 50
Хорунжий А. 67
Хоцянівська І. В. 107

Ц
Царик Я. 91
Ціхоцький І. 125
Цимбалюк Є. 78
Цуга І. 175

Ч
Чендей І.М. 159
Черемшина М. 128,129
Чириба В. 103
Чопик О. 142
Чопик Р. 119
Чорна 149

Чуеш 103
Чужина І. 36

Ш

Шалагінова Л. 67
Шалата М. 136
Шамота М. 136
Шаховський С. 107
Шашкевич М. 133
Шевченко Г. 24
Шевченко М. 149
Шевчук В. 47
Шевчук С. 73
Шип Ю. В. 186
Шляхами 125
Штефаньо О. 175
Шумило Н. 103
Шумілова А. 67

Ю

Ювіляри 189

Я

Якименко О. 24
Яковенко В. 168
Якубовська М. 43
Янко Г. К. 17
Яременко В. 130
Яремчук І. 43
Яцків М. 138,139
Ящук І. С. 48



Адреси web-сайтів

Вишиваний Я. Г.

<http://bukovyna.at.ua/news/2008-07-22-9>
http://uk.wikipedia.org/wiki/Вишиваний_Ярослав_Григорович
http://www.ukrainians.se/Ukrayina_5_09.pdf

Братунь Р. А.

<http://www.zn.ua/3000/3680/55559/>
<http://uk.wikipedia.org/wiki/1995>
<http://lbmrada.lt.ukrtel.net/20.html>
<http://culture.unian.net/ukr/detail/185539>

Вільде І.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Вільде_Ірина
<http://www.bukovina.biz.ua/news/2211/>
<http://vsiknygy.net.ua/rev>

Воробкевич С. І

<http://www.poetryclub.com.ua/metrs.php?id=106&type=biogr>
<http://www.pisni.org.ua/persons/134.html>
<http://www.referatik.in.ua/index.php?p=view&ref=4944&str=1>

Гренджа-Донський В.

<http://litopys.org.ua/grendzha/grendzh18.htm>
<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>
http://uk.wikipedia.org/wiki/Гренджа-Донський_Василь
<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/grendzha.html>

Гей В. С.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Гей_Василь_Степанович
<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/gey.htmlB8%D1%87>
<http://lbmrada.lt.ukrtel.net/20.htm>

Зубанич Ф. І.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>

Ірлявський І.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Ірлявський_Іван

<http://www.lib.ua-ru.net/inode/5601.html>

Кешеля Д. М.

<http://keshelja.narod.ru>

http://archivsf.narod.ru/1951/dmitro_keshelya/index.htm

Кобилянська О. Ю.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Кобилянська_Ольга_Юліанівна

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/kobylanska.html>

<http://www.refine.org.ua/pageid-2649-1.html>

<http://histpol.pl.ua/pages/content.php?page=2032>

Кобринська Н. І.

<http://kafedra.blog.net.ua/ukrajinski-pysmennyky/nataliya-kobrynska/>

http://uk.wikipedia.org/wiki/Кобринська_Наталія_Іванівна

http://lib.if.ua/publish2005/zirka_svitut.html

Колодій В. Д.

<http://nspu.org.ua/dovidnyk/%D0%9A>

<http://www.bukodtrk.gov.ua/index.php?newsid=538>

Корсак І. Ф.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Корсак_Іван_Феодосієвич

http://istvolyn.info/index.php?option=com_content&task=view&id=954&Itemid=43

Кравченко Уляна

http://uk.wikipedia.org/wiki/Кравченко_Уляна

http://uk.wikiquote.org/wiki/Кравченко_Уляна

<http://bibrka-city.narod.ru/ukr/uljana.html>

Левицький (Софронів) В.

[http://uk.wikipedia.org/wiki/Левицький_\(Софронів\)_Василь](http://uk.wikipedia.org/wiki/Левицький_(Софронів)_Василь)

Лепкий Б. С.

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/lepkiy.html>

<http://www.simya.com.ua/articles/71/18203/3/>

<http://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=633>

Маковей О. С.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Маковей_Осип_Степанович

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/makovey.html>

Маркуш О.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>

<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/markush.html>

<http://mycity.uz.ua/blog/persons/69.html>

Мартович Лесь

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Мартович>

http://revolution.allbest.ru/literature/00108797_0.html

<http://central.in.ua/cs/photos/child/picture1476.aspx>

Матіос М. В.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Матіос_Марія_Василівна

[http://mariamatos.com.ua/ офіційний сайт](http://mariamatos.com.ua/)

http://mariamatos.com.ua/zm/statt_pro_mar_yu_mat_os

Мах П. П.

http://www.librcs.lutsk.ua/writers_to_children/
=10

http://www.cholm.org/index.php?option=com_content&tas

k=view&id=70&Itemid
<http://voub.at.ua/gazety/4.html>

Мейзеш Юрій

<http://www.city.mukachevo.net/Files/Gromad.htm#13>

Ольбрахт І.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>

Потушняк Ф. М.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>
<http://www.ukrlit.vn.ua/biography/potushnyak.html>
<http://www.golos.com.ua/Article.aspx?id=15267>

Пушик С. Г.

<http://www.referaty.com.ua/ukr/details/3987/>
<http://www.refine.org.ua/pageid-2383-1.html>
<http://lib.if.ua/exhib/1236179902.html>

Пчілка Олена

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Пчілка>
<http://www.ukrlib.com.ua/referats/printout.php?id=259>

Салига Т. Ю.

http://bankreferatov.com.ua/referat/kraznavstvo/o_object23279.html
<http://nspu.org.ua/dovidnyk/C>
http://www.vspu.edu.ua/web_bibl/inform/filol.htm

Самчук У.

<http://korolenko.kharkov.com/samchuk.htm>
<http://www.ukrlib.com.ua/referats/printout.php?id=41>
<http://samchyk.uosa.uar.net/biblio.htm>
<http://samchyk.uosa.uar.net/books.htm>
<http://referaty.com.ua/ukr/details/930/2/>
<http://samchyk.uosa.uar.net/biblio.htm#b2>

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Самчук>
http://www.bank.gov.ua/Bank_mn/YUV_M/Coins/Vydatni_diachi/Samchuk.htm

Скунць П. М.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>
<http://who-is-who.com.ua/makets/zakautent/skunc.jpg>

Слапчук В. Д.

http://www.libres.lutsk.ua/writers_to_children/
<http://sumno.com/article/vasyl-slapchuk-scho-take-ukrajinska-krytyka>

Стефаник В. С.

<http://www.ukrlib.com.ua/bio/printout.php?id=290>
<http://www.snyatyn.net/stefanyk.html>
http://ostriv.in.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1758&Itemid=-5
<http://kafedraukrmovy.wordpress.com/Українські-письменники/Василь-Стефаник>

Стефанович О.

<http://libr.rv.ua/index.php?name=Pages&op=page&pid=118>

Тарасюк Г. Д.

http://www.tarasyuk.info/index.php?option=com_content&task=view&id=7&Itemid=36
http://www.tarasyuk.info/index.php?option=com_content&task=view&id=32&Itemid=41
http://uk.wikipedia.org/wiki/Галина_Тарасюк
<http://g-tarasyuk.livejournal.com/www.tarasyuk.info>
http://www.tarasyuk.info/index.php?option=com_content&task=view&id=32&Itemid=41

Томчаний М. І.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomiz4>
http://uk.wikipedia.org/wiki/Томчаний_Михайло_Іванович
<http://vspravda.info/tomchanij>

Українка Леся

<http://www.myslenedrevo.com.ua/studies/lesja/works/varia/index.html#Prose>
<http://www.myslenedrevo.com.ua/studies/lesja/works/varia/takajiji.html>
<http://www.parta.com.ua/ukr/stories/writers/39/>
<http://uk.wikipedia.org/wiki>
http://www.ukrlit.org/Ukrainka_Lesia/

Федькович Ю.

<http://uk.wikipedia.org/wiki/Федькович>
<http://numizmat.com.ua/catalog/coins/?35>
<http://www.referatik.com.ua/biography/327/>
http://www.velib.com/author.php?author=f_352_1
http://migg.kiev.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=959&Itemid=1

Фольварочний В. І.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Фольварочний_Василь_Іванович
<http://www.uhradio.com.ua/article/2009/may/18/uternopoli-prezentuvav-knigu-kiyivskij-pismennik-/>
<http://www.president.gov.ua/documents/10363.html>

Франко І. Я.

http://uk.wikipedia.org/wiki/І._Франко
[http://franko.at.ua/ сайт посвячений І. Франку](http://franko.at.ua/)
http://franko.at.ua/index/tvorcha_spadshhina/0-5
http://www.msmb.org.ua/books/thematic_bibliography/103/

Чендей І. М.

<http://www.kolyba.org.ua/vidomizak/615-vidomi>

Черемшина М.

http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=20667
http://www.chl.kiev.ua/95/Writer_1/Cheremot.html

Шашкевич М. С.

http://uk.wikipedia.org/wiki/Шашкевич_Маркіян_Семенович
http://www.zol2.schools.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11&Itemid=43
<http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=18448>

Шун Ю.В.

<http://h.ua/story/211611>
<http://nedilya.at.ua/news/2009-07-14-8091>

Яцків М.

[http://uk.wikipedia.org/wiki/Яцків_Михайло_\(письменник\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Яцків_Михайло_(письменник))
[http://www.galychyna.if.ua/index.php?id=single&no_cache=1&tx_ttnews\[tt_news\]=2940&tx_ttnews\[pointer\]=72&tx_ttnews\[backPid\]=24](http://www.galychyna.if.ua/index.php?id=single&no_cache=1&tx_ttnews[tt_news]=2940&tx_ttnews[pointer]=72&tx_ttnews[backPid]=24)

